pꝛobabilibus pꝛopoſitis/quid illoꝝ pro
babilius habendū ſit. Pꝛetactū eſt inſup
de reſolutiōe facienda ad terminos iuris
diuini/vbi humana iura diſſonare adin
uicem vel cōtra caritatē viderent̄ militare
Ita enī fieri neceſſe fuit pro ſedatōne ſciſ
matis p concilij generalis conuocatōem
ſine papa recepto p om̄es qui cōuenerāt
et per iudiciū cōcilij ſup vtroſq̄ʒ cōtendē
tium de papatu. Non obſtante lr̄ali ſono
decretoꝝ/quod nec conciliū euocari po/
teſt ſine papa. nec papa poteſt a toto con
cilio iudicari. ¶ Sed hec hacten⁹: prote
ſtatōe ſubiuncta. ꝙ nihil hic vel alibi/te/
merarie loqui pꝛopoſitū fuit. nihil cū cō/
ſcientia vel detractōis vel inoꝛdiati fauo/
ris. vel amaricati coꝛdis. nihil deniq̄ʒ in
fauoꝛē illicitoꝝ cōtractuū vel cōtrahenti
um. p̄ſertim vſurarie pꝛauitatis. quā no/
uimus tam diuino q̄ʒ humano iure dam
natam.

¶ Finit tractatus de cōtractibus.

Incipit tractatus eiuſdem de ſymonia.

Uper materia ſymoniace la
bis in collatōne bn̄ficioꝝ p
papā reſoluēdo materiā ad
radicē ſcripture ſacre. qua di
miſſa pcurrere ramos opini
onū ꝑticularium fine caret. ponitur hec
vnica concluſio:

Symoniaca labes ɔtra ius diuinū
vel de ſymoniaca ſpē ſuſpectū eſt
in conferēte bn̄ficiū eccl'iaſticū (etiā ſi ſit
papa) exigere vl' extoꝛq̄re a bn̄ficiādo/pm
ptam pecuniā/ſub titulo pꝛimoꝝ fructu
um/ac ipedire poſſeſſiōeʒ ꝛ officiatōnem
ſuā q̄uſq̄ʒ ſoluerit illā pecuniā. Deduce/
mus ɔcluſionē hanc/p̄mo ex ſeptē ſuppo
ſitōibꝫ/fundatis in iure diuino. ¶ Debic
r̄ndebim⁹ ſeptē obiectōnibꝫ. ¶ Subinde
ſeptē ɔſideratōes vel doctrinas adijciem⁹

Pꝛima ſuppoſitio.

Upponit̄ pꝛimo p pbatiōe/ꝙ in
bn̄ficio p̄ſertim hn̄te curā aiaruʒ
ſunt hec duo ſcʒ officiū ꝛ bn̄ficiū. Benefi
ciū autē (ſicut dici ſolet ꝛ veꝝ eſt) dat̄ pro
pter officiū. Un̄ ad ius ꝛ obligatōem offi
ciandi/ɔpetit ius bn̄ficiū recipiēdi. ſicut
infra docebit̄/ex oī iure. Propterea nō de
bet obligari q̄s ad officiandū/p traditōʒ
oꝛdis ſacri vel alias/niſi bn̄ficiū. i. ius re/
cipiendi ſuſtentatōem vite ſiml' annectat̄

Secunda ſuppoſitio.

Upponit̄ pterea/ꝙ officiū eccle/
ſiaſticū qn̄q̄ʒ ſumit̄ p iure offici/
andi. Qn̄q̄ʒ p obligatōe ad officiandum
Qn̄q̄ʒ vero p ipſo actu officiandi. ¶ Eſt
autē hm̄oi act⁹ ſic deſcriptibilis ꝙ eſt exer
citiū aliq̄ȯ impēſum ad vtilitatē alteri⁹ vl'
alioꝝ/p ɔſecutōe felicitatis eterne. ꝛ dam
natōis euitatōne. Un̄ p hanc vltimā clau
ſulā/differt officiū eccl'iaſticū/ab officio
tpali vel ciuili. videlicet rōne finis pꝛimi
ſeu pꝛincipalit̄ intenti/qm̄ finis pꝛimus
officij ciuilis/eſt felicitas ſeu tranq̄llitas
politica vite p̄ntis/officiū āt eccl'iaſticuʒ
hʒ finē altioꝛē/videlʒ ſalutē eternā aiarū.

Tertia ſuppoſitio.

Upponit̄ inſup ꝙ hec tria/pure
ſunt ſpūalia/ſcilʒ ius ad offician
dū quod dat̄ a ſupioꝛe vocāte vel eligente
qꝛ nemo aſſumit ſibi honoꝛē ſm apl'm ſʒ
q̄ vocat̄ a deo ſicut aaron. Silr̄ obliga/
tio ad officiandū cōſurgit ex conſenſu ſu
ſcipiētis hoc ius vel honoꝛē. Silr̄ actus
officiādi/ſpūalis eſt rōe finis vel obiecti.
ꝛ vt freq̄nter rōe ipſiuſmet obſequij. ſicut
ſunt baptiſare. p̄dicare. oꝛdinare. celebra/
re miſſam abſoluere et ita de reliquis.

¶ Quarta ſuppoſitio

Upponit̄ amplius/tanq̄ʒ ſuffici
enter et expꝛeſſe determinatuʒ de
iure diuino p chꝛiſtū ꝛ p apoſto/
lum/ꝙ ad officiuʒ eccleſiaſticū ſic trifarie
ſumptū/pꝛo iure/pꝛo obligatōne. et pꝛo
ipſo opere/coꝛreſpondet beneficiū trifa/
rie pꝛopoꝛtionabiliter ſumptū. ſcilʒ pꝛo
iure. pꝛo obligatōne et pꝛo ipſo opere.
Unde beneficiū p ipſo iure ſic poteſt de/
ſcribi. ꝙ eſt ius recipiendi ſuſtentatiōem
vite tempalis condecentē/ratōne ſui ſpi/
ritualis officij. ¶ Obligatio autē ad be/
neficium pꝛeſtandum/conſurgit ex obli/
gatōne que eſt ad officiandū. Unde illi q̄
pure ſponte miniſtrant ſpiritualia/non
ſemper obligātur illis quibus fit hec mi/
niſtratio. quin habeant curatos vel p̄la/
tos ad hoc ipʒ eis miniſtrādū obligatos.
alioq̄n duplici contritōe vel onere p̄merē
tur. ¶ Ceteꝝ actus bn̄ficij/actui officij vl'
exercitio coꝛreſpōdet. et hoc vtiq̄ʒ de iure
diuino ꝛ inſepabili. ſicut deducit apl'us
ex multiplici radice ſumpta. nunc a lege

ſcripture. nunc a lege nature Unde ſic ait vbi prius. Quis militat ſuis ſtipendijs vnꝙ? Quis plantat vineã ⁊ de fructu eiꝰ non edit? Quis paſcit gregem ⁊ de lacte gregis non mãducat? Nunqđ ẜm hominẽ hoc dico. an ⁊ lex hoc non dicit? Scriptum eſt enĩ in lege moyſi Non alligabis os bouis triturãtis Nunqđ de bobus cura eſt deo? An propter nos hoc dicit? Nã propter nos ſcripta ſunt. quoniã debꝫ in ſpe q̃ arat arare. et qui triturat/ in ſpe fructus percipiẽdi. Si nos vobis ſpiritualia ſeminamꝰ/ non magnũ eſt ſi nos carnalia veſtra metamꝰ. Si alij poteſtatꝫ veſtre ꝑticipes ſunt/ quare nõ potius nos? Sed nõ vſi ſumus hac poteſtate. ſed oĩa ſuſtinemꝰ: ne quod offendiculũ demꝰ euãgelio xp̃i Neſcitis quoniam q̃ in ſacrario operant/ que de ſacrario ſunt edũt. ⁊ qui altario deſeruiũt/ cũ altari ꝑticipãt? Ita dominꝰ ordinauit his q̃ euãgeliũ enũciant de euangelio viuere. Hec apoſtolus. imo per apoſtolũ dominus.

Quinta ſuppoſitio.

Supponit rurſus ꝙ in his q̃ ſunt ſymoniaca de iure diuino ⁊ nõ ſolum q꞉ ꝓhibita lege humana (vt ita loq̃mur more iuriſtaꝝ) Papa poteſt ꝯmittere ſymoniã/ qm̃ diuine legi ſubijcitur ſicut alius ⁊ dũ trãſgreditur illã/ grauiꝰ peccat q̃nto maior habetur. Cõſtat autẽ prohibitũ eſſe iure diuino vt illõ qđ eſt vere ſpirituale/ queratur emi vel vẽdi. ſicut de Gyeſi ⁊ Symone mago/ ſcriptura ſacra palã tradit. Et ſicut xp̃s ad diſcipulos loquẽs determiat. Gratis accepiſtis gratis date Math. x. Ubi in eodẽ capitulo determinauerat q̃ dicta ſunt de iure bñficij reſpectu officij dũ ait. Dignus eſt oꝑarius cibo ſuo. Et Lu. x. dr̃ mercede ſua

Sexta ſuppoſitio

Supponitur vlteriꝰ ꝙ licet officio papali. rõe iuris ⁊ obligatõnis et operis ſp̃ualis/ cõpetat bñficiũ trifarie ꝓportionabilr̃ acceptũ. nihilominꝰ ip̃e papa nõ p̃t q̃buſcunq꞉ modis voluerit/ bñficiũ illõ exigere vel extorq̃re. ſed iuxta legẽ diuinã qđ iuſtũ eſt iuſte exeq̃tur. et ab oĩ ſpecie mala ſicut iubꝫ apl̃s. ſemet abſtineat

Septima ſuppoſitio

Supponitur cõſequẽter/ illõ iniuſtũ eſſe/ ⁊ tale quale nemo ſibi fieri vellet: ꝙ de beneficio iure debito ip̃i petro/ ip̃ſe det pecuniam prius q̃ꝫ beneficio vtatur ne forte vſurarius ſit. Sic autem eſt in caſu concluſiõis cuiꝰ veritas ex his ſuppoſitiõibꝫ ſimul cõbinatis videtur eẽ ſufficiẽter oñſa. Cuiꝰ deductõis applicationẽ omittimꝰ. que virtualit̃ ⁊ reſolutiue ſtat in hoc. ꝙ ius ſuſcipiendi temporalia quantũcunq꞉ tẽꝑalia videãtur/ eſt pure ſpirituale: ratione finis et obiecti. propterea beneficiũ eccleſiaſticũ. non magis poteſt vendi q̃ꝫ officiũ cui neceſſario connexum eſt/ quale tamen officium/ non eſſe vendibile/ nemo neſcit.

Obiectiones

Prima obiectio

Sed opponitur ex radice multiplici. Primo quia ſicut ex antiqua lege decime decimaꝝ debebantur ſummo ſacerdote a leuitis Num. xviij. et Deutroñ. xvi Sic non minus in lege noua debetur hec decimatio vel ſufficiens recõpenſatio facienda/ ꝑ inferiores ipſi pape Hec autẽ recompẽſatio videtur rationabilis ꝙ fructus primi anni a quolibꝫ nouiter beneficiato perſoluãtur. qm̃ in hoc papa ſeruit eccl̃ie/ ⁊ ita ꝓpt̃ hoc officiũ in promouẽdo homĩes ſibi debetur ꝑ ſuſtentatione condecẽti ſtatus ſui. et ad hoc tam ꝑſone q̃ꝫ beneficia poſſunt onerari.

Secunda obiectio

Aplius nõ minus poteſt papa recipere vel petere pecuniã a bñficiato etiam ꝑus q̃ꝫ ſit in poſſeſſione/ q̃ꝫ canonici eccleſie cathedralis. q̃ tamen canonici/ de conſuetudine recipiũt tam pecunias numeratas: q̃ꝫ obligatõnẽ ante poſſeſſionis adeptionem

Tertia obiectio

Aplius non minꝰ rationabilit̃. imo rationabiliꝰ poteſt papa recipere primas annatas beneficiorum/ q̃ꝫ recipiunt vel prelati inferiores vl̃ eccleſie cathedrales vel alique religiones quod tamẽ ita fieri frequentiꝰ inuenitur.

Quarta obiectio

Aplius beneficia multa tradũtur ad firmam ſeu penſionem annuam vel in titulo/ ⁊ recipitur q̃ndoq꞉ pars penſionis vel tota penſio/ prius q̃ꝫ ſit de redditibꝫ aliquid acceptum

Quinta obiectio

Amplius .qꝛ nō eſt ꝓbabile ꝙ per tot tp̄a toleraſſet eccl'ia in ꝓmouētibꝫ ⁊ promotis/talē exactōem pecuniaꝝ/ ſi fuiſſet ſymoniaca de iure diuino .qꝛ nō ſolū q̇ faciūt mala ſed q̇ cōſentiunt facientibꝰ ſ᷒m apl'm digni ſunt morte

¶ Sexta obiectio.

Amplius videret̃ ex his/ꝙ horribilis cōfuſio fuiſſet hactenꝰ in eccleſia ꝓpter defectū tituli ſeu iuris in bn̄ficijs. ⁊ cōſeq̄nter in defectu 'ādminiſtratōis ſacramentoꝝ ad ppl'os/ꝓpter defectū vel ſuſpenſionē eccl'iaſtice ptātis in miniſtris. ¶ Septima obiectio:

Amplius/qualiter prouideret̃ ſic promotis papa vel altero promouente/ſymoniā committente.

2 # Sequūtur reſponſiones ad predictas obiectōnes.

Reſpondēdo talibꝫ obiectis dicimꝰ primo ꝙ inferūt ⁊ cōcludūt aliq̄s veritates Ut ꝙ officio pape debeat̃ bn̄ficiū ſufficiēs ⁊ cōdecēs. Et ꝙ ab inferioribꝫ ſibi debet̃ ſubſidiū Et ꝙ illud ſubſidiū p̄t vel potuit: debitis circūſtantijs obſeruatis accipi ſuꝑ fructibꝫ inferiorum bn̄ficioꝝ vbi nō eſt aliter facta papē ſufficiens prouiſio. ſicut prima ratio ſatꝫ hoc concludit. tam ex iure diuino. q̄ꝫ naturali/preſuppoſito diuino. Sed ꝙ fiat exactio vel extorſio ſicut concluſio loquitur/ratio non cōcludit ¶ Ad ſcd̄az rōem

Deinde cū videtur oppoſitū concludi ꝑ ſecundā rationē de canonicis. R̄ndet̃ ꝙ lata eſt differētia: qm̄ tales pecunie nō exigūt̃ a canonicis ꝓ beneficio vel officio. ſed ꝓ cōibus oneribus ſupportādis: in q̇bꝫ canonicus ille ꝑticeps erit quo ad emolumentū ꝯmune. ſicut pro fabrica. pro pane. pro puerꝭ de choro. ꝓ clientibꝫ. pro capa et ſimilibꝫ Non negamꝰ tamē quin apud aliq̄s/ modus exigendi nō ſit vſq̄quaq̄ purus ⁊ decens. licet non proprie ſymoniacus.

¶ Ad tertiam rationē

Deinde tertia ratio cōcludit cōformiter ad primā. Deberet ergo ſimilis eē cōformitas de nō exigendo fructus an̄ ꝑceptiōeꝫ eoꝝ. ſicut nec exigunt̃ ab illis de quibus eſt argumentum

¶ Ad quartam rationē.

Deinde poſſumus de q̄rta ratōne ſicut de ſecūda dicere. et ſimil'r de ſequentibus quo ad hoc ꝙ valde multa (prochdolor) fiūt ⁊ facta ſunt habētia malam ſpeciē turpis queſtus. ⁊ in mlt'is ſymoniacam prauitatē: ſicut et alia vicia/regnare videmus paſſim apud homines. virtutes auteꝫ raro. ꝓpterea dicit lex antiqua. Non inſequeris multitudinem ad faciendū malum. hec enī eſt argumentatio peſſima. Multitudo facit hoc. igit̃ eſt licitum. quoniā oppoſitū cōſequētis frequēter et quaſi ſemꝑ ſtat cū antecedēte

¶ Ad quintā rationem.

Deinde reſpondet̃ ꝑ hoc ad quintam. Addēdo ꝙ apō bonos cōſcientioſos ⁊ eruditos/ q̄s nō excecauit malicia vel ſuꝑbie vel adulatōnis vel auaricie. talis ſymoniaca peſtis reprobata eſt. ꝑ predicatōes ⁊ doctrinas. verbis ⁊ ſcriptis. ⁊ nouiſſime per hoc ſacrum concilium ſcilicꝫ Conſtan̄. iudiciali ſeueritate damnata fuit in capite.

¶ Ad ſextam rationē.

Denique per p̄miſſa patet ad ſextaꝫ aliqualis reſponſio. Addendo ꝙ aliqui ⁊ ſi nō oēs potuerūt habere verū titulū in ſuis beneficijs. ⁊ verū ordinē/ſicut conſtat/⁊ hoc ꝓpter excuſatōnes aliquas ꝓbabiles apud aliquos tam p̄latos q̄ꝫ ſubditos. Subditos enī excuſare potuit ignorātia iuris ⁊ facti. in q̇bꝫ ſupremꝰ papa xp̄s ſuppleuit ⁊ ſupplet ī talibꝰ defectū p̄latoꝝ: ſtāte bona fide ſubditorū ¶ Rurſus ꝓmotos ꝑ ſymoniacā hanc exactōem/potuit fortaſſis excuſare reſpectus redēptionis ꝓprie vexatōnis. quēadmodū dicūt etiā in ſimili theologi. ꝙ vbi p̄ſbit̃ nollet baptiſare pueꝝ poſitū in articulo mortꝭ niſi pecunia p̄accepta. nec apparet aliꝰ potēs vel ſciēs baptiſare ꝓpt̃ defectū aq̄ vel intinctōis. parētes pueri dare pn̄t pecuniā. nō q̇dē intētōe emēdi baptiſma. ſꝫ redimēdi vexatōꝫ ſuā ⁊ puero prouidēdi Neq̄ per hoc dicēdi ſunt ꝯſentire pctō ſymonie hꝰ curati. ſic in materia de vſuris p̄t aliq̄s accipe ad vſurā licite ī caſibꝫ certis/q̄ꝫuis alteri nullo mō liceat dare Un̄ redēptio vexatōis videt̃ hr̄e locū n̄ q̇dē ī acq̄rēdo ius nouū ad officiū vel bn̄ficiū hmōi ſp̄uale/ p̄ſti apō ꝯferētē ſꝫ iuenit hr̄e locū dū tolli q̄rit̃ ipedimētū qd̄ apponit̃ ne quis iure ſuo vel re ſua pacifice

potiaꝛ vel vtatur. Sic fortaſſis excuſabi
les eſſent ſubditi reſpectu curatorũ vel p̄/
latorum. dum cõpellũtur pecuniã añ tra/
dere/ꝙ res ſpũales eis debite conferãtur
ſicut in exemplo priori de baptiſmo par/
uulorũ. de ſepulturis. de miniſtratiõe cor
poris xp̄i. de abſolutõne ſacramentali. de
collatione ordinũ. matrimonioꝝ. ⁊ ſimi/
D liũ. ¶ Deniq̃ʒ pro reſponſiõe ad ſeptimã
ratiõnẽ/cõſideratio ſeptuplex notabitur.
ſatis cõformiter ad premiſſa. ¶ Ad ſepti/
mam rationẽ. ¶ Prima conſideratio.

Symoniaca labes ſicut de ꝑ ſe non
eſt hereſis. ſic nõ aufert a papa ne
ceſſario ſuam poteſtatẽ. vel eccle/
ſiaſtice poteſtatꝭ plenitudinẽ. immo nec
executionẽ. ¶ Prima pars ideo manife/
ſta eſt. quia ſtat aliquẽ eſſe ſymoniacuʒ ex
ſola depꝛauatõne affectus per auariciam
remanente iudicio recto intellectus ꝙ ſic
agere peccatũ eſt. Non eſt autẽ hereſis ſi/
ne depꝛauatiõe intellectus per errorem/
in his q̃ recta fides tradit. Poteſt nihilo/
minus p̄ſumptione iuris vel opis/ſymo/
niacus omnis/haberi in fide ſuſpectus.
¶ Patet altera pars/quoniã poſitiuis le
gibus ſuis/non eſt papa ſubiectus/vt ta
les ſunt. Ex autẽ ſymoniacus ſuſpẽdatur
ab omni exercitõ tanq̃ʒ excõmunicat⁹ ip
ſo facto/poſitiuũ eſt. quod nõ ligat papã
cum par in parẽ nõ habeat impium. Cũ
preterea ſit hoc modo ſolutus legibus in
tellige pure poſitiuis penalibus vt ſupra
ius hoc modo ſumptũ. ¶ Sic intelligen
da eſt (put arbitror) diſtinctio dominoꝝ
iuriſtarũ. dum dicit aliquid eſſe ſymonia
cum quia ꝓhibitũ eſt in illo caſu nõ poſ/
ſe papã cõmittere ſymoniã. plane nulla ẽ
proprie ſymoĩa niſi q2 probibita iure di/
uino. vbi ſcilʒ cõuenit cõtractus iſte rerũ
ſpiritualiũ pro re cõmenſurabili numiſ/
mate. do ſi des. vel do vt des. Nihilomi/
nus apponiꝛ in aliquib9 cõtractib9 non
de ſe ſymoniacis pena ſymonie. vbi verũ
eſt ꝙ hoc ideo diciꝛ ſymoniacũ quia lege
humana prohibitũ. ſicut aliq̃s puniꝛ tã/
q̃ʒ hereticus p̄ſumptiõe iuris poſitiui vel
operis qui veraciter eſt catholicus.

¶ Secũda conſideratio

Symoniaca labes in papa/confe/
rendo prelaturã vel beneficium/
non tollit neceſſario ius ad bene
ficiũ/neq̃ʒ poteſtatis eccleſiaſtice ſuſpen/
dit executiõem. ¶ Hec conſideratio ſequi
tur ex antecedẽti. quoniã poteſt papa vel
le taliter promotũ/non incurrere ſenten/
tias iuris poſitiui. etiam vbi veram ſymo
niam cõmitteret/conſentiẽdo ſymoniace
promotõni ſue. quãuis apud deũ nõ eua
deret omnẽ penam. ¶ Patet aliũde conſi
deratio iuxta ea que dicta ſunt circa ſextã
obiectõem de redemptõne vexatõnis. vel
etiam vbi bona fides ⁊ ſimplex in promo
to eſſet. ipm q̃ʒ ſaluaret. ¶ Tertia conſide.

Symoniaca labes/ periculoſior eſt
etſi nõ quo ad deũ tamen quo ad
forum eccleſiaſticũ/ in promotis
per prelatos inferiores/q̃ʒ per papam
Hoc perſpicuũ eſt in precedenti conſide
ratione. Attento ꝙ omnis ſymoniacus
ipſo iure excõmunicatus eſt/ cum reliq̃s
penis. a quibus nõ liberatur per ordina
rium/quemadmodũ de papa tactũ fuit.

¶ Quarta conſideratio.

Symoniaca labes/ q̃uis poſſet ex/
cuſari vel non inueniri circa rece
ptionẽ pecuniaꝝ vel eorũ q̃ ſunt
numiſmate mẽſurabilia (quemadmodũ
ſunt obſequia vel fauores et obligatorie
promiſſiones circa ſpiritualium admini
ſtratõem in litteris teſtimonialibus con
ferendis ⁊ ſimilibus) Nihilominus expe
dit in his omnib⁹ vt obſeruetur apoſtoli
ca regula. Quãtum fieri poteſt/ ab omni
ſpecie mala abſtinete vos ¶ Poſſet de p̄/
ma parte deductõ fieri per plurima. circa
diuerſos ordines et ſtatus/ circa religio/
ſos conuentus ⁊ ſeculares eccleſias/circa
prelatos ⁊ officiarios ſuos/circa curatos
et eorum vicarios vel ſubditos. Fiũt ita
q̃ʒ plurima per tales huiuſmodi que re/
ctam habere poſſunt intentionẽ/ licʒ mo
dus faciendi ſcandaliſet. vt quia videtur
fieri pactio de tẽpalibus. vel negatõ ſpiri
tualium ſeu dilatio propter tempalia vel
ex aduerſo fieri videꝛ propter tpalia ſpiri
tualiũ collatio exercitiũ vl' frequẽtatio vt
in miſſis dicẽdis/vt in horis lucroꝝ non
aliĩs freq̃ntandis. Caueaꝛ igiꝛ hec multi
plex mali ſpẽs: ꝓ boni ſpẽm appoſitã q̃n
tũ fieri dabiꝛ. q2 ñ eſt nr̃m poſſe ſcãdal' oĩ
b⁹ acceptis occurrere. ¶ Quita ꝯſideratõ. A

Symoniaca labes/ commodi⁹ eui/
tari poteſt/per rectificatõnem in/
tentõnis: deſiderando ſcilicʒ vel
poniꝛ: nequis iure ſuo vel re ſua pacifice

accipiendo tpalia non vt ſunt preciū ſpi
ritualium vel cupiditatis nutrimentum
ſed neceſſarie ſuſtentationis corporalis
adiumentū Sic itaq̨ ſaluabitur illic nō
eſſe cōmutatiōem ſymoniacā. vbi tamen
cōcurrit hoc. do ſi des. vel do vt des. quo
niā he dictōes cōditionales ⁊ cauſales. ſi
vt. propter. ⁊ ſimiles. nō notabūt cauſam
principalem. ſed cōſecutiuā. ⁊ minus pri
cipalē. ſeu motiuā vel adminiculatiuam
ſeu meritoriā vt ibi Incliaui cor meū ad
faciendas iuſtificatōnes tuas ineternum
propter retributōem. Que vtiq̨ retribu/
tio referebat̄ ad deum propter prophetā
ſicut finis ſub fine Ubi autē vnum ꝓpter
aliud (ſicut dicit phs) vtrobiq̨ vnum.

Sexta conſideratio.

Symoniaca labes poteſt quo ad p̄
terita ſuſcipe prouiſionē ⁊ mede/
lam per hoc ſacrū conciliū. propt̄
ſerenatōnem conſciētiarū ⁊ animaꝝ ſalu
tem taliter. ꝙ aboleant̄ edicto generali q̄/
libet pene vel ſentētie iuris poſitiui cōtra
ſymoniacos edite cū habilitatibus ad be
neficia iam obtēta. dando licentiā inſup
pro p̄terito. vt quilibet poſſit eligere con
feſſorē idoneū. qui eū ſup oībus dubijs/
vel ſcrupulis/ in foro cōſcientie abſoluat
Uidet̄ fortiſſis hec prouiſio nimis la
ta vel laxa iuxta ſeueritatē eccleſiaſtice di
ſcipline. ſed habeat̄ reſpectus ad immen/
ſitatē miſericordie dei. ⁊ humanā fragili/
tatē. que mallet ſepe ſaluti proprie/ q̄ȝ be/
neficio vel ſtatui renūciare ⁊ tolerabil'ap
parebit iſta prouiſio. aut ſi de neceſſitate
puniendi ſunt aliq̄ nimis notorie ſcāda/
loſi: nihilominus de ſalute cōmunitatis
atq̨ plurimorū cogitetur.

Conſideratio ſeptima.

Symoniaca labes poterit pro futu
ro preſeruatōem habere Cogi/
tetur ꝑ hoc ſacrū conciliū ne paſ/
ſim ⁊ licenter vt hacten⁹ introeat cōſuetu/
do leges debitas vel iā inſtitutas renouā
do mutando vel interp̄tando circa colla/
tionē omniū ſpiritualiū. tam a capite q̄ȝ
a membris. cū tali moderamine. ꝙ neq̨ fi
at ſtrictior prohibitio tēpaliū q̄ȝ oportet
in capite vel in membris. ſicut factuȝ eſſe
pluries exiſtimant in quibuſdā Neq̨ rur
ſus ꝑmittat̄ talis laxatio que vel verā ſy/
moniā vel ſcandaloſam ſymonie ſpeciem
introducat. hec autē ꝑticulariter ſit coruȝ
qui ad hoc ꝑticulariter ꝯmiſſi ſunt Ce
terū generale cōciliū in qua poteſtate poſ
ſit leges huiuſmodi preſcribere p̄ſertim
ſummo pontifici ſine leſione plenitudis
ſue poteſtatis/ vtilis eſt practicatio. de q̄
ſi annuerit deus/ alias ⁊ alibi videbitur.
cōcordando plenitudinē poteſtatis pa/
palis/ cū ipſa plenitudīe poteſtatȝ cōcilij.

AD rationabilem contra ſymoniā ⁊ ſymo
niacos reformatōem. offerū
tur propoſitōes que ſequūt̄
quarū declaratio tam ſcriptis iam editis
q̄ȝ viua voce/ poterit apparere.

Prima propoſitio

Finis principal'r intētus reci/
piendi tempalia ꝑ miniſtratio
ne ſpūaliū/ reddit hominē pro
prie ſymoniacū in foro cōſcien
tie ⁊ ad deū. ⁊ ſi hanc intentōem aptis ad
extra monſtret indicijs/ cenſendus eſt in
eccleſiaſtico foro ſymoniac⁹. vel de ſymo/
nia vehementer ſuſpectus.

Secūda propoſitio.

Finis principaliter intentus acci
piendi tempalia pro amminiſtra
tōne ſpiritualiū/ tanq̨ ibi ſit ade
quatio vera precij ad precium/ ſicut eſt in
cōmutatiōe tempaliū ad inuicem/ reddit
hominē proprie ſymoniacū.

Tertia propoſitio

Finis principal'r intentus vt pri
us/ reddit hominē proprie hereti
cū. ſi faciat hoc ex deprauato itel/
lectus iudicio. q̄ſi tale aliq̄d poſſit de fa/
cto/ aut dēat de iure fieri. ⁊ hoc ſi ꝑtinacia
cōcomitet̄.

Quarta ꝓpoſitio.

Obligatus miniſtrare ſpūalia ſicͤ
ſunt ſacramēta ⁊ beneficia eccleſi
aſtica/ p̄t rōnabil'r ⁊ licite habere
reſpectū ad tpale cōmodū: mercedē ⁊ pre
miū: quāuis min⁹ principale ⁊ ſecūdariū

Quinta propoſitio

Obligatus miniſtrare ſpiritualia.
⁊ miſtrans ea/ hȝ verȝ ius ⁊ pote/
ſtatē recipiēdi tpalia. abſq̨ hoc ꝙ
mēdicet ea. At ſub hac intētōe (licȝ min⁹
p̄cipali) p̄t vel potuit/ obligare ſe ad mi
niſtrādū ſpūalia. ⁊ ꝑ mercede vel ſtipēdio
vel cibo ⁊ ſua ſuſtētatōe/ recipe tpalia. ſicͤ
exēplificari poſſet in oī ſtatu eccl'iaſticoꝝ

tam ſeculariũ q̃ꝫ religioſoꝝ. a maioribus
ad infimos. ¶ Sexta propoſitio

Obligatꝰ miniſtrare ſpũalia/⁊ mi/
niſtrans ea/ſub ſpe vel expectatõ
ne vel intentõne/ꝙ recipiat tẽpa/
lia ꝑ ſuſtentatõne miniſtri et mercede vel
cibo operarij/nõ ideo cõuincit̃ ſymoniacꝰ.
ſicut nec ille qui dat tp̃alia ſub ſpe recipi/
endi ſpũalia. immo ſtaret ꝙ peccaret non
tradendo ea. ſicut in caſu/miniſtrans pec
care poſſet abijciendo vel reprobando ta
lia dona ſeu potius mercedem ⁊ ſtipẽdia

¶ Septima propoſitio.

Eccleſiaſticus miniſtrans ex debi
to ſue p̄latõis vl̄ officij/baptiſma
cõfirmatõem. euchariſtiã. ꝯfeſſionẽ. ordi
nes. extremã vnctionẽ. ſepulturã. ⁊ ita de
reliquis ſpũalibꝫ. nõ ideo cõuincit̃ ſymo/
niacus/ſi añ vel poſt miniſtratõez/recipi
at tp̃alia ab illis quibꝫ miniſtrat ſpũalia.

¶ Octaua propoſitio.

Eccleſiaſticus/officians ex debito
bñficio ſuo/ſicut frequẽtãdo ho/
ras canonicas. vel exeq̃as mortuoꝝ/non
ideo ꝯuincit̃ ſymoniacus/ſi recipiat aut
recipe intendat/diſtributões tp̃ales aſſi/
gnatas illis q̃ talibꝫ aſſiſtũt officijs etiaꝫ
dum aliq̃ñ ſub hac intentõe mercedis va
dit ad aliq̊d officiũ eccl'iaſticũ alias ꝑ tũc
nõ iturus Exẽpli gratia ſi cuilibet/etiã re
ligioſo q̃ intereſſet magne miſſe in eccl'ia
Conſtañ. quotidie diſtribueret̃ vnꝰ flore/
nus. cõſtat ꝙ multi intereſſent q̃ mõ non
interſunt. nec alias intereſſent. nec iõ ſy/
moniaci eẽnt iudicãdi ¶ Nona ꝓpoſitio.

Eccleſiaſticus p̄latus aut aliꝰ con
ferẽs bñficia eccl'iaſtica/nõ ideo
conuincit̃ ſymoniacꝰ/ſi recipiat a
bñficiatis aliq̃ tp̃alia ¶ Decima ꝓpoſitio

Extirpatio ſymonie/nõ ita dꝫ ꝓcu
rari ꝙ ducant̃ hoies ĩ maiora pi/
cula ⁊ ſcandala/ ꝑ nimiã ſymonie
reſtrictoꝫ. vbi nõ eſt vl̄ pt̃ nõ eſſe ſymonia
cus/ſi habeat̃ intentõis vera directio Nec
ita/ꝙ eccl'ie vel eccl'iaſticoꝝ dotatio/ debi
ta iure diuino/euacuet̃ vel fraudet̃/ ſub ſ̄
reformatõis p̄textu/velut a demonio me
ridiano ¶ Undecima ꝓpoſitio

Extirpatio ſymonie/ primo faciẽ/
da eſt cordibꝫ hoim. oñdendo q̃/
liter in corde vel intẽtiõe/ſymoniaca pra/
uitas cõmittitur. et qualis debeat haberi
cordis intẽtio/dũ in miniſtratõe ſpũaliũ
ſit vel expectat̃ tempalium receptio.

¶ Duodecima propoſitio:

Extirpatio ſymonie/ab eccl'ia ſctã
dei/in capite ⁊ in mẽbris/ſalubri
us faciẽda eſt/inducẽdo hoies ad timorẽ
dei. ⁊ ad cuſtodiã mandatoꝝ ſuoꝝ. ſ̄m le/
gem euãgelicã. q̃ꝫ ꝑ ſolã iuriũ penaliũ/ cõ
ſtitutiõem. quorũ multiplicatio forſitan
magis eſſet reſtringẽda/q̃ꝫ augenda. mul
ta eni reputãt vel puniũt tanq̃ꝫ ſymonia/
ca/que ſymonie rõem ꝓprie nõ includunt
⁊ ita faciũt viã dñi artã magis q̃ꝫ oportet

Pro nunc ad declaratõem p̄miſſoꝝ ꝑ
nunc/alias poſita hec vnica diſti
ctio. Reſoluẽdo materiã de ſymo
nia/poſſumꝰ inuenire diſtinctiõem q̃dru
plicẽ/de intuitu vel reſpectu cõmodi tp̃a/
lis pro ſpũali ¶ Poteſt ei intuitꝰ ferri ad
tp̃ale cõmodũ Primo tanq̃ꝫ ad preciũ rei
ſpũalis. quaſi ſit adequatio valoris vniꝰ
rei ad alterã/ſicut eſt in emptõe ⁊ venditõ
ne ciuilibꝫ. Põt ſecũdo ferri intuitꝰ ad cõ
modũ tp̃ale tanq̃ꝫ ad motiuum p̄cipale
dandi ſpũalia. vel ad finẽ vltimũ in quo
ſiſtit intuitus ſpũale cõferentis. Põt ter/
tio ferri intuitus cõmodi tp̃alis/ tãq̃ꝫ ad
motiuũ minꝰ principale vel ad finẽ ſubor
dinatũ ſub vltimo fine. Põt quarto ferri
intuitus ꝯmodi tp̃alis/ tãq̃ꝫ ad rẽ debitã
iure diuino ꝑ ſuſtentatõne illiꝰ q̃ ſpũalia
ſumminiſtrat. iuxta doctrinã xp̄i et apl'i.
Ex dignus eſt operariꝰ mercede ſua ¶ Tũc
ad ꝓpoſitũ dicimꝰ ꝑ reſpõſione ſuccincta ⁊
ſolida ꝙ primꝰ intuitus et ſcd̃s/ſunt vere
ſymoniaci. de iure diuino et hũano. Et ſi
cõcurrat error intellectus/ ꝙ ſcꝫ talia p̄nt
fieri. ſicut in primo dicit̃ vel ꝙ licite fiant
ſicut ponit̃ in vtroq̃ꝫ modo: tunc incurri
tur hereſis proprie dicta et habendi ſunt
ſymoniaci tales heretici ꝓprie dicti ſi ſint
ꝑtinaces Dicimꝰ conſeq̃nter. ꝙ ſi ferat̃ in
tuitus tertio ⁊ quarto modis: ille põt eſſe
licitus. immo laudabilis ⁊ meritorius ac
debitus Hoc tamẽ attẽto ꝙ obſeruet̃ illõ
apl'i. Ab om̄i ſpecie mala abſtinete vos. ſ̄
eſt ꝙ adminiſtratio ſpũaliũ/ facta ſub al/
tero tali intuitu/ nõ appareat fieri ex mõ
ſuo. intuitu primo vl̄ ſecũdo. vt ſi nõ exer
cent̃ ſpũalia: ſi nõ prius dent̃ tẽpalia. aut
ſi turpiter exigant̃. ⁊ cũ ſcandalo. ⁊ auari/
cie nota: in quibꝫ caſibꝫ poſſent haberi ſu
ſpecti de ſymoniaca prauitate ſic agẽtes.
⁊ hoc p̄ſumptiõe iuris vel facti. ⁊ poſſent

in hoc caſu ipſi tanq̃ʒ tales iudicialr̃ euocari. ¶ Finit.

¶ Opuſculū eiuſdeʒ de ſolicitudine eccleſiaſticoꝝ. ad frēs celeſtinos/ continēs. lxviij. particulas.

Queritur reſpōſio ſuper dubijs ſequentibꝰ/ vnde crebro ſolicitudines conſciētiaꝝ in eccl'iaſticis ꝛ religioſis oriunť.

¶ Primū dubiū ¶ Si liceat eccl'iaſticis maxime religioſis/ dū conferūtur eis tēpalia/ ſe ꝛ ſucceſſores ſuos obligare ad certa ꝛ determinata ſuffragia in miſſis vl'alijs officijs eccleſiaſticis. ſicut habet vſus cōmunis: Solutio ꝑticula. xiij. que ꝓſupponit alibi tractata de ſymonia.

¶ Secundū dubiū ¶ Si liceat omittere tales obligatōnes ſine reatu pctī mortalis. preſertim quando vidētur grauiores q̃ʒ oportet ex euentu vel aliunde: Solutio ꝑticula. xij. et a. xix. vſq̃ʒ. xxxij.

¶ Tertiū dubiū ¶ Si melius eēt ꝙ conferētes tēpalia ſtarēt in ſola generalitate ꝑ ſuffragijs bn̄dis. ꝛ ſi ad hoc ꝛ quō monēdi ſunt: Solutio ꝑticula. xvij. et. xviij

¶ Quartū dubium ¶ Si in caſu ſecūdi dubij neceſſaria ſit ꝛ ſecura diſpenſatō ſuꝑioris prelati vel pape vel ordinarij Solutio ꝑticula. xxviij. vſq̃ʒ. xxxij.

¶ Quintū dubiū ¶ Si liceat eccleſiaſticis bene ꝛ ſufficienter fundatis recipe nouas obligatōnes cum augmento ſeruitij Solutio ꝑticula. xxxiij

¶ Sextū dubiū ¶ Si liceat ſine augmēto ſeruitij/ ita ꝙ non plures dicātur miſſe vel obitus. ꝛc. q̃ʒuis hoc intendāt tempaliū collatores: Solutō ꝑticula. xlix

¶ Septimū dubiū ¶ Si liceat admittere ſuper fratres iam fundatos/ alios qui habeāt ſpeciales cellas ꝛ obligatōnes ad ſuos īſtitores alias q̃ʒ reliq̄ fratres: Solutio cum. viij. ix. x. et. xij. dubijs ꝑticula. xxxiiij. xxxv. xxxvi.

¶ Octauū dubiū ¶ Si liceat ſe obligare ꝙ omnis fructus ſpiritualis in miſſis/ ꝛ alijs que obligatus dicet/ cedat in vtilitatem tempalia conferētis:

¶ Nonū dubiū ¶ Si tantū ꝓſunt ſuffragia dū fiūt pro pluribꝰ quātū ſi fierent ꝑ vno vel paucis. ꝛ preſertim illi qui facit: ¶ Decimū dubiū ¶ Si debēs vnā miſſaʒ poſſit alios adiūgere ſine defraudatōe illiꝰ qui miſſam pecijt aut inſtituit:

¶ Vndecimū dubiū ¶ Si neceſſe ſit ſꝑ pro ſpecialibus fundatoribꝰ oratōnes facere ſpeciales. maxime dum hoc inſtituerint licet non ſpecificando modū ꝛ quis modus tenebiť: Solutio ꝑticula. xxxix cum quinq̃ʒ ſequentibus.

¶ Duodecimū dubium ¶ Si liceat pro loco ſolenniori in ſepulturis vel pro alijs pompis exequiarū/ paciſci verbo vel intētione/ de maiori tempaliū collatōe:

¶ Tredecimū dubiū ¶ Si diſcrete faciunt obligantes ſe ad ſuffragia ꝑ alijs/ q̄n inde minꝰ valent vt videť ꝑ ſcipſ. ꝛ nō eſt ꝯparatio tēpalis ꝯmodi ad ſpūale. Solutō huiꝰ ꝛ. xiiij. ꝑticula. xlv. cū tribꝰ ſeq̄ntibus

¶ Decimūquartū dubiū ¶ Si caute faciunt religioſi/ qui leuiter admittūt ad ꝑticipatōeʒ omniū bn̄ficioꝝ per illos qui benefaciūt eis vel qui petunt:

¶ Decimūquintū dubiū ¶ Si obligatꝰ ad orōes vocales/ ſit abſolutus ab obligatiōe/ dū eas dicit ſine attentōe vel deuotōne vel affectōe aut ſolicitudine: nā attētio eſt quedā ſolicitudo. Solutio iſtius ꝛ ſequentis ꝑticula. lv. vſq̃ʒ ad finem.

¶ Decimūſextū dubiū ¶ Si ſufficit generalis intentio qua vult eccleſiaſticꝰ vel religioſus orare ſpecialiꝰ pro benefactoribꝰ q̃ʒ pro alijs. ſuper qua ſpecialitate q̄ntificanda ſe refert ad deum/ qui pōderator eſt meritorum:

¶ Prima particula

Nolite ſoliciti eſſe Math. vi. Luc. xij. Iubet hoc ſupmꝰ abbas noſter Ihs xp̄s/ i cuius ſpū ſalubriť inſtituti clamamus Abba pater. Conſonat aplš eius magnꝰ prior in religiōe xp̄iana dicēs Corinthijs/ in pſona oīm Volo vos ſine ſolicitudine eſſe. Sʒ mox ſubintulit vtilē ꝛ neceſſariā de ſolicitudīe diſtinctōem. ne vel ſibiipi vel alijs cōſortibꝰ ſuis/ cōtrariꝰ videreť. quorū ſermo frequēter ad ſolicitudinē ꝯtra deſidē inertiā/ et hortať. Ait eni Qui ſine vxore eſt/ ſolicitꝰ eſt que dn̄i ſunt. quō placeat deo. qui aūt cum vxore eſt/ ſolicitus eſt que mūdi ſunt

Secūda parti.

Ecce habemꝰ ſolicitudinē ꝛ ſolicitudinem. Vna eſt dei/ altera mūdi. Vna

ſpiritualis altera tempalis. Utraqꝫ ſiqui
dem bona. Alioquin culpata fuiſſet vxo/
ratoꝝ cum ſua ſolicitudine conditio. pri
ma tamen melioꝛ atqꝫ diuioꝛ/adeo vtra/
catō dici poſſit. et dicat tam hic ꝙ ab apo
ſtolo. i. Coꝝ. vij. Uolo vos inquit ſine ſo/
licitudine eſſe Et alibi ad phil. iiij. Nihil
ſoliciti ſitis. Et p pſal. dn̄s Uacare inqꝫ z
videre quoniā ego ſum deus.

Tertia particula.

Felix iſta ſolicitudo vacās. z vaca
tio ſolicita. qlem habere licet decꝫ
et expedit/ illos precipue qui celibes eſſe
ſine tribulanti iugo vxorū nedū elegerūt
ſed vouerunt. quales vos elegit z aſſum/
pſit abbas noſter xp̄s (o patres et fratres
celeſtini) quos ad pn̄s alloquitur ſolicitu/
do dilectōnis mee quā ſuis impulit que/
ſtiuncularū ſtimulis/ zelus veſter religio/
ſus ſolicitus iuxta verbum ꝓpheticū Mi
chee. vi. Ambulare cum deo ſuo.

Quarta particula.

Senſit itaqꝫ veſter i dn̄o timoꝛ cu
ius vis eſt ſm ph̄m reddere timē/
tem ſolicitū. Senſit inqꝫ queādmodum
fruſtra fuiſſet aſſumpta ſolicitudo vacās
deo/ ſi quadā retroſpectōe ſeu tergiuerſa/
tione corrueret in mūdi ſolicitudinē. z iā
nō tm̄ vana eſſet quaſi finē nō aſſequens
vacatōnis/ verꝫ damnabilis iudicaret et
reproba/ ſi in damnabilē reprobāqꝫ ſoli/
citudinis peccatricis foueā preceps labe
ret. qlem diſſuadet maxime ſermo prepo/
ſitus. Nolite ait xp̄s ſoliciti eſſe. zc.

Quinta particula.

Quereret forſan nouitioꝝ aliquis q̄
ſit z qualis hec ſolicitudo culpa/
bilis. Nam de tolerabili mūdanoꝝ ſatis
inſinuatū eſt. z de quadā altera ocio ſan/
cto condiuiſa videt ammonita ſed nō cri
minata fuiſſe illa marie ſedētis ad pedes
Jeſu ſoroꝛ Martha martha inquit Jh̄s
ſolicita es et turbaris erga plurima. por/
ro vnum eſt neceſſariū. Atuero tota com
monitionis xp̄i ſeries/ cū expoſitoꝛib ſu/
is in illa prohibitōne ſolicitudinis ſicut
Matheus z lucas referūt dat intelligi ſo
licitudinē malā eſſe que nō eſt prudētis z
ſagacis prouidētie neqꝫ neceſſitatis. ſed
eſt vel diffidentie vel pfidie vel cupidita/
tis. curioſe z anxie de quib non eſt modo
per ſingula diſſerendum.

Sexta particula.

Ueniam igit p cōpendiū ſtati ad S
pie ſolicitudis veſtre in domino
queſtiōes. q ſolicitudinē refoꝛmi
dant impiā. dum piam imo neceſſariā co
gūtur amplecti. Manet apud vos (o pa/
tres z fratres) pfundo coꝛde firmata mo/
nitio aplica Hebꝛeoꝝū. iiij. Sint mores
ſine auaricia contenti preſentib. Nihilo
min aſpicitis illa eſſe neceſſaria que ↄce/
dit idem apl's. i. Thi. vi. Habētes alimē/
ta z quib tegamur his contēti ſim. Bn̄
ſuades/ o magne prioꝛ apl'e. placet id qd
apponis his contēti ſim. Attamē alimē
ta z ea quib tegamur/ opoꝛtet hr̄e. Non
autē hoc ipm totū/ vel laboꝛe noſtro q̄ di
uinis mācipamur officijs/ vel hoſtiatim
mendicādo q̄ nequaqꝫ diſcurrere p vicos
z plateas inſtituim/ obtinere fas nobis
eſt. Deniqꝫ nihil equi ſm omnē legēꝫ cē
deducit apl's. x. Coꝛin. ix. ꝙ qui altario de
ſeruit de altario z viuat.

Particula ſeptima.

Ue ve mundo a ſcandalis. ve ſcan
dala ſpargētib vbilibꝫ demonijs
In via hac qua ambulabā conq/
ritur ꝓpheta abſconderūt ſupbi laqueum
mihi Et rurſus. Juxta iter ſcan. po. mihi
Electa eſt ecce ſub triplici religionis vo/
to via pauptatis vt ſolicitudo noxia di/
uitiaꝝ/ cruentās z enecans vitaret Electa
via caſtitatis ppetue. contra ſolicitudinē
alligantē vxoꝛi cū tribulatōe hmōi. Ele/
cta via derelictōis pꝛopꝛie volūtatis per
obedientiā/ contra ſolicitudinē tot dubi
tationū/ tot ſcrupuloꝝ/ tot diſcriminum.
qualia pꝛopꝛia volūtas ſe dū ducere vult
ſe ſeducēs incurrit. Pudet heu pigetqꝫ
recoꝛdari/ quātis z qualib apud nōnul/
los detrimētis/ omnia ſunt in oppoſitas
exoꝛbitatōnes euerſa ſubuerſaqꝫ. Jā heu
nimis apparet veritas pabole xp̄i. q̄ mo
do dū hec relegerent lecta eſt in eccleſia de
immūdo ſpū. qui cū exierit ab hoīe. tādeꝫ
redit z adducit ſeptem ſpūs nequioꝛes ſe
dum inuenit domū vacantē. nō quidē ve
re ſed ſola ſimulatōe. ſicut z ſolis extrinſe
ce pfeſſionis ſcobis ficte mundata eſt.

Particula octaua.

Eſt vtiqꝫ neqꝫ z immūdus ſpūs
cupiditas. que radix oīm malo/
rū z idoloꝝ ſeruit ab apl'o. z mā
mona dr̄ iniqtatis a xp̄o. Sed nōne neq
oꝛ eſt ſimlata pauptas que ſub voti velo

latens/tota diuitijs inhiat. tota ſolicitu/
dinibꝫ earũ pungit̃. ⁊ intus ⁊ extra conti/
nuis miriſq́ȝ modis lacerat̃. cruentatur.
diſſipat̃. Cui nanq́ȝ poterit eſſe dubiũ ſo
lerter attẽdẽti/quin ſpũs auaricie neq́ȝ iã
ſecũ adduxerit ſeptẽ ſpũs. i. vniuerſitatez
vicioꝝ neq̃ores ſe Simulata q̃ppe (ſicut
ait Aug.) eq̃tas/duplex eſt iniq̃tas. nõ ſe
cus hoc loco. dic q̃ ficta et vota paupꝫtas
nõ eſt paupꝫtas ſpũs. nõ paupꝫtas virtus
nõ amica bonis moribꝫ frugalitas ſꝫ du/
plex iniq̃tas. qꝛ ⁊ vere cupiditas eſt et ſi/
mulatio. Nec hic ſiſtit̃. Sed ꝓgrediens/
iſtic voti fractionẽ/fundatoꝝ defraudatõ
nẽ. ꝓximoꝝ factis dictis ⁊ exẽplis ſcãda/
liſatiõem inuenies. Demũ ſubit illud ve
xpi/dictũ phariſeis/pro talibꝫ in religiõe
penit⁹ lapſa verſantibꝫ. quales hic ſolos
plangim⁹ Circũitis mare ⁊ aridã. vt faci/
atis vnũ ꝓſelitũ. i. nouitiũ in religione. et
cũ factus fuerit/facitis eũ filiũ gehẽne du
plo q̃ȝ vos. Eccliaſt. v. q̃m diſplicet deo/
infidelis et ſtulta ꝓmiſſio. ⁊ meli⁹ eſt non
vouere. q̃ȝ poſt votũ nõ reddere.

z **Particula. IX**

Siſte tandẽ aĩma ſiſte calamũ quẽ
indignatio tua rapit vltra longe
q̃ȝ inchoãdo ꝓpoſueras. Et q̃ do/
ctrinã bonã datura es/diſtraheris ſatyra
que nulla vnq̃ȝ orõe. nulla declamatõnis
acrimonia/ſatis erit reprobãda. Reuerta
mur ad progreſſum finis intẽti/reſumen
tes illud vñ arripuit nos maloꝝ recogita
torũ (preſertim apud non paucos noſtri
tempꝫis religioſos) anxius dei timor. xp̃ia
naq́ȝ pietas/⁊ miſeratio fraternalis. Illõ
erat apꝫire/quo pacto/paupꝫtas religioſa/
vacaret abſq́ȝ ſolicitudine victus ⁊ veſtit⁹
Interueniũt fateor ⁊ vos interrogãdo fa
temini/plures crebro pungitiui conſcia/
rũ ſcrupuli: nõ ſinẽtes timoroſos fratres
implere cũ pace verbũ xp̃i cũ ap̃lica moni
tõe. nolite ſoliciti eſſe.

Particula. x

Sunt ãt in genere/tres in ꝯq̃ſitõe
victus ⁊ veſtit⁹/neq́ȝ ſtimuli. vn⁹
ſymonie. ali⁹ vſure. alter fraudulẽ
tie. Solicitat̃ nimiꝝ timorata mens:
ne forte miſceat ſe inter dantẽ tp̃alia ꝓ ſpi
ritualibꝫ recipiẽdis ⁊ econtra labes ſymo
niace prauitatis. ⁊ hoc vtiq́ȝ frequẽter (ve
ve) ꝓuenit/dũ nõ habet̃ directõ. dũ lumẽ
intentõis noſtre que dr̃ ocul⁹ corpꝫis oĩm
actionũ noſtraꝝ/eſt tenebre. Solicita
tur p̃terea/ne in redditibꝫ compꝫandis. qꝛ
nõ ſempꝫ inueniũt̃ ad ꝑpetuũ/reddat̃ cõ
tractus vſurari⁹/ex adiecta conditiõe ſeu
pactõne de facultate totiẽs quotiẽs redi/
mendi. Supꝫ hac vero duplici q̃ſtione
ſolicita ſcrupuloſaq́ȝ/ pñt haberi quedaz
opuſcula noſtra/nupꝫ edita. ſi tñ cum ma/
gnis taliũ tractatoribꝫ viſa fuerint nume
randa.

Particula vndecima

Superest ad p̃ns inueſtigare ⁊ inuẽ
tos tollere (q̃ȝtũ iuuerit ſator bo/
ni ſemis xp̃s) zizanioꝝ fraudulẽ/
toꝝ aculeoſ. quos latebroſa nocte dũ dor
miunt per negligentiã hoĩes. ſupꝫſeminat
inimicus homo ſub obtẽtu conq̃ſitõnis
victus ⁊ veſtitus. Hoc etiã precipue vĩa
ꝑ queſtiũculas ſolicitudo/ ſcire deſiderat
Et quoniã defraudatõ directe ꝯtraria
tur iuſticie. tot modis inueniem⁹ defrau/
datiõem quot iuſticiã fieri. oppoſitoꝝ q̃/
dẽ/eadẽ eſt diſciplina Dicit̃ ãt iuſticia vir
tus ad alteꝝ vel ſicut ad alteꝝ. reddẽs vni
cuiq́ȝ quod ſuũ eſt. Porro iuſticia ample
ſumpto vocabulo/cõpꝫatur ad deũ ⁊ ad ꝓ
ximũ. imo ⁊ ad ſeipꝫm ſicut ad alteꝝ. pro/
ut in penitẽtia fit. dũ ſpũs carnẽ ſubijcit
ſeruituti Sic erit defraudatio. vna ad de
um. altera ad ꝓximũ. tertia q̃ſi metaphori
ce dicta ad ſeipꝫm. Et primit⁹ de ꝓximi de
fraudatiõe (quia notior eſt) videamus. et
cõcluſiones deinceps miſceramus.

Particula .XII. a

Concluſio prima

Solicitudo pia/ conferẽtis tp̃alia
defraudat̃ ſi ſua intẽtio a recipiẽ/
te nõ ſeruet̃. hoc eĩ proprie ſonat
fraus ⁊ dol⁹/dũ p̃tendit̃ vnũ ⁊ fit alterum
Sic dr̃ de teſtatore q̃ fraudat⁹ eſt/ ſi ſua
differat̃ aut nõ impleat̃ intẽtio. neq́ȝ tñ ac
cipiẽda eſt de q̃uis intentõe Nõ enĩ cadit
ſub obligatõnis recta lege neq́ȝ intẽtio. ſi
ſaluti cõtraria. ſi moribꝫ abſona. ſi in de/
teriorẽ exitũ/ei⁹ obſeruatio ſit vẽtura q̃lis
eſſet intẽtio palã ſymoniaca vel vſuraria/
vel iuri ꝑiudicãs alieno. vl' deo ſanctiſq́ȝ
ſuis/non honeſta. Concluſio ſcd̃a.

Particula decimatertia.

Solicitudo pia conferẽtis tp̃alia/
dirigi dꝫ ad ſuſtentatiõem miſtri
illi⁹ tp̃alẽ faciendã/a q̃ ſpũalia req̃runtur:
Iſte ſiq̃dẽ iuſtus ꝓpri⁹ ⁊ verus eſt titulus

ſuſcipiendi ſpūalia. Et hoc ſupponatur
ad pñs tanq̄ deductū ſufficiēter in mate
ria de ſymonia dū de directōe cordis for/
ma daret. Atuero plerūq̄ fit/ vt mentiat
iniq̄tas ſibi. nūc p ignorantiā affectatā z
ideo culpabilē. nūc p negligentiā que nō
tantā ſolicitudine querit agēdoꝝ verita/
tem. Expedit igit ad pticulares deſcēdere
caſus. nō quidē ad oēs aut ſingl'oſ. hoc ei
nobis ēſt impoſſibile. qm̄ varij ſunt ſine
nūero. z ita varij q vna circūſtantiā qnq̄
poſita qnq̄ deficiēs/ iudiciū ſapiētis va/
riare cōpellit z hoc cū admiratōe paꝝ ſa/
piētis. nec ad oīa circūſpiciētis Queſiuit
vnus anachoritaꝝ a quodā patre. Pater
debeo tentatōes admittere aut ptin⁹ eas
abijcere. Admitte inq̄t. Acceſſit alter cum
eadē petitōe Abijce inq̄t nec admitte. Nō
ne ꝯria videri pñt. admitte. non admitte.
Sic apud ſapientē puerbioꝝ. xxvi. Ne re
ſpondeas ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā Et ibi
dem. Rñde ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā Sic
in euangelio de monſtrandis z nō mon/
ſtrandis opibus bonis habes.

Particula. xiiij.

Quia in re colligit/ vñ tam frequēs
error/ in moralib⁹ iudicijs venit.
Sunt q̄ ſolis intendūt generalib⁹ regul'.
vt ſunt puerbia. z auctoritates ſctōꝝum.
Sunt q̄ ad ſola ſingularia dant ſe totos
nullā ad pria principia reſolutōez facien
tes. q2 vel neſciūt. vel negligūt. aūt toti lit
terales et ſine ſpū/ carnales ſunt. vel exce/
cat eos ꝓpria malicia hec aut illa Sūt alij
circūſpecti ſimul z prudētes. q̄ ſingularia
caute colligūt. z ſapiēter ad regulas reſol
uūt generales. colligētes pariter q̄ fuerit
rō date legis qnq̄ p eleuatiōem mētis ad
regl'as diuinas. qnq̄ ad hūanas Primū
fit p virtutē quā vocat Ariſt. gnomicā Al
teꝝ p epikeiā. quā dicere poſſum⁹ bonam
eq̄tatē Et qm̄ rariſſimi ſunt tales circum
ſpecti (req̄rit eni cū eruditōe lōgus expiē/
tie vſus) nō expedit paſſim ab oīb⁹ q̄rere
ſolidū p moralib⁹ cōſiliū. neq̄ ſil'r pſume
re illō dare q̄ſq̄ dz. pſerti n̄ habita cū ſuis
circūſtantijs oīb⁹ vera caſus forma q̄ q̄rit

Particula. xv.

Et certe freqūēs iſtic ab inq̄rētib⁹
ſolet īteruenire defect⁹. Et cū ius
ex facto oriat/ q̄d mīꝝ ſi in rñſiōe fit dece/
ptio. Non quidē ſemp ex rñdentis. ſed ex
inq̄rentis vicio. aut crebrius ꝓpter fanta
ſiam paꝝ inſtructoꝝ. q̄ ſe palogiſant decī
piūt z ſophiſticāt. putātes caſus aliq̄s eē
ſil'es q̄s ex vnica qnq̄ circūſtantia addita
vel remota vel nō attēta/ conſtat prſus eē
diſſil'es vel aduerſos. Exēplā tacta ſunt.
Et apud medicinā dandā pz hoc vitium
dū vnus ſibi viſus arrogant perit⁹ ī hac
aut hac medicina dāda. applicabit vnā re
ceptā ad morbos ex cauſis oppoſitis or/
tos. nō attendēs q aliud quod ſanat cal/
caneū/ nō ſanat ſed excecat oculum.

Particula. XVI

Omittam⁹ narratōnes ſup hac re
vulgares. nec referam⁹ q̄ iuſtā p/
inde rōem vel nō/ valeāt aduoca/
ri ptendere. dū caſum oēm ad ſe delatum.
iuſtificandū ſuſcipiūt Et veniam⁹ ad ali/
as cōcluſiones cū ſuis modificatōib⁹. in/
ueſtigādo pcipue/ de intētione ſuſtētātis
miniſtꝝ eccl'ie q̄ z q̄lis ſit tenēda. z q̄ et q̄/
lis ſit tenenda p eū qui ſuſtentat z recipit
ſiue ſit vnus ſiue ſint plures/ ſecularꝫ aut
religioſus. Et ſit concluſio. iij.

Particula. xvij.

Solicitudo pia cōferentis tpalia/
ſi vult pt/ in ſua generalitate ſuf/
fragia req̄rere Et ſub hac intētiōe ſola ſtā
do/ nō min⁹ merebit ſepe apō deū/ q̄ pti/
culari⁹ exigēdo Non hz pria ps dubita
tionē. Scda ps/ vtinā ſpūalib⁹ oculis
q̄les ſunt oculi colūbini ſponſi et ſponſe
in cāticis/ aſpiceret. qm̄ apō illos/ perſpi
cua eſſet. q̄ cognoſcunt oīa bñfactoꝝ oīm
q̄ntūlibet occultoꝝ premia repoſita apō
deū/ ꝓpter quē z in quo fiūt Verū pau/
ci ſunt ſpūales hmōi q̄ nō miſcere curent
grano puriſſimo caritatis illō ſeminādo
quedā zizania vanitatis. Fitq̄ illō virgi/
lianū. Infelix loliū z ſteriles naſcūt aue/
ne. Audi cōformit illō euāgelicū q ſimt
exorte ſpine/ ſuffocauerūt ſemen verbi et
fructū boni operis. Concluſio. iiij.

Particula. xviij.

Solicitudo pia cōferentis tpalia/
pōt z dz āmoneri clā aut palā per
pdicatores aut alios/ ſup pmiſſa
veritate/ p directōe puriori intentōis ſue
Suadēda q̄ppe ſunt bona cū diſſuaſiōe
maloꝝ Nihilomin⁹ obſeruet illō antiq̄ p
uerbij. Ne q̄d nimis. q2 q̄ nimis emūgit/
elicit ſanguinē Nimis exacuēs ferrū/ qnꝫ
vel hebetat vel cōſumit ipm. Satagens

deniqꝫ totũ quicq̃d ſeuerit aut meſſuerit
pu. ꝝ eſſe/ nõ habẽs aliq̃d zizanioꝝ neqꝫ
palearum. q̃dni fruſtra quidni ſtulte ſepe
conet̃ ꝛ damnoſe fatiget̃. Nunq̃d eligibi/
lius eſt granũ aliqͦd vel impurũ/ q̃ꝫ nullũ
colligere: Quo circa dicamus cõſequẽter
Concluſio. v. Particula. xix.

Solicitudo pia cõferentis tpalia/
poteſt cũ bona venia. Immo ꝛ cũ
gratia/ conditõ͂es certas appone/
re explicatiuas intẽtõnis ſue. Suffice
re in primis debet ad cõſenſum hui⁹ veri/
tatis/ vſus toti⁹ cõis eccl'ie. q̃ ſic hꝫ ꝛ reci/
pit. cui ſiq̃s detrahit imprudenter ſe deci
pit. Sũt autẽ tres ꝯditõ͂es ꝓpter quas
pie p̃t ꝯferẽs appõ͂ere limitatõ͂nes certas
Una ꝯcernit pſonã recipiẽtẽ. Altera pſo
nã ꝯferẽtẽ. Tertia pſonã affinẽ l' attinẽtẽ

Particula xx.

Attende ꝛ videbis expediẽs eẽ p/
ſone recipienti/ ꝙ limitet̃ ad certa
ſuffragia. quatin⁹ reddat̃ animus
eius magis ſolicit⁹ debitũ ſoluere. ꝛ inten
tionẽ ſuã in deũ dirigere. Quatin⁹ pterea
maneat eius cõſcia ſecurior. quo poterit
agnoſcere ꝙ obligatõe ſoluta/ quiet⁹ ma/
net. Hec puipendẽde ſunt due rõ͂nes iſte.
Quib⁹ addit̃ tertia. Conſtat nãqꝫ apd̃ de
um q̃ nouit oĩa. qui ꝛ dicit. Ego de⁹ et nõ
mutor. nihil eſſe neceſſitatis aperire nr̃as
intẽtiones ꝛ affectõ͂es exponere. Hoc er/
go req̃rit̃ ꝓpter nos orãtes vt ſcꝫ exhibea/
mus nos tales nobiſipſis/ qualẽ cupim⁹
eſſe deũ nobis. pios. amicos. ſedulos. cõ/
patiẽtes/ ꝛ ita de reliq̃s affectib⁹. Sed q̃s
neſciat/ ꝙ orãs plus mouet̃ et afficit̃ in ſe
ipſo/ dũ ad pticularia reſpicit. dũ bñfacto
rũ munera. dũ obligatõ͂es/ dũ intentõ͂es/
dũ neceſſitates conſiderat/ q̃ꝫ in quadam
vniuerſalitate ſe tenendo.

Particula. xxi.

Uidebis rurſus circa pſonã cõferẽ
tis/ expediẽs eſſe freq̃nter ꝛ neceſ/
ſariũ aliq̃n/ ſuffragia limitare. Prio ſi ad
illa ſuffragia teneatur vel ex voto. vel ex ſa
cerdotis iniũcto. vel ex alteri⁹ teſtamẽto. le
gato. vel mãdato. Certũ eſt ꝓinde ſuffra/
gia eccl'ie vel ſingularis pſone/ nõ tãtũ va
le re ꝑ mille aut om̃ib⁹/ q̃ntũ ſi ꝑ vno fiãt.
ꝛ hoc ad pñs ſupponat̃ ex aliĳs opuſcul'.
Nec eſt controuerſia qualiſcũqꝫ apud do
ctores de ſuffragio ſatiſfactõ͂nis ꝛ redem

ptionis/ ſicut exempla ciuilia ꝛ quotidia
na cõuincũt de debẽte centũ francos q̃ li/
beraret̃ centũ ꝑ ſe ſolutis. ſꝫ additis ſecũ
decẽ ſocĳs in pticipatõe liberatiõis: ꝓpria
eius tantundẽ liberatio tardaretur.

Particula. xxii.

Uidebis deniqꝫ circa pſonã affinẽ
vel attinentẽ pſone conferẽtis/ re
ferre q̃ꝫ plurimũ/ ſi viderit ꝛ ſenſerit p ſuc/
ceſſiõ͂es tẽpoꝝ ꝛ generationũ/ ꝙ talis pa/
rens eius vel affinis talis fuit pie ſolicitu
dinis/ vt ꝑ ſe et ſuis/ talia fieri cõſtitueret
pietatis officia. Nõne mouet̃ ac cõmouet̃
ꝓinde/ p̃ces cũ gratiaꝝ actõe ꝛ laudib⁹ ad
deũ referre. Nõne probabile eſt eidẽ aian
dum fore: vt queãdmodũ ille fecit. ita ꝛ ip
ſe faciat. Deductio latior patꝫ aduertenti
Particula. xxiii. Concluſio. vi

Solicitudo pia/ cõferentis tpalia/
põt cũ bono corde nedũ in ſuffra
gĳs conditõ͂es apponere. ſꝫ cum
hoc loca certa ꝛ honorabilia/ ſue ſepelitio
nis eligere: cũ appenſiõe inſignioꝝ ſeu ti
tuloꝝ cõſcriptõe. iuxta ſui ſtatus qualita
tem. ſic de pompa funeraliũ diceretur.
Sequit̃ hec cõcluſio/ p deductõ͂es p̃cedẽ
tes. Et q̃m inueniũt̃ ſanctiſſimi p̃res t'lia
curaſſe. Nã pie recogitata/ cedũt oĩa ad ho
norẽ magnificũ dei ꝛ eccl'ie tã militãtis q̃ꝫ
triũphantis. Et ad fidẽ ſpem q̃ꝫ reſurre/
ctõis aſtruendã ꝛ increduloꝝ cõfutatiõ͂eꝫ
proficiũt. Ueritas eſt/ talia oĩa cõuerti
nũc in bonã nunc in malã ptem. pro faci
entiũ pro cõferentiũ. ꝑ recipientium. ꝑ in
ſpicientiũ. ꝑ interpretantiũ. diuerſa et ad
uerſa qualitate. neqꝫ om̃ino aliter inueni
es in opatõib⁹ hũanis extrinſecus exhibi
tis. Ad qͦd adduci p̃t illud comicũ. Talia
ſunt oĩa/ qualis eſt anim⁹ vtẽtis. Queãd
modũ de diuitĳs aut pauptate dixit ſapi/
ens: ꝙ ſubſtantia paupis ſ̃m cor eius

Particula. xxiiii.

Fundamentũ ſuſcipit hoc loco ſa
luberrimũ illͦd xp̄i p̃ceptũ ab apo
ſtolo repetitũ. Nolite iudicare. Qͦd vtiqꝫ
de talibus ad vtrũlibet indifferẽtib⁹ intel
ligitur eſſe preceptum/ vt qui manducat
non manducantẽ non ſpernat. et econtra
Qui offert tpalia/ nõ offerentẽ nõ ſpnat.
Hinc abbas paſtor dic inq̃t ſp tibi. tu q̃s
es. Et ne iudices quenq̃ꝫ. Sic ꝛ ſaluabit̃
hũilitas. ꝛ curioſitas ſupba: piculoſa te/
meraria ꝛ inquieta confundetur.

Particula .xxv.

Concluſio ſeptima.

Solicitudo pia conferētis tēpalia defraudat̄ ſi nō impleat̄ obligatō vel pmiſſio vel conuētio ſecū facta. ceſſante cauſa legitima / nō implendi. Confor miter ad primaȝ cōcluſionē eſt hec ſeptia cōcluſio. Reſtat ſolum difficultas in aſſi gnatōe cauſaꝝ ſeu caſuū. quibꝫ ⁊ qñ pt p̄ termitti a recipiente / illud quod cōferens inſtituerat. Una cauſa eſt neceſſitatis. Altera maioris vel vrgētioris vtilitatis Tertia p diſpenſatiōem ſupioris autoritatis Que duplex eſt. vna ſupma pape. alia ordinaria prelatoꝝ.

Particula .xxvi

Necesſitas incūbit: nūc ex impotē tia vel infirmitate recipiētis. nūc ex fortuitis demolitiōibꝫ eccl'iarū ex diſſipatōibꝫ hereditatū atqꝫ redditnū: quibꝫ ſuſtentādus erat miniſter eccl'iaſticus. cuius bn̄ficiū quod dabat̄ propt̄ officiū / ſi prorſus deperijt / nō videtur aſtrictus remanere ſeruitio: niſi fortaſſis obligatio remaneat aliunde.

Particula .xxvij.

Porro maior aut vrgentior vtilitas / prouenit quādoqꝫ p tpis ſucceſſum Ubi oportet (iuxta verbū iuriſtaꝝ) ꝙ alia rō reformet pactū Nec eſt illud mirabile inſolitū. vel impoſſibile cū in iuramentis ⁊ votis generaliter emiſſis de futuro / plerūqꝫ ſic eueniat. vt q̄ generaliter pmiſſa bona eſſe videbant̄ / fiant ī caſibꝫ pticularibꝫ / vel nō obſeruāda vel mutanda. qꝛ noxia ſunt. vel inutilia moribꝫ: vel diſſona eccl'iaſticis ritibꝫ. ſeu boni maioris impeditiua. Suppetūt exēpla frequēter ſiquis aduerterit. vt ſi quotidie dicenda ſit miſſa de req̄em veniet dies natalis dn̄i. dies reſurrectōis ei⁹. dies penthecoſtes. Conueniūt parrochiani ad audi tiōeȝ miſſe que tūc forte nō habet̄ ab alio puto null⁹ diceret tūc cātandū ēē de req̄eȝ

Particula .xxviij.

Attenderet vtinā conferētes tpalia / q̄d plus honoris ⁊ celebritatꝫ affert circa diuinū religionis cultum ⁊ videret ꝙ aliqñ fructuoſi⁹ eſſet pro ſuffragijs bn̄dis / fundare die obitus ſui / miſſas vel alia ſuitia / q̄ de ſanctꝫ ſunt aut de tpe q̄ꝫ ſi in ſolis funeralibꝫ ſeruitijs ſiſteretur Queadmodū ſi fiat vnū annuale iuxta ritū ⁊ ſignificatōem miſſalis. q̄tidie videtur habere plus deuotōis in ſuſcipiente. qm̄ natura ſic hȝ / vt identitas vel aſſidua ſil'itudo / cauſet faſtidiū. Nihilomin⁹ oportet iuxta et propt̄ pmiſſa / pias conferentiū ⁊ recipientiū ꝯuentōes / non leuiter abrūpere. ſȝ tractare reuerent̄ Quā uis nō eſt arbitrandū / oēs hmōi cerimoniales inſtitutōes. obligatorias ēē ſub pena peccati mortalis ſi trāſgrediant̄ / quia nec de alijs ꝯſtitutōibꝫ lōge eēntialioribꝫ ordini monaſtico / hoc eſt ſentiendū. Cōtempt⁹ autē nihil ſolicit⁹ ſup impletiōe taliū / crimē hȝ: tam apd monaſteriū ſeu collegiū / q̄ꝫ apud ſingulares.

Particula .xxix.

Ceteꝝ de diſpenſatōe ſupioris addītū eſt p tertia cauſa. qm̄ nō oīm eſt paſſim tales caſus deſcidere ſub regulis generalibꝫ emergētes ſed ad prelatos ſpectat interptatio iuridica. ad doctores ſcholaſtica. pſertim qñ poteſt eſſe rōnalis dubitatio de duplici caſu priori. neceſſitatis videlicȝ ⁊ maioris vtilitatis. Grandis vero nunc apiri poſſit diſcuſſio ſuper hac materia diſpenſationū ⁊ cōmutationū / tam in reſpectu diſpenſantiū / q̄ꝫ in ordine diſpenſatōem querentiū ⁊ recipientiū que ſpecialē poſtulat ſepatūqꝫ tractatū ſicut ⁊ quedā alia / curſim hic ptrāſita.

Particula .xxx.

Dicam⁹ vnū hic ⁊ nūc p expedieti tutius eſſe ſemp aſſumere diſpenſatōem ſupioris ſeu cōmutatōem. q̄ vt haberi cōmodius poſſit pcurandū eſt ab autoritate papali / pſertim in religionibꝫ exēptis / ꝙ detur aliq̄s ab eo ſubſtitut⁹. ſit de religione. ſit alius. q̄ facultatē habeat totiens quotiēs videbit̄ diſpenſandi. ad quē facilis pateat acceſſus. Hoc conſilium in alijs etiā caſibus cōſcientie ſcrupuloſis / ſalubre eſt. ſint illi caſus occl'ti. ſint publici. ſint ſup peccatis. ſint ſup penis ⁊ irregularitatibus peccatorū.

Particula .xxxi.

Damū papa rite conſultus / non ſe reddat difficilē cōcedere talia qñ ⁊ vbi nō apparet fraus vel laq̄us iſta q̄rentiū. nō in velamē falſe libertatis malicie. ſed ſerenatōem conſcie ⁊ dilatatōem viaꝝ penitentie. Qua in recolligit̄ ex conſeq̄nti de pticularibꝫ exemptōibꝫ a platis ordinarijs / ꝙ frequēter noxie ſunt. nedū ꝓpter

preiudiciũ iuris alieni. nedũ propter con
turbatõem ordinis eccl'iaſtici ⁊ gerarchi/
ci. veruꝫ propter incommodũ collegij ſic
exempti. Cur ita: qꝛ nimirũ precluſit ſibi
recurſum facilẽ/ad prelatũ ordinariũ. dũ
queſiuit quaſi libertatẽ excutiẽdo iugum
ſuum: ¶ Concluſio octaua

7 ## Particula. XXXII

SOlicitudo pia/ tpalia conferẽtis
ſi ordinauit miſſam eſſe dicendã
(exempli gratia) die lune ꝓ ſeipſo
defraudatᷣ ꝑ recipientẽ ſic obligatũ/ ſi det
taleꝫ miſſam ꝓ altero. ſiue fiat hoc ex prio
re. ſiue fiat ex obligatõe vel ſuſceptõe ſub/
ſequẽti ¶ Ratio ꝑſpicua eſt ꝑ deductõem
ad impoſſibile vel inopinabile. Da ſiqui
dem ita eſſe/ ꝙ vna miſſa ſufficiat ꝓ duo/
bus/ dabis obſequẽter ꝙ ſufficiat ⁊ libe/
rabit. pro trib'. pro decẽ. pro centũ. ꝓ mil
le. ⁊ ita pro quotlibet. ⁊ pro toto mundo.
Dabis vlterius ꝙ nõ erit melior cõditio
ꝓcurantis ſibi miſſam peculiarẽ. Dabis
deniqꝫ ꝙ pro vna miſſa/ potuerũt centuꝫ
habite ſub voto ſub ꝓmiſſo. ſub iniuncto
ꝑ forꝫ penitẽtie vel alterius iuſticie/ ſolui.
Cur ergo tot preſbiteri. tot miſſe cõſtitu/
unᷣ. cũ vn⁹ ſacerdos cũ ſua miſſa vnica ſa
tis eſſet pro omib⁹ ¶ Particula. xxxiij

VEllet addere forſitan aliqs: ꝙ re/
cipiens/ dũ habebat prius ad ſuf
ficientiã pro ſuſtentatõe ſtat⁹ ſui/
vel ex beneficio vel patrimonio vel pie col
lato/ fraudat ⁊ peccat tam ꝓ primũ q̃ ſecuꝫ
tota ratio cõferẽdi tpalia miſtris eccl'iaſti
cis/ videaᷣ eſſe/ ſua ſuſtentatio nõ diuitia
rũ accumulatio. vel ornatus pompatic⁹.
¶ Sed hec aſſertio durior eſt q̃ oportet
ſup qua memini pridẽ in quadã lectione
queſiuiſſe. Deniqꝫ qualis ⁊ quãta ſit mẽ
ſuratõ ſufficiẽtie ſtatus. nõ pt ſub arte tra
di. Nam qđ vni parꝫ eſt/ fit alteri nimiũ.
immo fit in eodẽ/ pro varietate tpm ⁊ cir/
cunſtantiaꝝ. talis varietas/ qñqꝫ rõnabi
liter. qñqꝫ vero culpabilr. dũ quis accipit
⁊ aſcẽdit ſtatũ/ ſibi morib⁹ q̃ ſuis ⁊ meritꝫ
improportionatũ. faciẽs ſibi nõ de neceſ
ſitate virtutẽ ſed de vicio neceſſitatẽ. Ad/
de ꝙ recipiunᷣ aliqñ tpalia/ ꝑter vel vltra
neceſſitatẽ pñtem. aut nõ ꝓ ſolo ſtatu reci
pientis. ſed ad alioꝝ prouidã piamqꝫ re/
leuatõnem. ¶ Concluſio nona.
¶ Particula. xxxiiij.

SOlicitudo pia/ conferẽtis tpalia
procurãdo ſibi miſſam iuxta ca/
ſum priorẽ/ nõ defraudaᷣ ſi preſ/
biter recipiẽs/ adiũxerit alios in orõibus
ſuis publicis aut ſecretis/ vt in memento
aut ſi offerẽtes (vt ſolet) poſt euangeliũ re
cipit ¶ Moderaᷣ hec cõcluſio precedẽtẽ
ritũ ſimul eccl'ie cõſeruat. ⁊ exercet carita/
tẽ. quã rurſus a terrena cupiditate diſcer/
nit. Deniqꝫ doctoꝝ cõciliat apparentẽ in
aliqb' diſcordiã/ cuius aſpect⁹ ad diuerſa
huius ad hec illi⁹ ad iſta/ vertebatur.
¶ Particula. xxxv.

QUeram⁹ a ꝯferente tpalia queſtio
nes aliqs. vt ex ſua rñſiõe/ veritas
magis emineat. ¶ Et prio vis o frater vt
in miſſa quã ꝓ te dici cõſtituis: nulla dica
tur locis ſuis alia penit⁹ orõ quã ꝓ te: pu/
to rñdebit ſicut ⁊ rñdere debebit/ ꝙ hec fie
ri nõ ꝓhibet ¶ Vis rurſus o frater ꝙ in
memẽto tam pro viuis q̃ pro defunctis/
nullus cõmẽdat⁹ habeaᷣ niſi tu ⁊ tui: Rñ
deat oportet ꝙ hoc nõ intendit. qm̃ inſti
tutõni eccl'ie iã ipſe repugnaret ¶ Vis ꝑ
terea ꝙ volẽtes ad offertoriũ venire q̃tin⁹
ipſi miſſe ꝑticipes ſint/ repellãᷣ: certe nec
hoc dicet ſi ritũ eccl'iaſticũ plene cognoue
rit ¶ Quid vis igiᷣ tibi frater fieri ꝓ pecu
liari miſſa tua: Si rñderit volo. tota mea
ſit. tota cedat in ſpũalem vtilitatẽ meã. to
ta valeat ad remiſſionẽ pctõꝝ meoꝝ ⁊ ſa/
tiſfactõis debite vel iniũcte redẽptõem
Sed an hoc ita vis frater: ꝙ ſacerdos ni/
hil ſibi mereaᷣ. nihil ſeipm iuuet. nihil ꝓ
ſeipſo ſatiſfaciat/ nihil demũ repẽdat ob/
ſequij ꝑntib⁹/ nihil bñfactorib' nihil cõ/
mendatis. Similr et tu cõferas nihil ec/
cleſie toti militanti. Nolo dicet ⁊ iure di/
cet. ¶ Quid ſupeſt igiᷣ/ niſi referre quãti/
tatẽ ſuffragij deo q̃ et qualis tibi debita ẽ
nolito murmurare. ſciet ꝑfecto ſciet ille q̃
montes ponderat in ſtatera. tua ſimiliter
dona menſurare ¶ Adde ꝙ in oblatõne
tua fortaſſis alij ſunt melioris conditõis
vt participent/ q̃ tu ipſe. Quo petes: hoc
in q̃ modo. quia de bonis eoruꝫ. vno mo
do vel alio male queſitis/ facis elemoſinã
facis fundatõem. dilatas pompã tuã. fa/
cere vis nomen tibi/ aut modeſtius ſenti
endo loquendoqꝫ. tu debitor es parenti/
bus patrie. benefactorib'. deniqꝫ vniuerſe
cõmunioni ſanctoꝝ. ¶ Patet igitur ſub
hoc interrogatõnis ⁊ reſponſionis typo

concluſio declarata. Concluſio.x.

Particula XXXVI

Solicitudo pia/ cōferentis tpalia
non defraudatᷓ ſi iuxta cōſuetudi
nē eccleſie quā ipſe ſcit/ apponatᷓ
vnus obit⁹ (exempli gratia) cum ſuo cer/
to die fundato. Da oppoſitū dānabis
oēs fere cathedrales ꝛ collegiatas ꝛ par
rochiales immo et monaſteriales eccleſi/
as. Contradices inſuꝑ ratiōi que nō vult
vt cuilibet cōferenti aliquid/ pro ſuo obi
tu fiant ſempꝫ exequie ſpeciales. quoniaꝫ
ſepe modicū ꝛ inſufficiēs eſt quod offer/
tur/ ad ſuſtentatōnem miniſtrorū. Et ob
ligatio de obitu faciendo/ cōditōnem re/
cipit (et ſi nō ſempꝫ explicetᷓ) implicitā Itē
nec dies anni ſufficerēt ſi cuilibet ſoli cer/
tus dies obitus aut etiā aliunde inſtituē
tis eſſet ſeruandus. Si vero talis cōferēs
tpalia/ neſciret conſuetudinē eccl'ie prout
ipſimet de collegio ſeu corpore ſuo ſciunt
et fertur intentio ſua ꝙ obitus annuatim
fiat pro ſe ſolo tali die. nihil tamen expli/
cat ſuper hoc. tunc adhuc bona fides ꝛ eq̄
tas recipientiū ſaluatur in ſua cōſuetudi/
ne. Si autem fiat mutuus ꝛ expreſſus cō
ſenſus inter dantem ꝛ recipiētem: nō ap/
paret ꝙ conſuetudo militet: vt alter obit⁹
coniūgatur. iuxta modū ſeptime ꝛ octaue
concluſionū. Concluſio.xi.

Particula.xxxvij.

Recipiēs/ defraudat crebro ſemet
ipm in receptōne tpaliū. Quāuis
videatᷓ eſſe regula iuris/ ꝙ nemo ſibiipi ſi
cut nec volenti aut conſentiēti/ faciat iiu/
riā aut fraudē. nihilomin⁹ inuenitᷓ ꝑ me/
taforam hois ad ſeipm/ fraus ſicut ꝛ iuſti
cia Et hoc ad pñs ſupponatᷓ Et tangam⁹
in facto modos aliquos. Prio ſi men/
titᷓ iniq̄tas ſibi ꝛ ꝓrio. dū nō iplet nec im
plere propoſuit/ que ꝓmiſit. ſatis eſt ei ſi
pecuniā vndecūqꝫ collegerit. quaſi dicēs
ſibimet illud metricū. Promittas facito.
quid enī ꝓmittere ledit: Pollicitis diues
quilibet eſſe poteſt. At vero dū lucꝝ q̄rit
in burſa. damnū adquirit etnū in anima.
ſententia eſt Auguſ. Particula.xxxviij

Facit aliam ſibi defraudatōēꝫ ſub
interꝑtatōnis cuiuſdā velo laten/
tem. Dum ſe iudicē conſtituit in
cauſa ꝓpria ſue obligatōis Commutans il/
lam ꝑ volūtatis arbitrio Aut dum ſuffra
gia nō plus agit pro bñfactoribꝫ ꝛ funda
toribus/ q̄ꝫ pro ceteris quibuſlibet. dicēs
ſibi ſatis eſſe ſuam in generalitate ſola in
tentionē continere. quoniā ſciet diſtribu
ere deus prout volet ꝛ quib⁹ volet ꝛ quan
tum volet. Exemplū de pauꝑe/ debitis in
ſolubilib⁹ obligato/ q̄ liberat ſe cedendo
coram iudice ſuo/ omnibus bonis ſuis.
Poſita videtᷓ hec doctria/ ſub fine cuiuſ/
dam opuſculi de valore oratōnis/ addito
de quadā Melania nobili romana exem
plo. Verum nō ita ſub vniuerſali regula
ſermo factus eſt/ quin diſtinctōem diſcre/
tionēqꝫ recipiat. Propterea dicamus vi/
ceuerſa/ caſus aliquos: quibus expedit et
quandoqꝫ neceſſe eſt/ intentōnem ad par
ticularia traducere.

Particu. XXXIX. a

Conſtat in primis ꝙ licet de⁹ non
egeat intentōne noſtra vel oratio
ne particulari/ ſicut nec alijs bo/
nis noſtris vt alijs benefaciat. nihilomi/
nus vult ſm ordinem ſue ſapientie dare
aliqua/ dum ſpecialiter ad ipſum diriga/
mus oratōnes noſtras. qualia nō eſſet da
turus ſine illis/ vt non ſint vacua ſapien
tie ſue opera/ iuxta verbum ſapientis.
Conſtat inſuꝑ ꝙ nouit deus ponderare
merita intentōnes ꝛ corda conferentium
tempalia. dat tamen aliqua cōferentibus
dum fiunt oratōnes ꝛ ſuffragia poſtmo/
dum pro ipſis/ que et qualia nō daret/ ſi
dimitterentᷓ nec fierent. Patet in illis qui
conſtituūt in ſuis teſtamentis aut aliun/
de/ certas pecunias reſtitui vel dari pau/
peribus. qui licet ſic ordinando poſſint
mereri non tamen proficit eis ꝛ alijs tan
tundem hec voluntas/ non ſequēte effe/
ctu: ſicut ſequente. quoniā in caſu manc/
ret iſte ordinans adhuc ad reſtitutōnem
poſterius obligatus.

Particula. XL.

Concedimus vltra ꝙ recipiens tē
poralia/ poteſt habere aliquotiēs
oratōnes feruentiores et deo pla
centiores/ dum non facit eas in particu/
lari pro his aut illis perſonis. Immo tra
dit Hugo de ſancto victore in ſuo de ora
tione. Et trahitur ſatis ex verbis ſancti
Anthonij/ ꝙ oratio tunc eſt acceptiſſima
deo/ dum omniū ꝛ ſuiipius obliuiſcitur.

nec ſcit quid petit: propter quedā in deo
raptū ⁊ ſubleuatōem vel aſcēſum. Nō aūt
modo loq̄mur de orōe tali. ſed potiſſime
de vocali. ſup quā ⁊ de q̄/ cadit vt plurimū
obligatio: dū ꝑ ſuffragijs tpalia cōferunt

Particula. xli.

Quāuis o vtinā ꝑſuaſum haberēt
hoīes ſeculi/ quantū ſit acceptior
orō talis ꝑ deuotos ſilentes ⁊ q̄etos. quā/
tū preterea ſua ad deū eleuatio etiā iocun
diſſima prorſus ⁊ ſuauiſſima plus impe
trat apud deū/ plus eūdē placat/ plus ſol
uit de penis debitis. plus de meritorum
gratijs impetrat. q̄ʒ ſola talis exercitatio
corꝑalis in vigilijs ſupra modū ⁊ cantico
rum multiplicatōibꝫ/ que ſepe plus extur
bant cerebrū: ⁊ tediū gignūt/ q̄ʒ deuotōeʒ
inducant. Qualia per prophetā notauit
aliquādo dominꝰ dicens. Aufer a me tu/
multum carminū tuorū. Non ideo tamen
vt culpemus ita loq̄mur. ſed vt rationa/
bile fiat obſequiū. Et bono vni meliꝰ ali/
ud preferat. Neq̄ʒ ſemp animalis homo ꝑ
ualeat. ⁊ ſpirituale/ ordine non recto diju
dicet. Sed q̄d: vt hoīes ſunt (ait quidā)
ita morē geras priuilegiū quoq̄ʒ paucorꝝ
officia leges ⁊ īſtituta nō mutat plimorꝝ.

Particula. xlij.

Addamus q̄ in certis caſibꝫ/ non
expediret/ vt recipiens tēpalia ha
beret ad conferētes ꝑticularem ni
mis aut frequentē recogitatiōem. Docet
hoc exemplū magni patris Arſenij. q̄ ro/
gatus a quadā nobili matrona vt ſui re/
cordaret. Orō inq̄t deū vt deus deleat ex
animo meo memoriā tui. Pōt itaq̄ʒ tales
aliq̄n recordatōes/ plus orantē ſuis fan/
taſijs impedire/ q̄ʒ deuotōnem augere vel
puram efficere/ reuoluendo.

B **Particula .XLIII.**

Subiungamꝰ cōſequent/ q̄ ex hu
militate laudabili/ pt fieri corā ta
li aliqua ceſſio omniū bonorꝝ ſpi
ritualiū in manibꝫ ſuis ꝓportionabilr ad
forū extrinſecū de tempalibꝫ bonis ratōe
debitorꝝ. ⁊ hoc ex conſideratōe tot exacto
rū/ quibꝫ obnoxij ſumus/ ⁊ qui nos pre/
munt ⁊ quodāmodo ſuffocāt/ dicētes ex
omni parte Redde q̄ debes. vt ſunt crea
tio. recreatio. redemptio. debitorū totiēs
facta remiſſio. Preterea tam crebra/ nunc
vno modo nunc altero/ immediate ⁊ me
diate facta receptio. Quo caſu pauper ho
mūcio ſic dephenſus ⁊ anguſtiatus/ dice
re poteſt ad deū. Dn̄e vim patior reſpon/
de pro me. Tu inquā q̄ preciū noſtrū es.
noſtra iuſticia. noſtra. redemptio. Redde
creditoribus meis quomō vis ⁊ ſcis. tm̄/
modo vita gratie in paupertacula hac me
ſuſtentes ⁊ ſatis eſt.

Particula. xliiij.

Porro nullus debet in dubitatiōꝫ
vertere/ quin ꝑticularis intentō ⁊
attentio directa deo pro iſtis aut pro illis
ſit efficacior ⁊ laudabilior plerumq̄ʒ. Pri
mo ex gratitudinis virtute. ⁊ ingratitudi
nis euitatiōe. Secundo ex augmento de
uotōnis affectualis: quā naturaliter ha/
bet parere beneficiorꝝ recordatio ſi gratia
dei coniūgatur. Dici ſolet ⁊ verum eſt/ q̄
particularia magis mouent. immo conſi
liū eſt pro duris ⁊ indeuotis: vt per cogi/
tatōnes tales/ ſemetipſos afficiant ⁊ durꝝ
cor emolliant. Tertio quia fit obligatōis
certior impletio ⁊ ad ſerenatōnem conſci
entie ſatis valens dum experit homo ſe fe
ciſſe vel facere quod tenet ex conuētione.
Demum non impedit ex hac particulari
recogitatōe/ ceſſio fieri generalis qualem
notauimus. ſed iuuatur.

Particula XLV

Concluſio duodecima.

Recipiēs tempalia poteſt iterum
defraudare ſeipſum dū maledictō
nem incurrit qua dicit. Maledictus qui
ꝑtem ſuam facit deteriorē. Verū eſt ita
q̄ʒ q̄ opus ſpirituale factū pro ſatiſfactōe
non valet tantūdem pro multis ſicut pro
paucis ceteris paribus. Obligans igitur
ſe ad ſatiſfaciendū pro alijs/ non tantun
dem facit pro proprijs ſuis debitꝭ in hoc
mundo vel in purgatorio/ quantū ſi pro
prie liberationi totus inſiſteret. Stabit
ergo q̄ pro receptōne ſuſtentatōnis huꝰ
vite mortalis laborabit ī purgatorio pe/
nas luens multis annis. Quāuis in caſi
bus multis charitas ad proximū exhibi/
ta pie/ recompenſare valet huiuſmodi di
latōnem liberatōnis proprie/ in augmen
to premij vite eterne. Dum preterea fecit
ſe homo pauperē propter deum ⁊ ſaluteʒ
propriam/ dum rurſus fecit aliunde ſibi
amicos de mām̄ona iniquitatis dedit q̄ʒ
vt reciperet ⁊ recepit vt daret.

¶ Particula. xlvi.

Aderet hoc loco materia de mēdicitate corpali/ vtrū videlʒ obligēt recipiēs elemoſinā ſub titulo mēdicitatꝭ. hoc eſt ſolo titulo ꝛ reſpectu naturalꝭ defectus abſqꝫ alia recōpenſatōe ſeu redditōe mutua tempali vel ſpirituali. alioqn nō eſſet vera mendicitas ſed cōmutatio qualis eſt in ceteris eccl'iaſticis reddituatis. Vtꝝ inquā talis mendicās/ tuti⁹ ꝛ liberius viuat apud deū ꝛ hoīes. q̄ꝫ alij qui nolunt eſſe contenti ſolo hmōi paupꝛtatis titulo. ſed obligatōem iuri diuino ꝛ naturali conſonā volūtarie cōiungūt. imo conſequēter laberet hec inq̄ſitō ſi ſtant iſti duo tituli pariter in eodē ꝛ pro eodē: mēdicare ꝛ orōnū vicem ſub obligatōis pacto repēdere. Deinde profundi⁹ fodiendo aut agitādo/ pulcer veritatū theſaur⁹ ꝛ fulgor apparet oculis nō infectis. ſed ad exitū ꝓpoſite conq̄ſitionis/ iam ſermo feſtinat.

Particula XLVII

¶ Concluſio. xiij.

Recipiens defraudat ſe. dū accipit officiū interceſſiōis: ipſe q̄ deo diſplicet ꝛ eſt in pctis tot⁹. Fuerūt qui dixerūt multa ꝛ terribilia circa materiā iſtā/ de pctōrib⁹ eccl'iaſticis/ vt ꝙ ſunt fures ꝛ latrones in tractatōe ꝛ diſpenſatōne ꝛ receptōne tpaliū/ ꝙ nō faciūt fructus ſuos/ ꝛ ꝙ tenēt ad reſtitutōem. nec pñt inde elemoſinā facere. cū multis ſimilib⁹. q̄rum aliq̄ ſunt expreſſe dānata q̄ erāt de errore albigenſiū ꝛ vualdenſiū ꝛ nouiſſime vuickleffiſtaꝝ ꝛ huiſſitaꝝ q̄ ſumpſerūt occaſiones errādi/ ex odio ꝛ zelo nō ſ᷒m ſciētiam. cōtra diſcolos mores eccl'iaſticorū q̄s intuebanꝭ magis deteſtando ꝛ cū indignatōne. q̄ꝫ miſerando cū pia orōne ꝛ modeſta redargutōe. Arguēdo ꝑterea ꝑ ſimilitudines diſpenſatōis tpaliū ad ſpūalia. que nō ſemꝑ eiſdem pedibus currūt.

¶ Particula. xlviij.

Concedim⁹ autē ꝙ eccl'iaſtici peccatores/ poſſunt in multis caſib⁹ facere fructus beneficioꝝ aut religionum ſuos. q̄uis ad conſecutōnem vite eterne/ nō ſunt digni pane quo veſcunꝭ. q̄uis inſuꝑ nō ita ſatiſfaciant deo ſicut iuſti. Sʒ multa deus concedit ingratis. Nōne poteſt exiſtens in peccato debens decē ſolidos proximo ſatiſfacere ſibi nec obligat⁹ remanere: Nonne poſſet etiā nomine alterius debitoris quaſi mediator/ ſolutionem hanc offerre. Poſſumus ita iudicare de peccatorib⁹ eccl'iaſticis: ꝙ tam noīe ꝓprio quādoqꝫ/ q̄ꝫ in ꝑſona eccl'ie cui⁹ miniſtri ſunt/ pñt ſe et alios adq̄tare. q̄uis nō ſtat eos eſſe tales ꝛ ſaluari vel mereri

¶ Particula. xlix

¶ Concluſio. xiiij

Recipiens tēpalia/ ſe defraudat et ꝓximū. dum ſuꝑinducit ad redditus iā ꝯſtitutos/ nouas pro alijs obligatiōes/ ꝑorib⁹ incōpoſſibiles aut earū diſtractiuas. Sūt qui ſuꝑ priorē fundatiōem exempli gratia. x. fratꝝ ſic recipiunt nouos/ vt ſeruitiū non hinc augeaꝭ. Sunt qui recipiunt ſub tali pacto/ ꝙ in omnē euentum/ debeat ſemꝑ fieri ſeruitium pro collatoribus vltimis/ etiam vbi deficerent ea oīa que tradiderūt. ¶ Cōſtat in his caſibus ꝛ ſimilibus/ defraudari ꝑores/ qualiter ipſi poſteriores defraudantes/ non vellent ſibi fieri per eis ſubſequentes.

¶ Particula. L.

¶ Concluſio decimaq̄nta

Recipiens tempalia dum defraudat ſe ꝛ proximū/ dicitꝭ interp̄tatiue defraudare deū. quoniā de⁹ eſt princeps ſuprem⁹/ curam habens hominū. ꝛ reputans ſibi bene vel male fieri qđ eis fit/ ꝛ inde cōſurgit meritū noſtrū apō ipſum. Facit ad hoc parabola illa de operibus miſericordie cōmemorādis in die iudicij. Veruntamē appropriati⁹ dicitur aliquid in defraudatōeʒ dei fieri/ dum directe ꝛ immediate dimittitꝭ illud quod ad gloriā ſuam celebrandam et recolendam fuerat inſtitutum.

Particula .LI

¶ Concluſio. xvi.

Recipiens tēpalia preſerti cōitas pro ſe ꝛ ſucceſſoribus/ debet cum bona fide ꝛ ſagaci diſcretōne diligenter in recipiendo ꝯſiderare primo q̇d licet/ ſecundo quid decet/ tertio quid poteſt ꝛ expedit/ nedū ad preſens ſed etiā ad futurū. Euenit itaqꝫ ſicut in agentib⁹ iter longum ꝙ paruū pondus in ſe/ in principio aut pro pauco tpe ſit tolerabile: qđ ꝑ ſucceſſionē continuā/ redditur velut importabile. Sic de paruis ꝛ paucis ſuffragijs dū vel iungūtꝭ alijs vel ꝑpetuanꝭ/ poſſum⁹ inuenire

¶ Particula. lij

Adde ꝙ memoria hominum labi
lis eſt. Et pterea ſupueniētes non
de facili ſuā attentōem applicant
ad inſolita. Et inſup cuſtodiēda eſt quan
tū cōmode fieri pt vniformitas apō frēs.
ſicut in cibis veſtibꝫ alioq̃ꝫ cōuictu. ſic in
officio ⁊ cātu alioq̃ꝫ ritu. ⁊ ita de cōſidera
tionibꝫ hmōi. Fiūt nihilomin⁹ frequēt
obligatiōes in oppoſitū. aut ꝓpter īaduer
tentiā incōſideratōemq̃ꝫ recipiētiū. aut vr
gente penuria. aut ꝓpter cōplacentiā cōfe
rentibꝫ faciendā. aut q̄r nō audent recipi/
entes apponere conditōnes ꝓ ſeipſis lici
tas decētes ⁊ expediētes. Quare ſic: q̄r
nō placerēt cōferētibꝫ. quales ſunt carna/
les ⁊ ſpūaliū non capaces maxime eoꝝ q̄
regularis diſciplina ↄſtituit aut requirit
Deniq̃ꝫ fit hoc ꝓpter auariciā recipientiū
⁊ eorū turpē queſtū. qui caſus / palā ſtatī
habet culpā. ſiue fiat in augmētū pter ne
ceſſariū iā fundatoꝝ cenobioꝝ. ſiue mul/
to amplius ſi queraꝛ noua fieri fundatio
ꝑ fas. ꝑq̃ꝫ nefas ad faciendū ſibi ſub reli/
gionis augmento famā vbi potius igno
minia dici dꝫ. q̄ ſedis innitiꝛ fundamētis.

Particula. liij.

Sunt alie intentiōes vicioſe quas
nō oportet oēs hic nūerare. ſic
de publicis raptoribꝫ. de vſurarijs. de ob
ligatis ad reſtitutōem certā. qui putant ꝑ
fundatōes ſe quitare. qꝺ aptū eſt poti⁹ ſe/
met inuoluere. nō aduertētes verbū illꝺ
tremendū ſapiētis. Qui facit elemoſinā
de ſubſtātia paupis / quaſi qui victimat
filiū ante patrē. Conſtat autē ꝙ recipien
tes ipſos / par pena ↄſtringit. ſi nō maior
aliqñ. q̄nto ſpūaliores ⁊ exemplares ſapi
entiores inſup ⁊ timoratiores eſſe debēt.
Proinde q̄ ad reſtitutōes incertas tutior
eſt receptio. maxime dū ſupioris autori/
tas iuncta erit. Quāuis ſit hoc in loco ali
q̄d monſtro ſimile circa debētes reſtitue/
re. cum ſciant quibꝫ ⁊ qualiter. quos citi/
us induci videbis / dare centū titulo fun/
datiōis alicui⁹ / q̄ꝫ decem reſtituere. Adeo
prona eſt vanitas diligere vanitatē. adeo
cor humanū pronū eſt q̄rere mendacium

Particula. liiij.

Rerum quia de pteritis niſi ꝑ q̄n/
to faciunt ad cautelā futuroꝝ / nō
eſt conſiliū. Supereſt vnū inter cetera re
mediū generale iam tactū. videlicꝫ ſupio/
ris interptatio. Pro futuris vero / ſedula
⁊ crebra recogitatio cū mutua collatōe ſe
niorū. vt deinceps ab omni ſpecie mala
quantū poſſibile fuerit / ſemet abſtineant
quoniā deus non eget fraudibus aut do
lis noſtris. vt vel colaꝛ crebrius. vel abun
dantius ſuos altat. aut cultores hos vel
illos multiplicet / que multiplicatio non
magnificet leticiam. Sed dum facit de ſu
perfluitate aut ſuperogatione neceſſariā
obligatōem / affert inquietā ⁊ ſepe damna
bilem ſolicitudinē. contra preaſſumptuꝫ
verbū quaſi pro themate. Nolite ſoliciti
eſſe. ⁊c̄.

Particula .LV.

Addamus ad pterita pro vberiori
doctrina de ſolicitudine: ꝙ pria ⁊
vera ſolicitudo eſt querere regnū
dei et iuſticiā eius. ac proinde iuxta petri
ammonitiōem. omnē ſolicitudinē proij/
cere in deū. quoniā ipſi cura eſt de nobis
Attamē in querēdo regnū dei ⁊ iuſticiam
eius. que aliter in regula monachali vide
tur appellari opus dei opus diuini ſerui
tij / multe ſe ſcrupuloꝝ ſolicitudines in/
gerunt. tres nominatim. Una quoniā af/
fligitur quādoq̃ꝫ ſupra vires corpus. Al
tera ꝙ remanet ariditas quedam mentis.
Tertia ꝙ euagatio cordis compeſci non
poteſt. ac exinde videꝛ omnis fructus per
di vel peccatum cōmitti.

Particula. lvi.

Nutrit hanc ſolicitudinē ſcrupu/
loſaꝫ verbū beati Bernā. de modo
pſallendi. qui nō ſatis videꝛ apꝺ multos
explebilis. propter tres iſtas rōes. dicit ei
ſic. Moneo vos dilectiſſimi. pure ſemꝑ
ac ſtrēnue. diuinis itereſſe laudibꝫ. Strē
nue quidē vt ſicut reuerenꝛ / ita ⁊ alacriter
dn̄o aſſiſtatis / non pigri / nō ſomnolenti
non oſcitantes / non parcentes vocibus:
nō preſcindentes verba dimidia. non in/
tegra tranſilientes. non fractis ⁊ remiſſis
vocibus muliebre quoddā balba de nare
ſonantes / ſed virili vt dignum eſt / et ſoni
tu et affectu / voces ſancti ſpiritus depro/
mentes. Pure vero / vt nil aliud dum pſal
litis q̄ꝫ quod pſallitis cogitetis. Spirit⁹
eni ſanctus / illa hora gratum non recipit
quicquid aliud q̄ꝫ debes: neglecto eo qꝺ
debes obtuleris. Pſalmodiā nō multum
protraham⁹. ſed rotunda ⁊ viua voce / can
tem⁹. Metꝝ ⁊ finē verſus / ſimul itonem⁹

ꝛ ſimul dimittamus. punctū nullus tene
at ſed cito dimittat. poſt pūctū bonā pau
ſam faciam⁹/ nullus ante alios incipere ni
mis currere pſumat. aut p⁹ alios nimium
trahere vel pūctū tenere. ſimlʼ cātem⁹ ſimlʼ
pauſem⁹ ſemp in auſcultādo. Hec ille.

Particula. lvij.

Confitemur expediēs eſſe: propt
min⁹ iſtructos et nimis litterales
aliqua dicere. Et prio ꝙ hec eſt exhortatō
nō pceptio. Moneo vos inqt. Sʒ tm̄ aliq
videntʼ aſſeri que diuinā obligatōem inſi
nuāt. vt illō. ſpūs eni ſctūs illa hora gra/
tū non recipit. ꝛc̄. In quo dicto difficul/
tas maior pendet. qm̄ de nō parcendo vo
cib9 nec remittēdo. ꝯſtat ꝙ corpalis excu/
ſat debilitas. Illa pcipue que turbatiōeʒ
capitis in leſionē iudicij rōnis affert. cui
piculo ſupiores tota vigilātia tenētur in
vniuerſis ꝛ ſingulis occurrere. q̄ facto/ nō
oportet in alia vexatōe vel corpali nimiū
pios eſſe. Sʒ de labore ꝛ dolore ꝛ dexera
tione corpali letari in ſpū. ꝓpter mercedeʒ
quā vnuſqſqʒ recipiet ſm ſuū laborē/ ad
quē homo naſcitʼ ſicut auis ad volatū

Particula. lviij.

Non parcētes inqt vocibus/ certe
nō ideo ſuadet vocē clamoſaʒ. Nō
talem q̄ue venaꝝ/ q̄ cerebri/ q̄ vitalium ru
ptiua ſit. Non deniqʒ cōphendit debili
ores. In qualiū numero ſcribens Bern̄.
ſepe fuit aſcriptus. Alioqn tanta ſcribere
cū lʼ dictare/ clamor ille ꝯtinuat⁹ n̄ tuliſſʒ.

Particula. lix.

Ut vero de vocalis orōis attētōne
multi multa dixerūt multa ſcpſe/
runt. tentauit vero noſtra ſolicitu
do/ ſi poſſet hec difficultas/ ad pauca cla/
raqʒ reſolui. Et occurrit nobis diſtinctio
talis. Sunt in orōe vocali/ tria. vnū p
modū materie. aliud p modū forme. terti
um p modū finis qui cū forma ſepe coin/
cidit. Materia orōnis/ cōſiſtit in verbis.
Forma in ſenſu verboꝝ. Finis in eleuatō
ne mentis ad deū. Et hic finis duplex eſt
vn⁹ fundatus conformiter ad ſenſum ver
boꝝ. q̄ pt dici finis prim⁹. ali⁹ eſt fundat⁹
vt̄cunqʒ p diuerſa/ licʒ nō ꝯria. Et q̄ diſti
ctōne eliciuntʼ propoſitōes que ſequūtur

Particula. lx.

Materia orōis/ cadit pricipalʼr ſub
pcepto. ſic ꝙ orans abſoluitʼ. ſiue
cogitet actualiter ſiue nō/ ſiue vagetʼ men
te vel corpe. dū pferat orōis verba. vel pfe
rentes audiat. iuxta qualitatē orōis. Alio
quin nō eſſet ſalua omīs caro. Et pʒ exem
plis ꝛ explanatōe pceptoꝝ diuinoꝝ. vt de
ieiunio ꝛ honore parentū. que nō iō ſunt
peccata ſi non fiant ex gratia. Si nō im/
pleatur ſemp intentio pcipientis et finis
ſicut alibi patet latior deductio. Sic eni
dicimus/ ꝙ agens opus penitentiale per
confeſſorē impoſitū. q̄uis hoc fiat in pec
cato/ non tamē tenetʼ iterare. vt exēpli gra
tia dare iteꝝ ſex ſolidos. vel ieiunare. vel
orōnes certas repetere. verum eſt ꝙ talis
ſatiſfactio/ nō eſt reconcilians deo propt
impedimentū peccati. et tamen ratōe ope
ris eſt adquitās hoc eſt ab obligatōne ſol
uēs. etſi nō ſit deo recōcilians tm̄ agēs nō
ideo peccat. quāuis ſit in peccato.

Particula. LXI.

Senſus orōis/ nō cadit ſub prece
pto. vt recogitetʼ ſemp vlʼ intelliga
tur. Patet de illitteratis ꝛ idiotis. Patet
de canticis in tubis ꝛ organis. Patet de
paſſibus obſcuriſſimis canticorū maxi/
me prophetaliū de quib⁹ accipitur myſti
ce ꝙ tenebroſa aqua in nubibus aeris. et
iterum. Nubes ꝛ caligo in circūitu eius.
Patet inſuper de multis ſcripturis habē
tibus in ſuperficie verba carnalia que pl⁹
incitarent recogitata/ mentes imperfecto
rum/ ad lubricitatem (quia nondum ſpi/
ritualis ſenſus capaces ſunt) q̄ʒ ad ſpiri/
tualem deuotōnem. Sunt alie narratio/
nes quedā valde ſteriles in ſuperficie lit/
terali/ habentes tamen aliquid ſuauita/
tis ſpiritualis/ ſi non apud illos. apō ta/
men alios pfectos qui forti meditatione
ſciunt ſugere mel de petra. oleumqʒ de ſa/
xo duriſſimo quales inueniūtur pauciſſi
mi. Ceteris vero/ quid niſi faſtidium vel
nauſeam vel mentis ariditatem taliū diſ/
cuſſio ꝛ ruminatō ſola pferret vel afferret

Particula. lxij.

Propterea dicamus conſequēter
ꝛ conformiter ad ſanctū Thomā
et rationem: ꝙ finis in oratione
principalis/ eſt eleuatio mentis in deum
mediate vel immediate. directe vel indi/
recte. principalʼr vel occaſionatiue. Orās
vero qui non poteſt conſequi finem iſtuʒ
per recogitatōem attentam ſenſuū orōis

particularis que profertur. ꝛ hoc ꝓpter ali
quã ex cauſis tactis. qui tamẽ finis dicit
proxim⁹ ꝛ quaſi ꝓprius huic orõni. debet
cum omni libertate ſpiritus/ ꝛ abſq; ſcru
puloꝝ ſolicitudine/ cõtentus eſſe ſi finez
vltimũ/ meditatõnib9 alijs conſeqtur. Fe
lix ſi dicere poſſet. Oculi mei ſemꝑ ad do
minũ. Meditatio cordis mei in conſpe/
ctu tuo ſemꝑ. Leuaui oclos meos in mõ
tes vnde ve. aux. mihi Felix ſi nõ datur ei
contẽplando volare. ſi poteſt vel repere vl'
more locuſtaꝝ ſemet excutiendo viciſſim
ſaltus dare. ¶ Particula. lxiij.

Onitio ꝑmiſſa cantãdi Berñ. nõ
repugnat huic ꝓpoſitõni ¶ Patz
qꝛ ſic afficiẽs ſe ad deũ ꝑ alias co
gitatões nõ elicitas ab immediato ſenſu
littere que canit/ nõ facit aliõ q̃z dz negle/
cto eo quod debet. immo facit om̃ino qd
debet conformiter ad finẽ a ſpirituſancto
preſcriptũ. ¶ Veritas eſt/ q: ceteris pari/
bus expedienti⁹ eſt affectõnem ſuam exer
cere iuxta litterã que profert: propter q̃tu
or in ſpeciali rõnes. Una eſt/ ſcripture ve
neratio. in qua ſpũſanct⁹/ ſemꝑ loqui cre
dendus eſt Altera eſt ꝑticularior eruditõ
circa myſticos ſub arido lr̃e nucleo: clau/
ſos ſenſus. Tertia eſt ſuauior aſſuefactio
circa quotidianos cãtus. Quarta eſt ma/
ior ſtabilitio circa determinatos affectus
q̃z circa vagos ꝛ iugiter nouos. Addatur
oratio que petat reuelari ſibi ſuauitatem
mellei ſenſus in littere fauo latẽtis. ꝛ hoc
ꝑ compſſionẽ meditatõnis/ que prorſus
nõ fiet: niſi dederit de⁹ ꝑuulis intellectũ.
ſapiens theſaurum ſuũ aque viue.

¶ Particula. lxiiij

Enicq; plurimũ ꝯfert ſi prius añ
temp⁹ orõis/ fuerit cohibitio ſen/
ſuũ exterioꝝ qm̃ dñs ianuis clau
ſis dedit pacẽ ꝛ ſpm̃ ſanctũ diſcipulis.
Sit inſuꝑ cõtinua muſcaꝝ inutiliũ a fa/
cie cordis effugatio/ manu fortis attẽtio/
nis Nõ ita tñ q̃n aliqñ ſit expediẽs nihili
pendere ſuã importunitatẽ pl⁹ q̃z ipoꝛtu/
ni⁹ eã abijcere conari. licet ꝑditure ſint ad
horã ſuauitatem vngẽti. Hoc ꝯfirmauit
vn⁹ patꝝ exẽplo de retẽtione vẽti in pal/
lio. ali⁹ de catuli latratu/ ali⁹ de aucaꝝ ſibi
lo/ ali⁹ de muliere litigãte. ali⁹ de riuo qui
violẽtior fit/ obice poſito. ali⁹ de cachinã
tib9 terrere pueros volentib9. ali⁹ de blaſ/
phemie ſpũ/ ali⁹ de prurit u curioſitatꝫ q̃
nõ ſcalpẽdo curat ſed ꝑ rumuſculos acce
dit. Eſt autẽ curioſitas/ ſtudiũ ea ſciendi
que nos vel nõ decẽt vel nõ expediũt vel
nõ edificant. Hanc cõpreſſit xp̃s in apo
ſtolis die aſcẽſiõis. hãc in petro q̃rẽte de
ſtatu Johis q̇d ad te ait. Uñ ſub hoc me/
tro cohibebat ſe vn⁹ dicẽs. Clauſe q̇d ad
te: ſta. q̇s tu. duc cor in alta. Fac op⁹ iniũ/
ctũ. deinde vacato tibi ¶ Placuit ad con
firmatiõem precedẽtiũ ponere ꝑ expſſum
verba ſcti Thome ſuꝑ. iiij. di. xv. materia
de orõe. queſtione. ij. articulo. iiij

Particula. lxv.

Attentõ inq̇t in orõe ꝑt eẽ triplex.
Prio eni eſt attẽtio ad verba q̇b⁹
petim⁹. ꝛ ad petitionẽ ipam. ꝛ ad ea q̃ pe/
titionẽ ipaz circũſtant. ſicut eſt neceſſitas
pro q̃ petit de⁹ q̃ roga t. ꝛ alia hmõi Et q̃/
cunq; haꝝ attẽtionũ aſſit/ nõ eſt reputan
da inattẽta oratio/ vñ etiã illi qui nõ in/
telligũt petitõis verba/ ad orõnem attẽti
eſſe pñt. Sz tñ vltima attẽtio eſt laudabi
lior q̃z ſcda. ꝛ ſcda q̃z pria. Et qꝛ aĩa nõ pt
eſſe vehemẽter attẽta ad diuerſa. ideo pri
ma attẽtio poteſt nocere vt minor ſit ora
tõis fruct⁹ ſi ſcdaꝫ euacuat. vel ſcda ſi ter/
tiã oĩno tollat. ſz nõ ecõuerſo Tñ attentõ
cõiter accipiẽdo. i. ad aliqd triũ ꝑdictorũ
nõ nocet. ſed multũ prodeſt. hec ibi.

Particula. lxvi. D

Porro circa finem opuſculi poſſu
mus addere diſtinctões magiſtra
les de attentione ꝛ deuotione et affectiõe
que alibi ſeorſum notate ſunt

¶ Prima diſtinctio. xij. membroꝝ

Deuotio in oratione quãdoq; nõ
admittit alias quaſcũq; cogitatõ
nes niſi ſolius dei. ꝛ hoc eſt in ꝑ/
ſenti vita rariſſimũ. vbi vix hora vel dimi
dia ſit in celo mentis ſilentium

¶ Scda ¶ Deuotio qñq; recipit alias
cogitatões. ſed ꝑtinentes ꝛ ordiatas. ꝛ ſo
lum tales. ꝛ hoc eſt rarũ ꝛ bonũ.

¶ Tertia ¶ Deuotõ recipit cogitatões i
ꝑtinẽtes ꝛ q̃ſi ſuꝑfluas. ꝛ h̾ eſt q̃tidianũ.

¶ Quarta ¶ Deuotio recipit cõtrarias
et aduerſas cogitatões. vt ſunt vitioꝝ.
ꝛ hoc ꝑiculoſum.

¶ Quinta ¶ Cogitationũ imꝑtinẽtium
vna qñq; eſt vehemẽs ꝛ ſuffocãs actualẽ
deuotõem. ſed nõ auferens virtualem nec
habitualem nec vocẽ. ꝛ hoc poteſt eẽ vir/
tutis exercitium.

¶ Sexta ¶ Alia vehemēs eſt tollens virtualem deuotōem. ſic ꝙ iā virtus deuotōnis nō imperat aut cōtinuat oratōez. ſed conſuetudo vel alia ratio. ⁊ hec nō neceſſario tollit laudem ab oratione.
¶ Septima ¶ Alia eſt cogitatō vel affectio quaſi fluctuans / q̄ nec excedit ⁊ ſuffocat deuotōnem. nec exceditur totaliter ab ea. ⁊ hec ſtat cum laude
¶ Octaua ¶ Alia eſt leuis ⁊ vēto ſil'is licet videat̄ importuna ſed ſupat̄ aut ꝯtēnitur. ⁊ hec nō tollit laudē ſed exercet mētē.
¶ Nona ¶ Cogitationū cōtrariaꝝ. vna eſt abſolute ⁊ directe contraria qua ſcilicȝ orans deteſtatur orare ⁊ deuotōem habere. ſȝ timore diſcipline proſequit̄. hec omnino vituperabilis.
¶ Decima ¶ Alia qua orās habet diſplicentiā conditionalem / ſic ꝙ non orarȝ niſi vouiſſet. non tamē deteſtat̄ ſe vouiſſe ſȝ placet. ⁊ hec eſt ſufficiens atqꝫ laudabilis licet non excellens. ⁊ habet deuotōem habitualem ⁊ originalem.
¶ Undecima ¶ Alia eſt viciosa circa peccata / alia vt propter cōmotōem ire vel illecebre. que nō diſplicet nec acceptat̄ cōſenſiue / licet velit nolit homo ſentiat̄ ⁊ hec pt̄ eſſe materia virtutis exercende. ⁊ ad expulſionē expediret quandoqꝫ magis niti q̄ꝫ ad oratōis continuatōem.
¶ Duodecima ¶ Alia viciosa criminaliter / cui non ſufficiēter reſiſtit̄. ſȝ ei vere vel interp̄tatiue cōſentit̄. ⁊ hec eſt dānabilis. Quis āt dicat̄ verus / q̄s interp̄tatiu⁹. alibi dictū ē. Cōſentire ſiq̄dē dr̄ aliq̄s malo dū nō fecit qd̄ in ſe eſt neqꝫ facit vt vitetur
¶ Subiungit̄ alia diſtinctio de attentōne / ſub triplicitate multiplici.

¶ Prima triplicitas

Attētio orōis triplex eſt.	Recta habens aliō obiectum q̄ꝫ ſe.
	Reflexa habēs pro obiecto ſe
	Coniūcta recipiēs alias q̄ꝫ ſe.

¶ Secunda

Attentio orōnis recta triplex	General̄. vt quia vult orare tota die.
	Specialis / vt qr̄ vult talem orationē dicere
	Indiuidualis qr̄ vult particulis ſingulis intendere.

Sic de affectōe poſſet eſſe diſtinctio.

¶ Tertia

¶ Attentio orationis quolibet modorum mox dictorum triplex. Actualis cuius actus ineſt / mouens immediate. Uirtualis cuius virt⁹ ineſt / mouens actu ceſſante. Habitualis vel aptitudinalis cuius ſolus habitus ineſt non ſufficiens id mouere.

¶ Quarta

Attentō orōis recta et ſimplex rurſus triplex	Circa ſola verba quaſi materiam.
	Circa ſolum ſenſum q̄ſi formam
	Circa ſolum deum q̄ſi finem.

¶ Quinta

Attētio orōis reflexa ſicut ⁊ recta triplex	Generalis
	Specialis
	Indiuidualis vt ſupra

¶ Sexta

Attentio orōis reflexa quocūqꝫ modorū triplex	Actualis
	Uirtualis vt ſup̄.
	Habitualis

¶ Septima

Attentio orōis recta ⁊ coniūcta ſeu mixta triplex	Circa contraria poſitiue
	Circa oppoſita priuatiue.
	Circa velut indifferentia ad vtrumqꝫ

¶ Octaua

Attentio mixta circa poſitiue ꝯtria triplex	Conſentiens.
	Diſſentiens.
	Pigra vel dormitans ſiue ſint a carne vel mūdo vel demone / talia cōtraria.

¶ Nona

Attentio mixta conſentiēs contrarijs / triplex	Abſolute voluntaria.
	Conditionaliter volūtaria / quia renititur ſȝ vincitur
	Interpretatiue voluntaria / quia tenetur eſſe vigil ⁊ non eſt.

¶ Decima

Attentio priuatiue oppoſita / triplex	Tollens omnem circa verbum ⁊ ſenſum ⁊ deū recogitationem.
	Tollens duo p̄miſſoꝝ ⁊ non verbum.
	Tollēs tm̄mō vnū ſenſum. ſ. vel verbū vl' deū

Undecima. Attētio iuncta velut in
differens/tripler. Totaľr interrupta actu
virtute et habitu. Partialiter interrupta
ſolo actu ⁊ virtute. Partialiter īterrupta
ſolo actu. non virtute nec habitu.

Duodecima. Attentio oꝛōnis qua/
liſcunq; tripler ſm ꝙ oꝛatō eſt. Obligato
ria ſub pena peccati moꝛtalis. Obligato/
ria ſolo conſilio bone equitatis. Obliga/
toꝛia ſolius cauſa ſocietatis vt dū q̄s tene
tur nō oꝛare vocaliť ſed oꝛantē attendere.

Tredecima. Attentio oꝛōnis mixtet
interrupte/tripler. qñq; ꝑ vnā aut tres di
es vel mēſem ex cōſuetudine. patet in pe/
grino. Per magnaſ moꝛas ſine reniſu foꝛ
ti vel frequenti. Per moꝛulas cum reniſu
quaſi ꝑ ſaltum animi crebrū contra mu/
ſcas cogitationum impoꝛtunas.

Decimaquarta. Attentio oꝛōis abi/
gentis has muſcas tripler. Quedā īpoſſi
bilis et vana et cōturbatiua. Quedam dif
ficilis nec pro tūc vſq; q̄q; neceſſaria. Que
dā facilis licz īpoꝛtuna tamē meritoꝛia

Decimaqnta. Attētio q̄libet ꝑmiſſa
rū ſub debito tripler. Circa verbū bona ⁊
neceſſaria ſit vt dicať a ſe vel ſocio. Circa
verbum ⁊ ſenſum beneplacēs. Circa ver
bum ſenſum ⁊ deum ꝑfecta. Et ſiľes fieri
poſſunt diſtinctōnes de affectōne qui di
citur affectio quedam.

Decimaſexta. Attentio quelibet pre
miſſarū tripler. Habitualis bona dū ma
net in attentōe ex decē annis nō crimina
liter interrupta. Virtualis melioꝛ dū ma
net in opatōe. Actualis optima ceteriſ pa
ribus dū manet in toto hoīe toto coꝛde
tota anima tota mente tota virtute.

Decimaſeptima. Attentio reflexa in
bonū tripler. Facilis in cōtemplatiuo et
ſpūali q̄ volat libero velut celo. Difficilis
in meditatiuo et rationali qui nitiť ſur/
ſum repēdo. Vaga vel inutilis in ſolo ani
mali qui ſerpit in humo.

Decimaoctaua. Attentio reflexa in
bonum tripler. Rariſſima primo modo
tam duratōne q̄ʒ viſitatōne. Rara ſecūdo
modo nec ſemꝑ neceſſaria vel cauta in vo
cali oꝛatōne. Quaſi nulla tertio modo et
ſufficit ꝙ cuʒ aſina hierľm talis ambulet
In ſimplicitate quaſi vitula effraym do
cta diligere triturā. atq; muſcas acres co/
gitationū quantū valet toleret. nec ita ve
lit abigere per impatientiā ꝙ ſeſſoꝛem ſu
um ſpiritūſanctū deijciat.

Decimanona. Attentio reflectens ſe
ſuper attentionē preteritā in verbis oꝛa/
tionis vocalis in ſe vel cum ſocio/tripler.
Una que vehemēter eſtimat verba nō ꝑ/
tuliſſe. Alia que iſtud timet velut ad vtrū
q;. Tertia que vehementius opinatur ſe
dixiſſe vel alium ſecum/q̄ʒ omiſiſſe.

Viceſima. Attentio reflexa iudicās.
Primo modo/cōpellit ad repetitionē vel
penitentiā. ſecus de non attentione circa
ſenſum vel deū. Secundo modo ſuadet
repetitionē ⁊ aliquādo cōpellit ꝑpť oppoꝛ/
tunitatē habitā. Tertio modo diſſuadet
repetitōem potius q̄ʒ impellat. ⁊ hoc pro/
pter innatā mentis euagatōem que nō re
coꝛdať faciliter eoꝛū circa que nō actu re/
flectitur ſicut nec opoꝛtet

Exhoꝛtatio concluſiua

Attendite vobis igiť ⁊ attentioni
veſtre in oꝛatōibus debitis. O eccleſiaſti
ci vos precipue patres ⁊ fratres celeſtini/
quoꝛū intuitu res hac agitur. Attendite
cum pia ſolicitudine que prauā expellat
tanq̄ʒ clauus clauū. Attendite vt ſciat vnꝰ
quiſq; donum dei nō plus nec minus ſa/
piens q̄ʒ opoꝛtet. ⁊ hoc vtiq; non poterit
faciliter ꝯſummari cum prauū ſit coꝛ ho
minis ⁊ inſcrutabile niſi ſermo dei viuꝰ ⁊
efficax aſſit. diſcretoꝛ cogitationū ⁊ inten
tionū coꝛdis noſtri. quod vt fiat oꝛādus
eſt et in ipm iactandus noſter cogitatus.
vt tandem verbis apľicis concludamus.
Nihil ſoliciti ſitis. ſed in omi oꝛatōne cū
gratiaꝝ actione petitiones veſtre innote/
ſcant apud deū. Et pax dei que exuperat
oēm ſenſum cuſtodiat coꝛda veſtra ⁊ intel
ligentias veſtras in chꝛiſto Jeſu domino
noſtro. Amen. Finit

Cōſideratōes. XII

eiuſdē pro volentibꝫ condere teſtamentū

Conſideratio prima

Beatus ille ſeruus. quē cum
venerit dominus ⁊ pulſaue
rit ianuā eius/ inuenerit vi/
gilantē. Sic vigilabat q̄ di
cebat. Velox eſt depoſitio tabernacľi mei
Et alter. Anima mea in maibꝫ meis ſemꝑ
Quales ꝑterea ſunt qui moꝛtē hñt in de/
ſiderio. ⁊ vitam in patientia.

Conſideratio ſecunda

¶ Vigilat ille ſeruus/ qui cogitat q̈tidie
quō ſpūs ſuꝰ redeat ad dn̄m qui dedit illū
ꝑ integrā penitentiā. Qui preterea nō ne
gligit eccl'iaſticā ſepulturā. Qui deniq̈ nō
omittit ordiare bonoꝝ ſuoꝝ abūdantiā.
Qm̄ i iſtis tribꝫ ꝯſiſtere teſtm̄ reputamꝰ.

Conſideratio .III.

¶ Vigilās ſeruꝰ licet principal'r intēdere
debeat de ſpū ſuo: ꝛ de corꝑe pluſq̈ꝫ de ex
teriori poſſeſſione. Nihilominꝰ exterioris
poſſeſſiōis diſpoſitō/ multū facit ad hoc
q̈ ſpūs redeat liber ad dn̄m q̇ dedit illum
Sic etiā dixiſſe fertur tēpe noſtro quidā
nobilis moriēs/ q̇ poſtq̈ꝫ interrogauit ſi
tpalia ſua fuerāt oīa bn̄ diſpoſita ſolutis
ſoluendis. Et rn̄ſum eēt ita eē Cōuerſus
ad dn̄m dixit Ecce dn̄e ſum poſitus extra
manꝰ hoīm. In ma. tu. cōmen. ſpiri. meū.

Conſideratio .IIII.

¶ Vigilans igit̄ ſeruus/ q̈lia conſiderare
debeat circa diſpoſitōnem bonoꝝ tpaliū
ſuoꝝ maxime dū diuitijs abundans eſt ꝛ
heredibꝫ caret/ annotemꝰ ¶ Et in primis
recogitet illō. Viuēs viuēs ipſe cōfitebit̄
tibi. Et ꝙ in nullo maiorē de diſtributōe
bonoꝝ ſuoꝝ q̈ꝫ in ſeipſo gerere dꝫ fiduci/
am Quia rurſum meritū ſibi maius inde
certiuſq̈ꝫ reſultat. Euadit deniq̈ꝫ rapaci/
tatē tirannicā aliquoꝝ qui ſolent pꝰ mor
tē diuitū/ cauſas cōfingere cōfiſcationū/
aut de facto tollūt illa que nō fuerūt in tu
tiſſimis manibꝫ collocata. Nimirū q: nō
nunq̈ꝫ inſidiant̄ viuentibꝫ vt ipſoꝝ diri/
piant facultates ex fama diuulgatis Vn̄
conſurrexit illō horridū Multi propt̄ di
uitias perierūt. Dicebat vnꝰ ex prudenti/
bus ſeculi. Nollē habere centū mille fran
cos. ſi ſuꝑ hoc eſſe deberent fame per mū/
dum. Multos certe ſaluauit inter medi/
as tempeſtates/ eſtimatio pauꝑtatis que
nihil perſequentibus affert vtilitatis.

Conſideratio .V.

¶ Teſtaturus an̄ oīa habeat gloriā dei ꝑ
oculis ſuis. nō vanitatē ſeculi. nō memo
riā nominis protinus morituri Memi/
nerit ſemꝑ apl'i dicentis. Omnia in glo/
riam dei facite. Et illud pſal. Non nobis
dn̄e non nobis. ſed nomini tuo da gl'am.

Conſideratio .VI.

¶ Teſtaturus/ ex iſto principio ꝯſideret
nō ꝙ vtilꝰ ſit reipublice ſeu bono cōi dū
ordinat de rebꝫ ſuis. ſꝫ ꝙ inſuꝑ cedet am/
plius ad honorē dei. ꝛ cultus chriſtiani.

Conſideratio .VII.

¶ Teſtaturus exinde cōſideret: ꝙ reparō
ſeu reſtauratio vel cōtinuatio reꝝ iā inſti/
tutaꝝ ꝑ alios in collegijs. in cenobijs. in
eccleſijs. in parochijs. in edificijs. plꝰ ce/
deret ad honorē dei ꝛ vtilitatē populi cū
minoribus expenſis. q̈ꝫ noue fundatiōes
nomine proprio ſeu titulo faciendē.

Cōſideratio .VIII

¶ Teſtaturus aduertat qm̄ deus q̇ pugil
lo cōtinet celum ꝛ terrā/ ſciet ponderare/
quid ꝛ quantū offerat ꝛ de q̄nto. Queād/
modū quidā ſanctoꝝ patꝝ rn̄dit cuidam
nobili matrone. ccc. ſolidos offerenti. et
ingerenti reſpicere quanti eſſent. Quem/
admoduꝫ preterea diffiniuit chriſtus de
paupercula offerenti duo minuta.

Conſideratio .IX.

¶ Conſideret teſtator ſi vult fundare col
legiā vel prioratus aut hoſpitalia. ꝙ ex ta
libꝰ modicis ꝛ impfectis fundatōibꝫ/ plu
ra ſequūtur incōmoda. ſicut exptū eſt i re/
ligiōibꝫ varijs. ꝛ noīatim in collegijs ſtu
dij pariſieū. Meliꝰ enī regūtur. continu/
antur ꝛ ꝑmanent cōmunitates magne q̈ꝫ
modice. Sic h̄ in monaſterijs. ſit in alijs
collegijs eccleſiarum vel ſtudiorum.

Conſideratio .X.

¶ Conſideret teſtator ſi libros habet di/
ſtribuendos: qual'r ꝛ q̇bꝫ ꝛ quō diſtribuet
iuxta q̈litatē recipiētiū. aut ꝯmittat diſtri
butōꝫ ſeu rēditōꝫ ſi opꝰ eſt/ illis de q̇bꝫ cō
fidit. quatenus vno (ſicut dicitur) ictu ſe
expediat.

Conſideratio XI.

¶ Conſideret teſtator iuxta reꝝ conſiliū
euangelicū xpi. Si vult edificare domū
aliquā quomodo perficiat eā. quia multi
conati ſunt facere nouas fundatiōes. qui
tot expoſuerūt in domicilijs edificādis/
ꝙ pro habitaturꝭ nihil relictū eſt nec edi/
ficia ꝑfecta ſunt.

Conſideratio .XII

¶ Cõſideret ad extremũ teſtator. qm̃ deꝰ
bonoꝝ noſtroꝝ nõ indiget faciet ipſe nu
trire paupes. faciet eccl'ias. faciet collegia
faciet monaſteria. faciet cõuentus ⁊ hoſpi
talia quando ⁊ quõ et vbi placuerit ei. et
nõ gloriet̃ ante ipm̃ ſtulta pſumptio oĩs
carnis. Uult nihilominus ⁊ dignat̃ ꝙ co
adiutores eius ſimꝰ. ad vtilitatem nõ ſu/
am ſed noſtrã. ¶ Explicit.

2 Sequitur epiſtola
eiuſdem ſup teſtamento librorũ ſuorum
ad celeſtinos in auinione

Uenerãbilibꝫ patribꝫ ⁊ fratri/
bus celeſtinis Jo. de gerſon
Sacerdos ſacre theologie
pfeſſor: gratia ⁊ pax ¶ The
ſaurizate vobis theſauros ĩ
celo dicit celeſtis noſter doctor xp̃s Eſt ãt
ſapientia theſaurꝰ infinitꝰ hoĩbus. quo q̇
vſi ſunt / pticipes effecti ſunt amicicie illi
us. Repſentãt hanc ſapientiã ⁊ docent in
ſtrumentaliter libri ſacri ¶ Propterea di
ſpoſui ĩ ſenectute mea theſaurizare iuxta
paupraculam meã de libris ſalutaribus.
Uiſum ẽ autẽ mihi ꝯmodiꝰ in celeſtinis
velut in q̇buſdam celis aut celeſtibꝫ habi
taculis theſaurũ hunc reponere. maxime
quia duos in illa religiõe germanos ha/
bui pfeſſos ¶ Suſcipiat igit̃ ꝓpoſitũ me
um cũ bona gratia deuotio veſtra patres
⁊ fratres cariſſimi re voceqꝫ celeſtes. Sit
theſaurus iſte perigiuus dum venerat ad
manus veſtras cuſtodiẽdus in ſacro con
uentu veſtro apud auinionẽ. non quidẽ
alienãdus. ſed nec prorſus abſcondẽdus
immo cõicandus hinc ⁊ inde / prout ſupi
oris induſtria iudicabit. Jta tamẽ ꝙ ſem
g tandẽ recolligant̃ ſub ꝓpria claue. vel ar
mariolo ad hocipſum ſpecialiter inſtitu/
to ¶ Deniqꝫ nomina librorũ ⁊ tractatuũ
tam ab alijs quã a me cõpoſitorũ / diſpo/
ſui colligere in ſpeciali ſcedula dño conce
dente. ad quẽ effundite preces pro mea fi
nali ſalute in gratia ⁊ gloria ſempiterna.
¶ Scriptũ lugđ. anno gratie. 1428. in
nouembri / anno etatis dieꝝ vite peregri
natõnis mee qui pui ſunt ⁊ mali ſexageſi
moquito ⁊ incipiet. 66. annꝰ die. xiij. de
cembris / feſto ſancti nicaſij Remẽſis qua
natus ſum ⁊ renatus in dño Jhu xp̃o in
quo det idem ipſe / nos omnes bene mo/
ri. Amen. ¶ Finit.

Epiſtola eiuſdem
ad carthuſiẽſes. ſup acceleratõe ſuffragio
rum ſibi poſt obitũ eius oblatorum.

Facite vobis amicos. Docet h̄
amator hoĩm Jhus / ſubdens
cauſam finalẽ / vt inquit recipi
ant vos in eterna tabernacula
Cauſam vero materialẽ tãgit eſſe mãmo/
nã iniquitat̃ nõ quin illa ſit potior q̃ de
materia venit eq̃tatis q̃lis eſt caritas gra/
tuita / q̃lem vos honorãdi patres ⁊ dñi / cõ
cedere placuit pridẽ mihi vilico inutili q̇
fodere nõ valeo. ſed certe mendicare non
erubeſco cuꝫ illo qui dicit: ego autẽ mẽdi
cus ſuum ⁊ paup. Eſt itaqꝫ mihi ꝓcopia
ꝓ diuitijs ⁊ opibus / ſpũalis mendicitas
prout dudũ ſororibꝫ ſcribens late ſat̃ ex/
poſui Et quoniã poſuit in mendicitatis
mee ſacculo. Jmmo ſacco pmaximo ⁊ in
ani / largitionẽ liberalẽ ⁊ grandẽ de parti/
cipatõne bonoꝝ ſpũaliũ precioſi p̃diui/
tiſqꝫ ordinis veſtri / beneuolentiſſima ca
ritas veſtra. venit in cor meũ fiducia petẽ
di qualẽcunqꝫ acceleratõnem me viuente
ſuffragioꝝ illoꝝ / que poſt obitũ ſunt ob/
lata ¶ Mouet me ꝯſideratõ p̃cipua q̃tinꝰ
impetrẽt ſpirituales amici / viuere et mori
me in gratia dei. Non q̇n oretur deus / vt
tranſeat a me calix purgatorie penalitat̃.
ſi poſſibile eſt ſm ordinẽ diuine volũtat̃
ſed q2 plane mihi gratia dei ſi comitet̃ vi/
tam ⁊ obitũ meũ q̃ deficiente / nulla eſſꝫ vl
terius redẽptio. ¶ Mouet altera cõſide/
ratio / quia videt̃ facilior p patribꝫ ⁊ dñis
paulatiua quaſi g tempꝰ ⁊ tpa diſtributõ
ſuffragioꝝ / q̃ꝫ ſtatim poſt obitũ cõtinua/
ta ſolutio ¶ Deniqꝫ iuſtoꝝ aſſidua dep/
catõ ꝓderit ſpero mihi ad meritũ ꝓprium
cumulandũ in via / qualr̃ eſſe non poterit
extra viam / que meriti nullius ſtatũ habꝫ
¶ Rogo igit̃ patres ⁊ in xp̃o frẽs cariſſi/
mi / vt caritas veſtra me magis ac magis
abundet / vt in eterna tabernacula / vobi/
ſcum recipiar fiat fiat. Scriptũ lug.
¶ Ueſter alũnus in xp̃o Johã. de gerſon
theologie pfeſſor indignus ⁊ pariſieñ cã/
cellarius. ¶ Finit.

¶ De anniuerſario
quod ſibi fieri pcurauit in eccl'ia ſcti pau
li lugduni gallie vbi ⁊ ſepultꝰ iacet. regrũ

eſt quod ſequitur in libello quodā manu ſua ꝓpria conſcripto ſicut ⁊ precedentes due epiſtole.

N Omine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti primit⁹ īuocato. Notū ſit oib⁹ quoꝝ intereſſe poterit. ꝙ anno dñi. m. cccclxxviij. die. xxi. octobris. Nos. p. camerari⁹ ⁊ capitulū eccleſie ſancti glo͛ſiſſimi pauli lugd̄. cōceſſimus ⁊ concedim⁹ ꝑ p̄ntes ex certis ⁊ legitimis cauſis. venerabili magiſtro ⁊ dño Johā. de gerſon ſacre theologie ꝓfeſſori ⁊ cancellario pariſiēſi ⁊ ſacerdoti remēſis dioceſ. anniuerſariū panis ⁊ vini perpetuū more ſolito p nos annuati ī dicta eccl'ia faciendū ⁊ celebrandū die. xiiij. decēbris ī craſtina videlicȝ ſancte lucie q̄ die feſtū eſt celebre ſancti nicaſij remēſis archiepiſcopi ⁊ in tali natus eſt mūdo ⁊ renat⁹ chriſto p̄dictus Johānes vt dic̄ anno dñi. m. cccc lxv. 1363 Cōceſſimus p̄terea eidē Johi liberaliter locū ſepulture in noſtris locis ad h̄ deputatis nec iā occupatis eligēdi ꝓ ſe facultatē In cui⁹ rei teſtioniū ſigillū noſtrū duxim⁹ p̄ntib⁹ apponēdū. anno ⁊ die q̄b⁹ ſupra. Benedict⁹ deus fiat fiat. Finit.

Incipit teſtamentū q̄tidianū pegrini eiuſdē cācell'. pariſiē.

D Iſpone domui tue q2 morieris tu ⁊ nō viues Yſa. xxxviij. Sicut homo pegre ꝓfectur⁹ in lōginquā regionē. ſolet cōdere teſtamentū ⁊ copiā ſecuȝ ferre ſic agere nos ꝯuenit / q̄ nō habem⁹ hic ciuitatē manētē ſed futurā inq̄rim⁹ Sit igit̄ ſub orōis typo quotidianū pegrini teſtamētū.

Teſtamentum pegrini.

P Ater. Ecce poſit⁹ ſum hic ⁊ nūc velut in articulo mortis. qm̄ media vita in morte ſumus Cōpario corā curia mie tue. cui me ſubmitto iugit' / ⁊ adeo cū fiducia thronū grē tue / vt miaȝ ꝯſequar ⁊ grām inueniā in auxilio oportuno dū tempus eſt miſerēdi ⁊ hora ꝯparādi ❡ Da cōtinue mētē ſanā: da penitētiā verā da ſaltem in affectu cōionē ſacram. da ſilr̄ extrema vnctionē ſctām. da remiſſionē plenā. da ſanctoꝝ ꝯ ꝓtātes ꝯrias ꝯſolatōȝ. da in exitu vitā eternā ❡ Et qm̄ nudus egreſſus ſuȝ de vtero matris mee ⁊ nud⁹ reuertā illuc. Tp̄alia tp̄alib⁹ relinquo put ſpecificauero Et reuertat̄ puluis in terrā ſuā vn̄ erat precor ad eccl'iaſticā ſepulturā Et ſpūs redeat ad deū q̄ dedit illum. Domine Jeſu ſuſcipe ſpiritū meū.

❡ Sequūtur modo

conſideratōes ſummarie ꝑ q̄ttuor ptes. ſuꝑ quotidiano pegrini teſtamento.

❡ Pria ps principal' ❡ Conſideratio. i.

T Eſtari ſuadet illud ad ezechiā. diſpono domui tue. q2 morieris tu ⁊ nō viues. Illō p̄terea qō ait Jacob. Juſtū eſt ⁊c. Ut aliqn̄ diſponam domui mee. Deniq3 ne p̄occupat⁹ hō Moriatur inteſtat⁹ / ⁊ vt vigilās inueniat̄. Nec ꝓcraſtinet Quia q̄ nō eſt hodie cras min⁹ aptus erit. Et q̄ polliceť veniā penitēti nō dat ſecuritatē cras viuēdi ❡ Scd̄a teſtādo curare ſolent hoīes de bonoꝝ exteriorū relictōne. De ſui corpis ſepelitiōe. De ſue aīe cōmendatōe ❡ Tertia. tp̄alia vero linquūť. Vel ad certos vſus ſigillati deſignando vel ad aliq̄s vſus ſummatiȝ ſine ſpecificādo. vel ad ea ꝓ derelictis ſaltē in aī prepatōe reputādo ❡ Quarta. ſepultura āt q̄nq3 p̄cōſtituiť. Preeligiť deo ⁊ hominib⁹ relinq̄ť ❡ Quinta teſtari volentibus obſtant. Spes ⁊ amor diu viuendi ſicut ī diuite cui dictū eſt. Stulte hac nocte aīam tuā repetēt a te Horror mortem cogitādi. Juxta illō O mors q̄ꝫ amara ē memoria tua. ⁊c̄ Zelus ſe ⁊ ſuos vel ſe vindicādi. Nec ablata reſtituēdi. Nec libidines ſuas deſerendi ❡ Sexta teſtādo pro diſpoſitōe dom⁹ conſcie. p⁹ domū corpis ⁊ ſubſtātie corpalis ꝓdeſt freq̄ns mortꝭ īſtātis recogitatio. Prodeſt humil'a iuſticia ad miſericordiā appellatio ⁊ orō Prodeſt diligēs eoꝝ q̄ in morte fieri ſolēt p̄diſpoſitō ſeu p̄uiſio Pro q̄b⁹ attēdanť ſedula meditatōe. q̄ ſequūť ❡ Septia dat itaq3 viuax memoria mortis / cōtemptū mūdi. vn̄ facile ꝯtēnit oīa / q̄ ſe ſp cogitat moriturꝝ. Dat euitatiōȝ pcti vn̄ ſapiēs. Memorare nouiſſiā tua / ⁊ in eternū nō peccabis. Dat ſciam ⁊ ſecuritatē bn̄ moriendi. Nemo eni ſm vegetiū id timet facere. ꝙ ſe nouit bn̄ didiciſſe. Hinc Amb. nec mori timeo / cū bonū dn̄m habeam⁹. Et ali⁹. ſi aliqn̄ moriendū eſt / cur non mō: Rurſus memoria mortꝭ ponit hoīeȝ velut ad hoſtiū tabernaculi / exēplo abrae. Et filioꝝ iſrl' in caſtris Et ſicut ad os ſpelūce / vt videat̄ dn̄s / exēplo helie Et velut ī orizonte

mundi futuri/ad introitũ ſuũ/ꝛ ad exitũ
carceris mũdi/ vt videat homo quo ten/
dere iugiter debeat. Hinc bñ iuſſuȝ eſt. vi
xeris hic ꝛ nũc velut hic ꝛ nũc moriturus

¶ Secũda ps principalis

Clamamus in ſpũ ſctõ/ alba pat.
Et diuina inſtitutõe ꝛ dignatiõe
Ex creatione et recreatione et gu/
bernatõe. Ex amore ꝛ reuerẽtia ꝛ ꝑ neceſ/
ſaria ſubuentiõe ¶ Scimus aũt pat mi.
Pater ex q̃dam appropriatõe exinamiſſi
bili. (Niſi ꝑ hoĩem ſter) poſſeſſiõe Ut pte
rea ſtudeat homo deuȝ tanq̃ꝫ fili⁹ imitari
ne degener ſit/diligere ne ingrat⁹/ reuere/
ri ne ſuperbꝰ ſit ¶ Ecce veniet hora dicit
xp̃s. ꝛ nũc eſt quãdo mortui audiẽt vocẽ
filij dei/ꝛ hoc fit ĩ morte cuiuſlibet altero
triũ modoꝝ/ſm triplex dei foꝝ vel iudici
um Unũ horrendũ/vbi ſedet iuſticia dã/
nans. Alterũ duꝝ/vbi ſedet iuſticia pur/
gãs. Tertiũ pium/vbi ſedet miſericordia
indulgens. Conſiderabat dauid hoc tri/
plex iudiciũ/dũ orabat. Domine ne in fu
rore tuo arguas me in primo/ neqꝫ in ira
tua corripias/ in ſcdo Miſerere mei dñe
quoniã infirm⁹ ſum/in tertio Conformi
ter ad hoc triplex iudiciuȝ/ audieť triplex
vox filij dei in morte. Una ad dãnatõem
Diſcedite a me maledicti ĩ ignẽ eternũ q̇
preparatus eſt dyabolo ꝛ angelis eius Alta
ri ad purgatiõeȝ Mittite eũ in carcerẽ do
nec reddat vniuerſum debitũ vſqꝫ ad no/
uiſſimũ quadrantẽ. Tertia ad ſaluatõem
Uenite benedicti patris mei percipite re
gnũ qd̃ vobis paratũ eſt ab origine mun
di ¶ Ecce Notat certitudinẽ ꝛ oſtenſiuã
pñtialitatẽ. Grandẽ in bono vel in malo
nouitatẽ. Aut ammiratõem ſtuporẽ ꝛ ter
ribilitatẽ Et ſm hoc bñ dici⁹. Ecce mors
Quia nihil eſt morte certi⁹ Nihil pñtiali
us/quo ad ineuitabilitatẽ ꝛ neceſſitatem
rei. Quia nihil in bono vel in malo plus
nouũ aut ſubitaneũ propter inchoatiõeȝ
ſtatus immutabilis et eterni. Quia nihil
ammirabilius ꝛ terribili⁹ propter incerti
tudinẽ finalis iudicij/qm̃ vltimũ terribi/
liũ mors/pſertim eterna ¶ Poſit⁹ eſt hõ
in articulo mortis. Per ꝯſideratõem ĩtel
lectualẽ Per quendã ſenſum affectualem
Per pñtiã effectualẽ Unde ꝛ ſi aliq̃ ſit di
latõ pro nihilo ꝛ ꝑ puncto reputať In re
ſpectu eťnitatꝭ. In reſpectu ineuitabilita
bilitatꝭ. In reſpectu q̃tidiane defectibi/

litatis Preſertĩ in ſenibꝫ. Qñ aduespaſcit
ꝛ inclinata eſt iã dies hui⁹ tẽpalis etatis.
aut qñ iã ſenij nox eſt in altera vigilia no
ctis ſero aut media nocte gallicantu / aut
mane. Quando de primo/ dꝫ ſol eternita
tis iuſtis oriri purgãdis obnubilari. dã
nãdis penitus eclipſari vbi cadet homo
a ſe ꝑ deſperatõem et ſub ſe ꝑ damnatiõeȝ
ꝛ per abiſſialem abſorptõnem.

¶ Tertia pars principalis

Preueniẽs igiť faciẽ dñi/ego pau/
perculus ꝛ pctõr/adeo cũ fiducia
ad thronũ grẽ dei vt miam ꝯſeq̃r
ꝛ grãm inueniã/in tempe oportuno. Dũ
adhuc tẽpus eſt miſerendi/ꝛ temp⁹ acce/
ptabile. et ann⁹ benignitatis. Dũ inſup
adhuc hodie cognoĩatur ꝛ dies eſt ſalutis
Dum rurſus eſt hora cõparendi in curia
miſericordie/que ſuperexaltat iudiciũ ſeue
ritatis Ad quã ſic ad ſupiorẽ ꝓuoco ꝛ ap
pello cõfugio ꝛ cõpareo. Dũ nõdum acce
pi a te deus/tempus iuſticias iudicãdi. ſꝫ
hora eſt ſm ezechielem ingemiſcẽdi ſalu/
briter/ſm Jeremiã reuertendi ſuſceptibi
liter/ſm xp̃m in arbitros cõpromittendi
penitẽtialiter ¶ Adeo inq̃ꝫ cum fiducia.
Quia xp̃s dixit/eũ qui venit ad me nõ eij
ciã foras. Quia noſtra ſoror ꝛ aduocata/
mater eſt gratie/ et regina miſericordie/ q̃
defendit iura hui⁹ iuriſdictõis ꝛ curie. qꝛ
rurſus Hierlm tota celeſtis/ q̃ eſt mať no
ſtra aſſiſtit nũc ꝛ ĩtercedit ꝑ confugiẽtibꝫ
ad hanc curiã mĩe. Adeo rurſus hic ꝛ nũc
cũ fiducia ad thronũ grẽ. Qm̃ offero me
volũtariũ ſtare iudicio ſuo/ꝛ pere iudica/
to. Offero me ſubijci velle legibꝫ hui⁹ cu/
rie/q̃ ſunt dimitte et dimitteť vobis/ ꝑut
ꝯtineť in euãgelio ſcriptũ. Offero me nol
le diſcedere contumaciť ab hac curia ſm
voluntatẽ ſupioris rõis ꝛ vltro. q̇cq̇d in/
ferior ſenſualitaſ remurmurꝫ. quã ſuppli
co violenť etiã compelli ꝛ ligari atqꝫ fla/
gellari ne diſcedat ¶ Quarta ps princip.

Poſtremo ſupplicatõneȝ formo ſe
ꝑtuplicẽ ad te deũ patrẽ noſtrum
Prĩa Da pater mi cõtinue mentẽ
ſanã Ne ſeducat fantaſijs ĩſanis ꝛ illuſio
nibꝫ. Ne abſorbeať curis aut cõcupiſcen/
cijs corpalibꝫ Ne obſideať demoniacꝭ op
preſſionibꝫ ¶ Scda. Da penitentiã ve/
rã In cõtritõe ꝑ deteſtatiõeȝ pctĩ ꝛ amorẽ
iuſticie. In cõfeſſione ꝑ apitõeȝ pctõꝝ/et
cuiuſlibet neceſſarie circunſtantie. In ſa/

tiſfactõne ꝑ exercitiũ abſtinentie orõnis ⁊ elemoſine. ¶ Tertia. Da cõmunionẽ ſacram realiter ſacramentaliter. aut ſaltẽ ſpiritualr ⁊ effectiue. ¶ Quarta. Da vnctõꝫ extremã In actuali ſacramẽto In effectua li voto. Aut ſaltẽ ĩ effectuali dono ¶ Quinta. Da remiſſionẽ plenã Ex tua immenſa liberalitate. Ex clauiũ eccľiaſticaꝝ ptãte. Ex ſancte matres eccľie vnitate ⁊ caritate ¶ Sexta. Da ſanctoꝝ cõtra ptãtes ↄtrarias conſolatõem ¶ Dum acrius inſidiabunt nequiſſimi calcaneo meo. Dum tota malignitate accuſabunt in mortis porta vel oſtio Dum occurret forte vehemẽs aut noua peccatorũ recordatio ⁊ infeſtatio. Tunc aſſis virgo benedicta/ in auxilio oportuno/ ⁊ vltima neceſſitate iuuãs. Vel interceſſiue ⁊ impetratiue. Vel commiſſiue ⁊ impatiue. Vel etiam vt potes ꝑſentialiter ⁊ coopatiue/ iuxta ꝙ orat eccleſia Maria mater gratie/ mater miſericordie/ tu nos ab hoſte protege ⁊ ĩ hora mortis ſuſcipe. Aſſis ⁊ tu angele meus adiutor precipuus. Aſſint et ceteri ſancti/ ꝗs ſepius ⁊ familiarius/ viuens ⁊ ſanus inuocaui et inuoco. Ne queſo õſerat paupꝫ veſter/ ſi forte ꝟtus ſua defecerit. ſi mens conturbata nihil cogitauerit/ ſi corpꝰ velut mortuũ languerit. Sed cõfortate virtutem/ illuminate mẽtem/ ſeruate ſenſualitatem. ¶ Septima. Da in exitu vitam eternam ꝙ patria eſt/ ad quã ſuſpiro Quã deſidero et deſiderare concupiſco Quam velut in caligine quadam aſpicio/ ⁊ a longe ſaluto. Quam in lumine ratõnis ⁊ fides cõtemplor: quaſi celis apertis vidẽs illic filium hominis et inde frater meꝰ eſt. et preſidiũ/ amor ⁊ deſiderium/ ſuſceptor virtus ⁊ premium. Deniqꝫ redeat ſpiritꝰ ad deum qui dedit illum. Tanqꝫ ad donum eternitatis claritatis ⁊ felicitatꝫ Domine Jeſu ſuſcipe ſpiritum meũ. qui vtiqꝫ tuus eſt/ iure redemptõnis: adoptiõis gratuite deſponſatõnis. Ac perinde dat ſpem firmã/ bonitas adoptantis. veritas promittentis. Poteſtas coronantis Ipſi gloria in ſecula. Amen. ¶ Finit.

Teſtamentuꝫ peregrini metricum.

Gratia cui nomen confert inſigne iohãnes
Aduena cognomen gerſon habere dedit.
Scire velit ſi poſteritas quo tempore natꝰ
Quoqꝫ renatus ſit/ calculus iſte docet
Mille quater centũ vigintiquatuor annos
Quatuor adiciens dinumera domini
Sitqꝫ decembris lux menſis biſſeptima. ſextus
Et ſexagenis inchoat annus ei.
Solus porro deus obitus ſcit tempus ⁊ horam
Propterea ſecum ruminat iſta freques
Tu diſpone tui domui moreris neqꝫ viues
Plene teſtari et et vigilans morere
Viueris hic ⁊ nunc/ velut hic ⁊ nunc moriturus
Orans dic redeat ſpiritus ad dominum
Ecce nouũ grande ſtupidum videt exul et horret
Mortis ad aſpectum cor tremit/ ecce venit.
Ecce pater mi nunc et hic articulus meus inſtat
Quo morior/ pater et vt pater eſto pius
Eſto pius ſatis eſt dederis te/ diues abundo.
Te ſine deficio pauperior nihilo.
Tempus adhuc venie/ ſedes adeo pietatis/
Terret iuſticia/ ſubueniat pietas.
Mens vigeat. cor peniteat/ ſacra hoſtia paſcat
Crux olei liniat. plenaqꝫ ſit venia.
Sancti quos colui viuens/ morior: meus ad vos

Teſtamētum peregrini

Spiritus aſpirat/ferte iuuamen ei.
Que mortalia ſunt mortalib⁹ vltro relinquo.
Corpus humum redeat/ſpiritus ad dominū.
Spiritus iſte Jeſu meus a te ſuſcipiatur.
Spes mea/tu Jeſus es/gratia/non opera Finit

Aliud carmen ſuper eodem

Ianua morte patet celeſtis/⁊ inde cupiui
Jugiter/ad mortem poſſe venire piam.
Sors mortis prout ⁊ vite depēdet ab illo
Cuius ſunt manibus oīa depoſita.
Diuite manſeolo datur his pulcroqꝫ recondi:
Abſqꝫ ſepultura depereunt alij
Plebeo recipit alios defoſſa parumper
Tellus inſutos paupere lintheolo
Sunt ⁊ qui dicunt facilis iactura ſepulcri.
Sunt quibus ⁊ pompa nulla placet tumuli:
Veſtibus indutos ſacris deuotio quoſdam
Spectandos offert religioſa prius.
Preſbiteros ſanctus loculo deferre parato
Mos habet infodiens ſigna ſacerdotij.
Complacet iſte modus electio cara ſepulcri
Libera ſi data ſit ambitione procul.
Arbitror exēplum pietatis obinde daturum
Vita fidelis erat/chriſticolus morior.
Erubuit nunqꝫ chriſtum mea vita fateri
Quanqꝫ peccator morte fatebor eum.
Iſte mihi titulus/hec ſpes mihi ſola ſalutis
Non cōfundat me ſpes mea chriſte Jeſu.
Baptiſmus genuit chriſto/nec erant meritorum
Veſtimenta mihi Gratia pulcra dedit.
Gaudens gaudebo qm̄ deus induit iſtam
Deſponſans animā clara monilia dans.
Taliter ornatam cupio tibi reddere ſponſam
Xp̄e benigne tuo ſemine progenitam.
Neu queras operum veſtes/confuſio vultus
Illa mei/ſordent ſanguine cum ſanie.
Qualis et ex vtero genitricis ſpiritualis
Prodijt hanc recipe dum redit abba pater.
Nanqꝫ redit primo ſignata carectere ſacro
Regaliqꝫ ſuperuncta ſacerdotio.
Tradita ſigna fero fidei/vexillaqꝫ belli
Mundi cum carne demonijsqꝫ feris.
Libera chriſticolū reſonat vox/armaqꝫ toto
Spectanti mundo defero chriſte tua.
Te duce blaſphemos hereſum falſoſqꝫ ſuaſus
Credendo vici/pace fruens fidei.
Confiteor donum fructumqꝫ tuū manifeſte
Gratis nō meritis retribuiſſe meis.
Paule fidem/neu quis inſane magnificet ſe
Scripſiſti donum ſolius eſſe dei.
Neſcio ſi quod ſit inter miracula maius
Scandala per tanta pace frui fidei.
Jure beatus erit in me non ſcandala paſſus
Xp̄s ait/ſignum qui fuit obloquijs.

Ecce fremunt/ rident ſubſannāt/mortibus vrgēt/
Demon philoſophi vis inimica potens
Talibus impulſum ꝑſtare fide requieta
Non hominis/ſed dic hoc opus eſſe dei.
Bella tot experti totienſqꝫ pericula paſſi
Felices quando nō abiere retro.
Gratus eris domino fidei petra ſtabilitus/
Petri vox tua ſit non alium petimus.
Coram patre ſuo chriſto vocitante/fideli
Seruo dicetur:tu meus euge veni.
Gaudia delitias euo benedicte perenni
Sedibus ethereis regna parata cape.
Concipe qui legeris tumuli cauſam faciendi
Edibus ⁊ ſacris cur monumenta paro.
Baſſa patet platea/baptiſmi proxima fonti
Riuus ibi/recolens funde preces domino.
Uiuere ſis monitus velut hic ⁊ nunc obiturus
Orans dic redeat ſpiritus ad dominū.
Perpetuo coniunge ieſu tibi federe mentem/
Delitus ad cenam dic benedicta veni.
Janua cui celi crudelibus ignibus vſto
Laurenti patuit hoſpes adeſto mens.
Jungat ſe ſocium ſtephanus /qui vidit apertos
Celos patronꝰ ſit mihi p̄cipuus ¶ Et paulus ra
Angelicꝰ cuſtos comitet/vtqꝫ iohēs pꝰ ad ethera
Uirgo Joſeph/tota celica turba faue.

¶ Diem natiuitatis ⁊ baptiſmi canit

Pars anime gerarde mee doctiſſime ſalue
Finis ⁊ initij do monimenta mei
Fauſta dies rutilat tibi conſecrata nicaſi
Et tibi virgo ſoror martyr et eutropia.
Luce ſub hac mundo natū me/denuo natum
Fons ſacer ex vtero protulit eccleſie.
Annus erat domini milleſimꝰ adde trecentos
Sexaginta tres/tunc data vita triplex.
Jre vita prior fuit/iram gratia dempſit
Uiuificans animam conſocianſqꝫ deo
Tertia vita licet eſt in ſpe/vita perennis.
Eterne vite gratia principium eſt:
Uita peregrinus/vſu ratōnis ob orto
Quarta ſubeſt operū/que vehit ad patriam.
Hec operum vita non ꝑmanet abſqꝫ ſecunda/
Gratia viuificat nutrit et auget opus.
Quatuor hinc vitas totidem dicas et amores/
Uita quadruplex eſt/ergo quadruplus amor.
Omnes ille meos qui viuificauit amores
Uendicat/ille habeat/continuetqꝫ precor.
Gratus ego primos ſemper complectar amores
Qui ſi defuerint quid niſi mors ſupereſt:

¶ Epiſtola conſolatoria Johannis Gerſon Cancellarij pariſien̄. ad Johannem Germanum ſuum monachum In cenobio ſancti Remigij remenſis ſup morte alterius germani ſui nicolai ordinis celeſtinoꝝ et ſoroꝝ ſuaꝝ ¶ Epigramma.

Conſolatoria ſuper morte fratris

Monice. quem mihi dat frēz natura ſeq̄ndū:
Noſtri ſint generis que monumēta vides
Arnulpho charlier cui nupſit helizabz olī
Gerſon origo fuit/ aduena voce ſonans.
Dotauit deus hos bis ſena prole/puelle
Septene numero/quinqꝫ fuere mares.
Primus theologus/monachi tres/mortuꝰ alter
Infans/et nupſit filia ſola viro.
Frater petre rapit te mors/et te ſoror agnes
Infantes/viuit purus vterqꝫ deo.
Egra iabina ſoror viuens mala ſuſtinuiſti
Jugiter hinc moriens reddita dona capis.
Cara ſoror raulina vale/que commeruiſti
Conſors eſſe Jeſu/cuius eras famula.
Hoſpita pauperibus et myſtica martha fuiſti:
Te vocat inde Jeſus/tu benedicta veni.
Tempora compleſti cōſummatus cito multa
Frater cordis amor tu nicolae mei.
Celos credo equidem tu celeſtinus adiſti.
Celica ſemper amans dum peregrinus eras.
Sors lugenda manet nobis/ quos vita ſuperſtes
Septem ſeruat adhuc/torquet et exilio.
Monice/cur quereris frēm tibi morte periſſe
An tua ſit prudens iſta querula inde.
Spūs aſtra petit linquēs miſerabile corpꝰ
Carcere ſeu tetro carne ſolutus abit.
Cuius erat regimen grandis labor/aſper/amarus:
Blandicijs fallens excrucians ſtimulis
Aſſiduus conflictus ineſt/victoria rara.
Audi ꝙ linguam nemo domare poteſt.
Quid faciant aures/oculi:quid membra pudoris
Quid ve manus/gula/cor/vis quid adora petit:
Bruta ſub imperiū videas deſcendere freni.
Nauta gubernacli dirigit arte rates/
Et rigida ceruice caro ſua frena remordens/
Se rapit/ꝛ dominū deijcit excutiens.
Opprime mille modis ſurget tamē vſqꝫ rebellis/
Nemoqꝫ perfecte ſuppeditabit eam.
Intro ſemꝑ ineſt membrorū dira tyrannus
Fomentū ſceleris/omnis origo mali.
Allicit illecebris/acres exaggerat iras/
Miſcet triſticias/gaudia ſpemqꝫ metum.
Plurima lis/pax nulla diu/ſecuraqꝫ nunq̄.
I. nunc ꝛ tale plangito mancipium.
Mancipium quod obeſt anime/qđ ſarcina dura
Quam crebro ſtimulis exagitare ſtudet.
Congaude potius pregrandi faſce leuato.
Fratris ſpiritui monice ſi ſapias
Dices quis nouit ſi ſpiritus alta petiuit:
Vel baratri/procul hoc/corruit in puteum:
Aut medio poſitum ſi purgatorius ignis
Excurat/ſcoriam purificans ſcelerum:
Certum te faciat vite reſpectus honeſte/

Inde ſalutis ſpem concipe/te recreans:
Collige vel firmum ſolamen in hac ratione
Lucenti ſpeculo quam docet alma fides:
Omnis in hac vita peregrinans tendit ad illam
Celeſtis patrie perpetuam requiem/
Scis quam gaudendū quanto plauſu iubilāduꝫ
Tali dum requie perfruitur morieris.
Si purgandus adhuc retinetur letificeris/
Premia celorum ꝙ ſibi certa manent
Nil vltra peccare poteſt/nullo diſcrimine vitam
Perdere celeſtem/fine ſuo ſtabilis/
Iudicio domini iuſto ſi forte/quod abſit
Perditus eſt/cur fles fletus/ianiter eſt.
Cor tenerum forſan/pietas/natura ve pungit
Rumpi conſuete fedus amicicie
Bos ⁊ iumentum iuga ſe ſocialia plangunt
Perdere/nonne magis eſt ſocialis homo.
Te minus hinc miror raulinam flere ſororem
Aſſiduis que te fouit in obſequijs
Eijce triſticiam ſeculi cauſat quia mortem
Pro ſolo ſapiens crimine rite gemit.
Aſpera ſit ſors/ſit vel proſpera/nil nocet vlli
Si per peccatū deſit abuſus ei.
Adde voluntati tua ſit conformis oportet
Diuine/quid aget murmur in oppoſitum.
An bona mors fratris/carnalia vincla reſoluens
Quo caperet celum liber et emeritus.
Fraternalis amor dedit hanc mortē/quia peſte
Dum fouet infectos/contagione perit.
Hac de valle deus eduxit eum properanter/
Vlterius ne fraus hoſtica deciperet.
At varijs noſtra verſatur vita periclis/
Omne repletur iter retibus et laqueis/
Tendimus ad patriam ſuſpiramusqꝫ gementes
Quam raulina ſoror quam nicolaus habet.
Hactenus hec volui tibi frater ſcribere/ quo mens
Fortis et equa ſuam noſtra petat patriam.
Illic cernere nos/dare viuas reddere voces
Fas erit/et quicquid cor petit/illud habet.
Oremus tandem pro defunctis/vt et ipſi
Sint memores noſtri cum bene fiet eis. ¶ Finis

R ¶ Tractat⁹ eiuſdem de prepatione ad miſſam et pollutōne nocturna.

Dubitatum eſt apud me frequēter et diu preſertim poſt ſuſceptum ſacerdotium/ ſi quis nocturno pollutus ſomnio a celebrando miſſam ceſſare deberet. Expertus ſum ſimiliter multos preſerti religioſos ⁊ nouiſſime quendā pre ceteris tali dubitatōnis ſcrupulo non parū turbatos. dum ex vna parte eos ad celebrandū trahit deuotio ex altera timor offenſe reprimit. Tādem effectus ſuper hac re certior/ tum ex doctorum ſacrorū lectōne/tum expertoꝝ et virtuoſoꝝ cōſultatōe et exēplo. cū poſtre/

mo ex ip̄a rōis ⁊ expimētalis cognitōis at
teſtatōe/inductus ſum vt ꝯſideratōes ali
quas bꝛeues ⁊ nō pꝛoꝛſus inutiles ſuper
hac celebꝛatōis materia cōponerē.eas iu
dicio melius ⁊ ſinceriꝰ ſapientium ſuppo
nendo. Conſiderationū hmōi q̄dā erunt
acceſſoꝛie.quedā p directū rn̄ſiue. Pꝛecoꝛ
autē dari veniā ſi foꝛſan īpurius loq̄ndū
erit.qm̄ moꝛbꝰ talis ē q̄ vix alit̄ detegi vix
pulcrioꝛibꝰ medicamētis ſanari poteſt.

Conſidera. pꝛima.

Nullus hꝫ certitudinē euidentem
abſq̃ dei reuelatōne ſpeciali ꝙ ſit
ſufficiēter diſpoſitꝰ ⁊ dignꝰ ad ce
lebꝛanda miſſe miſteria. Pꝫ qꝛ tūc poſſet
aliquis euidēter cognoſcere ſe eſſe in gra
tia gratū faciēte. ⁊ ꝙ ſufficiēter fecit q̄cq̄d
req̄rit̄ ad hoc ꝙ deꝰ ſibi grām hāc infude
rit. ꝙ inſuꝑ nullū ponit obicē ex ꝑte aliq̄
ad hmōi gratie ſuſceptōem. Denicq̃ ſciret
euidenter ꝙ rite conſtitutus eſt ſacerdos.
ad habendū ꝓtātem nullatenꝰ impeditus
⁊ ſimilia multa q̄ ſunt pure ꝯtingentia. ⁊
que ſciri nō pn̄t infallibilr̄/abſq̃ dei reue
latōe ſpeciali. Preterea q̄s neſciat poſſe fi
eri/vt homo det̄ in repꝛobū ſenſum/ex de
meritis p̄cedentibꝰ vt nō videat pctā ſua.
⁊ ita nihil ſibi conſciꝰ ſit. nō tn̄ in hoc eſt
iuſtificatus/put apl̄s foꝛmidando teſtat̄
Foꝛſan eſt talis cōꝑatꝰ ipi Aman ſuꝑbo.
q̄ ad cōuiuiū heſter venit/reputās hoc ſi
bi ad honoꝛē eſſe p̄cipuū/ qđ ſibi erat ad
ſuſpendiū. Quis ſcit ſi auditurꝰ eſt Ami
ce q̄uo huc intraſti nō hn̄s veſtē nuptialē
Foꝛſan denicq̃ talis annumeratꝰ eſt inter
illos de q̄bus ꝓpheta:nō tā imꝑatiue q̄s
pꝛenūciatiue dixit. Fiat mēſa eoꝝ coꝛam
ipſis in laqueū ⁊ in retributōes ⁊ in ſcan
dalū. Obſcurent̄ oculi eoꝝ ne videant. et
doꝛſum eoꝝ ſemꝑ incurua. Effunde ſuꝑ
eos irā tuā ⁊ furoꝛ ire tue compꝛhēdat eos
Fiat habitatio eoꝝ deſerta. ⁊ ī tabernacu
lis eoꝝ nō ſit q̄ inhabitet. Videtis q̄s ex
timeſcenda ſententia/ſi miſtico ſenſu vti
mur/ꝯtra quoſdā ad ſacrā euchariſtie mē
ſam accedētes indicat̄.ꝑſertim cū dicitur.
Obſcurent̄ oculi eoꝝ ne videāt. Et cōfoꝛ
miter ad illđ/apl̄s intonat ⁊ minat̄. Qui
indigne inq̄t mādučat ⁊ bibit/ iudicium
ſibi mādučat ⁊ bibit. Et rurſus ꝓpter hoc
inter vos multi imbecilles ⁊c̄. Hec ībecil
les. ⁊ cetera. Hec imbecillitas et hec doꝛ
mitio/ magis ad animam q̄s ad coꝛpus/
referēde ſunt puto. Conſtat autem ꝙ hec
oīa certitudinē euidētie tollūt ab aliquo
ſuꝑ ſua ad celebꝛandū dignitate.

Conſideratio. II

Ad digne celebꝛandum/ ⁊ abſq̃ te
meraria p̄ſumptōe ⁊ imputabili
tate ad nouū peccatū/ non req̄rit̄
talis euidētie certitudo ſuꝑ celebꝛātis di
gnitate. Pꝫ. qꝛ nullꝰ tūc q̄ſtūcūq̃ iuſtꝰ et
purꝰ/ deberꝫ celebꝛare. nec hoc poſſꝫ abſq̃
diſcrimie:ſi nō fieret ei reuelatio ſpecialis
Sufficit ergo certitudo talis q̄lem ī ma
teria moꝛali cōſueuimꝰ expetere ⁊ capere.
Que certitudo poteſt appellari certitu
do moꝛalis aut ciuilis. ſicut pꝛudēter lo
quebat̄ ph̄s pꝛimo Eth. dicens. iij.c. Di
ſciplinari eni eſt/intantū certitudinē inq̄
rere ſm̄ vnūq̄dq̃ genus/inquātū natura
recipit. Ad hanc certitudinē moꝛalē ſuffi
cit vt pl̄imū/ꝙ homo accedēs ad miſſam
diſcuſſerit conſciaꝫ ſuā ſicut feciſſet ꝓ ma
gna re lucranda aut incōmodo graui eui
tando. ⁊ ꝙ nō ſit ſibi cōſcius poſt hanc di
ſcuſſionē de pctō moꝛtali/ aut de ꝓpoſito
peccādi moꝛtaliter/ꝙ inſuꝑ nō ꝯgnoſcat
ſe aliud impedimentū legitimū ꝑ excōica
tionem aut irregularitatem habere. Con
ſentio itaq̃ in hoc cum Durando quar
to ſententiaꝝ diſti. ix. q. iiij. ꝙ talis etiam
ſi eſſet in peccato moꝛtali neſciēter nec de
eo expꝛſſam ageret cōfeſſionem/repoꝛtaret
vnum e duobus. Aut ſibi remitteret̄ tale
peccatū virtute ſacramēti qꝛ videt̄ facere
qđ in ſe eſt ad eiꝰ deletionē. nō eni deꝰ req̄
rit vltra poſſe. Aut fieret ſibi diuinitꝰ illu
ſtratio ⁊ recognitio ſui peccati. q̄tinꝰ ꝑ pe
nitentiā illđ dilueret. queādmodū multꝫ
ꝯtingere ꝓbatiſſimū eſt/q̄ in initio ſui ſa
cerdotij dū celebꝛatōꝫ cōtinuāt/in remēo
ratōꝫ redeūt pl̄imoꝝ ⁊ occultiſſimoꝝ pec
catoꝝ. Silem iueniūt grāꝫ/illi q̄ nouiter
ad frugē melioꝛis vite/toto coꝛde ſe p̄pa
rant. Poꝛro talia pctā in recoꝛdatōꝫ veni
entia ex irradiatōe ſupioꝛis luīs in ꝓfun
da abiſſo aīe:nō ideo tales ꝯfiteri tenet̄ ꝙ
nō pꝛius deleta eſſe potuerūt modo pꝛe
dicto. ſed fit hoc ad obediendū p̄cepto de
cōfitendo ſemel qđlibet pctm̄ noſtꝝ. qđ r
dū diſtincte cognoſcimus.

Conſideratio .III.

Non omĩs ſcrupulus aut dubita/
tio de peccato mortali/ neqꝫ om/
nis indeuotõ aut deordinatõ aut
nõ attentio/ impediunt de neceſſitate ce/
lebrantis dignitatẽ. Patet quia certitudo
moralis qualem ꝑdiximus ſufficere/ cõ/
patit̃ ſecum vacillatiõem quandã animi
aut heſitatõem quandã vel ſuſpitõez ſeu
ſcrupl'os/ ꝙ homo nõ ſit ſufficiẽter diſpo
ſitus/ aut ꝙ impedimẽto aliquo ligatꝰ eſt
Compatit̃ etiã deordinatõem aliquã pre
ſertim viriuz inferiorũ. et legis tyrannice
membrorũ. que nõ eſt ſepe ſubdita noſtre
poteſtati. Ex q̃ cauſat̃ indeuotio quedam
quã nõ plena ⁊ actualis ſemꝑ attentio. cõ
ſequũtur. nec ob inde peccato maclari ne
ceſſe ẽ nec peccat̃. ¶ At ſi qͥs oppoſuerit ꝙ
dubitãs de aliquo an ſit illicitum ⁊ ſtãte
dubio/ illud agẽs peccat q: ſe diſcrimini
ſciẽter obijcit. Rñdeo cũ dño Guilhelmo
anthiſiodorẽ. regulã hãc magiſtralẽ in/
telligendam eſſe de dubio tali qđ eſt vehe
mens. ⁊ magis aut ſaltẽ eque inducit mẽ
tem credere ꝙ eſt mortal'r illicitũ/ ſicut ꝙ
eſt licitũ. Secus eſt vbi mens plus incli
nat̃ ⁊ iudicat ꝙ eſt licitũ q̃ illicitũ. quãuis
nõ habeat vſqꝫquaqꝫ certitudinẽ euiden
tem aut fixã. q: nec hoc ipm reqͥritur ¶
Sũt itaqꝫ nonnulli ⁊ pl'es/ q̃ fortis ſunt
fantaſie. q̃ ꝑterea ſepe trepidãt timore vbi
iudicãt etiã nõ eſſe timendũ. Tales dñt i/
niti cõſilio ſupioꝝ ⁊ prudentũ. ⁊ ꝯtra ta/
lem ipoꝝ vacillatõez audacter opari. Sic
enĩ plerũqꝫ vincet̃. abibitqꝫ. ¶ Qui ṽo
renuũt credere ſupiorũ ⁊ prudentũ ꝯſilio
ad tales ſcrupulos deponendũ. ⁊ agendũ
cõtra eos errãt multipl'r. Primo ꝑ ſuper/
biã ⁊ arrogantiã/ preponẽdo iudiciũ ſuũ
⁊ prudentiã/ alioꝝ iudicio. Rurſus talis
vix aut nunq̃ deuotõem habebit ſolidã:
nec pacẽ conſcíe a talibꝫ/ ac ꝑinde carebit
locꝰ aíe ſue/ hoſpite illo de q̃ ꝓpheta dixit
ꝙ In pace factꝰ eſt locꝰ eius. ¶ Dicũt̃ do/
ctores aliq̃ quibꝫ aſſentio: ꝙ aliqñ nõ eſt
tã meritoriũ credere/ ſic̃ velle credere. nec
dolere ſenſual'r de pctis/ ſicut velle dolere
⁊ nõ poſſe. Deſideriũ paupeꝝ exaudiuit
dñs inq̃t ꝓpha. preparatõem cordis coꝝ au
diuit auris tua. ¶ Deꝰ itaqꝫ iudicat nos ⁊
noſtra/ ſ̃m ſupioris rõis arbitriũ volũta/
tẽ ⁊ iudiciũ ⁊ nõ ſ̃m ea que nobis inuitis
atqꝫ ꝯdicẽtibꝫ/ portio ſenſualitat̃ iferior
aduehit ⁊ ꝓducit qualia ſunt volubilitas

imaginatõnũ ⁊ fantaſiaꝝ. ſtimulꝰ inſuꝑ
carnis illecebroſus ⁊ vindicatiuꝰ Vacil/
latões ꝑterea timide ⁊ incerte ſuꝑ agẽdis
aut ſuꝑ eis credendis q̃ noſtris nequaq̃
ſenſibꝫ attingimꝰ ⁊ ſimilia ¶ Decipiũtur
in hoc multi ex ſimplicibꝫ/ diſtinguere ne
ſciẽtes inter ea que portio aíe ſupior agit
ꝑ cõſenſum ⁊ ea que portio inferior pati/
tur abſqꝫ ſupioris aſſenſu. Darẽt idcirco
ſepe alijs ſalubre cõſiliũ/ qui neſciũt illõ
ꝑſtare ſibi. Quare ſic: certe ob turbã hãc
paſſionũ ſimul irruentiũ tumultuantẽ ⁊
rixantẽ ¶ Quocirca memorandũ eſt bea
ti Bern̄. ſuꝑ hac re conſiliũ. Erat ex diſci
pulis eius quidã/ tãtis inq̃etatꝰ ſcrupul'/
vt ad celebrandũ nullo pacto auderet ac/
cedere. Dixit ei deuotus ⁊ circũſpectꝰ Ber
nar. poſtq̃ hoc accepit. Vade frater. et in
fide mea celebres. Obediuit diſcipulꝰ. et
ſcrupulus oĩs ille/ ꝑpetuo diſceſſit. Lau/
danda prorſus ⁊ imitanda/ tam illius pa
tris induſtrioſa fiducia/ q̃ iſtius fratris
fidelis obediẽtia ¶ Dicet aliq̃s ex ſimpli
ciorib. vtinaz talis mihi eſſet abbas aut
prior/ qualis erat btũs Bern̄. credere faci
liter impe rãti. Nũc vero dũ ſupioris mei
paruã ſapiam inſpicio/ nõ audeo meã cõ
ſciam ⁊ ſalutẽ/ ſue fidei tali pacto cõmitte
re: Quiſquis ita dicis ⁊ ſapis/ erras ⁊ de/
ſipis. Non enĩ cõmiſiſti rez ſalutẽ tuã/ in
manꝰ hoĩs/ q: prudẽs eſt ⁊ plĩmũ littera/
tus aut deuotꝰ. ſꝫ q: tibi eſt ſ̃m regularez
inſtitutõnez prepoſitꝰ ⁊ platus. Quãobrẽ
obedias ſibi nõ vt hoĩ. ſꝫ vt deo iubẽti. ſi
tñ nõ ꝯtra deum. Et ſepe tãto erit obedĩa
tua placẽtior deo/ tibiqꝫ fructuoſior/ q̃n/
to eſt indignior ille cui ꝓpter deũ ſubijci ñ
refugis. Caueas ad extremũ: nedũ q̃ris ſe
curitatẽ nec illã adipiſcaris/ in grauẽ ru/
as dijudicatõis ⁊ ꝑſumptõis foueam.

Conſideratio .IIII

Contigit vt poſſit aliq̃s eodẽ tẽpe
ad celebratõz laudabilit̃ accedere
poſſꝫ nihilominꝰ ab eadẽ laudabi
lit̃ abſtinere. Quo caſu. ꝓmũ de ſe laudabi
liꝰ ẽ q̃ ſcđz. ¶ Pꝫ pria ps. qñ aliq̃s ẽ ſine
ꝯſcía peccati mortal' aut alio ĩpedimẽto. ⁊
nõ eſt obligatꝰ ex officio vel al'r celebrare.
Tunc habet vtrũqꝫ in ſua ptãte facere li/
cent̃ atqꝫ laudabil'r. vt vel cũ centuriõe di
cat. Dñe nõ ſum dignus ⁊c. vel cũ zacheo
dñm fidẽter inuitet ¶ Scđa ꝫ ptem ꝓbo

cum durando. iiij. ſententiarꝫ di. xij. q. vi.
Celebratio quippe eſt de ꝑ ſe opus bonū
abſtinere autē ab ea ſi ſit bonū magis eſt
in ordine ad indeuotōnem ſuſcipiētis q̄
de ꝑ ſe. Rurſus celebratio hꝫ efficaciā ma
gnam ex virtute opis opati. propter quā
non tantundē valet volūtas ſola celebrā
di/ſicut par voluntas actu celebrās. Ad
dit itaq̄ opus hoc exterius/aliq̄d bonita
tis ad bonitatē voluntatis/propter meri
tum paſſiōis chriſti. propterea dici ſolet
opus priuilegiatū. Amplius ille q̄ celebrat
in opis executōe magnā adipiſcit̄ deuotō
nis pinguedinē ⁊ diuinius ſolet occupari.
Ducit̄ inſup a virtute nobiliori ſic agen/
do/videlicꝫ a caritate ⁊ dilectōne huius ſa/
cramenti/q̄ nō celebrans/q̄ timore poti/
us ſe contrahit. ¶ Ex ſiquis dixerit/vaca
tionē a celebratōne ideo fieri/vt ipſa poſt
modū reuerētius ⁊ deuotius quāto rarius
impleat̄. Fatemur poſſe ſic euenire. Sed
ex aduerſo ↄtingere poteſt/ꝙ talis ſubtra
ctio/remouebit habituatōem ad bonum
cuius effectus eſt ſcḋm phm delectabilis Si
gnū inq̄t adquiſiti habitus eſt delectatō in
ope. Euenit inſup plerūq̄ illō dictū Na/
ſonis Qui nō eſt hodie/cras minus aptus
erit ¶ Diſtraheris hodie/parꝫ deuotus es.
parum recollectus. plurimū tentatus a car
ne. mūdo. vel demone. Credo equidē Sꝫ
agnoueris ꝙ nō dormiūt qui te pſequūt̄.
⁊ cras iidē erunt aduerſantes tibi hoſtes.
tueq̄ deuotiōi inſidiātes. quales ſunt ho
die. Quo circa nō irrōnabiliter cōſulit ſa
piens. Quodcūq̄ pt̄ inq̄t manus tua/inſtā
ter opare. Neſcis enī qn̄ tale tps ad lauda
biliter celebrandū tibi cōcedet̄ quale mō
habes. Et ſi vtrūq̄ habeas/ vtrūq̄ melius
eſt. Eſto/fueris in hac vel illa re defectuo/
ſus: cur nouū defectū in nō celebrādo ſu/
pinducis? ¶ Sꝫ frigidus ſum dicis aut te
pidus. Sepe ſuſcipit initiū celebratiōis
hoīem parū deuotū ⁊ frigidū/ quē in fine
caleſcentē dimittit ⁊ feruidū. Corpus xp̄i
ignis ē ſpiritual̄. accede fiducial̄r ad hūc
ignē caleſces facilius. Audiamus orantem
Ambro. ⁊ deū alloquentē Graue eſt ꝙ ad
mēſam tuā mūdo corde ⁊ innocētibꝫ ma/
nibꝫ nō venimus ſed grauius eſt ſi qꝛ peccata
metuimus/ſacrificiū nō reddimus ¶ Refert
narratio ſctōꝝ patꝝ de quodā euagrio/q̄
nō niſi ſemel in anno cōicandū eſſe cen ſe
bat. cōtra quē ſancti patres repugnabāt/
argumentātes ꝙ aut dignū ſe putabat et
diſpoſitū qui ſemel in anno cōicaret. ⁊ ita
p̄ſumptuoſus erat. aut indignū ſe tūc fa/
tebat̄ ⁊ nihilominus accedebat. Cur nō ita
poterat alius ſil̄r pluries ſacr̄a hec cōfice
re: quanq̄ de ſe/ſe ſciret indignū? Si fas
eſt itaq̄ ſemel in anno cū timore dei cele/
brare. cum eodē timore poterit ſepius ſi ſibi
eē ad celebrandū licētia ¶ Fuerūt nec ig/
noro ſctōꝝ aliq̄/ quos certa rō cōpeſcuit
ne celebrarēt in eternū. Sꝫ pticularia hec
facta quorūdā/venerāda magis ſunt pia
interp̄tatōe/q̄ in exēplū agēdi trahenda.
¶ Poſtremo nō ſum neſcius diuerſa eē do
na ⁊ vocatōes in diuerſis/put ſpūſſanctus
voluerit. ⁊ alius indiſponit̄ ꝑ interruptōe
celebratōis. ⁊ ſeſe vix poſtmodū recolligit
alius ex eadē frequētatōne redditur inde/
uotior. et ex tali familiaritate promptior
ad contēptum. Quāobrem ſuam interro
get vnuſquiſq̄ conſcientiā ⁊ tūc ꝑ expien
tiam ⁊ prudentioris alicuius conſilium. id
quod oportunius cōpererit exequat̄. Hinc
dicebat egregius doctor Auguſti. quoti/
die celebrare/nec laudo nec vitupero Ipe
tamen et alij/conſulūt ſic viuere vt quoti
die digni ſimus accedere

Conſideratio .V. a

Nulla pollutio inchoata et pfecta
in ſomno/pctm̄ ē mortale ¶ Hꝫ
ex famoſa Aug. regula ꝙ peccatū
adeo volūtariū eſt/ꝙ ſi nō eſſet volūtariū
nō eſſet pctm̄. ⁊ intelligit̄ de actuali. Rur/
ſus iſta eſt expſſa determiatō eiuſdē. prio
de ci. dei. c. xxv. loq̄ntis de violēta corru/
ptōne virgis alicuius. Quātomagis inquit
abſq̄ culpa eſt in corpe nō cōſentiētis/ſi
abſq̄ culpa ē in corpe dormiētis? ¶ Dicē
tes oppoſitū/ↄtradicūt n̄ ſolū theologice
ſed etiā phīce determiatōi. nec hn̄t q̄d re/
ſpondeant ſi fiat eis argumentū de furio
ſis ⁊ infantibus ⁊ alijs nō vtentibꝫ ratio/
ne q̄s pro tūc nō peccare: noua tranſgreſ/
ſione. concors eſt omniū ſapientiū recte/
ſentētia ¶ Notāt̄ dicimus ſi pollutō icboa
ta ſit ⁊ pfecta in ſomno/qm̄ poſſꝫ aliq̄s vi
gilās/impurꝫ hr̄e deſideriū ſe polluendi
quo vigente/ caderet in ſomnū/ in q̄ ſua
pollutio cōpleret̄. Poſſet ſimil̄r pollutio
nē in ſomno ceptā/ expgiſcēs male ↄſum
mare. Conſtat in his caſibꝫ/radicem pol
lutōnis eſſe liberā atq̄ flagicioſam/ ꝓpter

quā illud opus obſcenū imputabitur ad culpā. Atuero ſi vtrobiqꝫ fuerit in principio ⁊ fine/carētia vſus rōnis/et cōſenſus liberi ar. erit vtiqꝫ talis actus(etiā ſi vigilando cōplereť)abſqꝫ culpa mortali. Palam eſt ratō.qꝛ libertate carebit. ¶ Poterit forſan aliqͣs peccare poſtmodū.cōplacendo ſibi in tali voluptate,pbroſa quam habuit. Nō obinde tn̄ redderet̄ prior act⁹ pollutionis culpabiliter vitioſus. Poſſet etiā aliquo mō placere ſ̄m ſanctū Tho. nō qꝛ voluptas eſt.ſed qꝛ ſanitatē ⁊ nature affert exonerationē/abſqꝫ ſui q̇ patiť p curatione vel aſſenſu. ¶ Deniqꝫ nō cōſulunt ſancti/ꝙ debeat violenter fluxus ille dū euigilādo ſentiť iam effluens/coerceri qꝛ vel eſſet fruſtra conatus ille. vel nature ſupra modū grauatiuus. ¶ Confirmatō oīm/iſta eſt.ꝙ actus exterior/nullū peccatū eſt niſi denoīatōne extrinſeca. pl⁹ꝗꝫ vrina que nō diciť ꝓprie ſana. Si nullum ſit igiť in animo ꝓprie dictū peccatū dū libertate nō vtiť/nullus erit ꝓtūc actus exterior vitioſus. Neqꝫ tn̄ negabim⁹/q̇n p crapulā aut dānabilē illecebrā vigilie/poſſit aliquis in hāc illabi ſordiciē. ſed culpam tūc vigilia nō ſomn⁹ habet.q̄nqꝫ ⁊ crapula ⁊ cogitatio voluptuoſa/letali crimīe ſe pecaret. ⁊ pn̄t an̄ ſomnū dilui penitendo.

Sexta cōſideratio

Pollutio corporalis in ſomno cōtingere pōt/nō ſolū abſqꝫ peccato mortali ꝓcedēte.imo ⁊ ex merito. ¶ Patet ex diſtinctōne famoſa data p Greg. ⁊ alios tam theologos ꝗꝫ naturales. Euenit itaqꝫ nōnunꝗꝫ ħ immūdicia ex infirmitate aut debilitate nature.exonerare ſe volētis.aut retinere non valētis. Nāqꝫ eſt ꝑterea aliqͣs fluxus fere talis in viris aliqͣbꝫ/qualē femine patiūť in mēſtruis. et fit cū nulla aut tenuiſſima voluptate etiā vigilādo. Fit aliqn̄ inſup aliqͣs fluxus tāta lubricitate ⁊ facilitate in quibuſdā viris aut femīs/ꝙ ſolo aſpectu aut alloquio aut leui cogitatōe prouocať. Quis ergo dixerit apud tales inuitos et renitētes/aut nullo modo cōſentiētes ab initio vſqꝫ ad finē/peccatū mortale cōmitti. ¶ Non oīm vna eſt cōplexionis armonia. Quoſdā videm⁹ e naſo leuiſſima aut nulla occaſione defluere ſanguinē.alios cū violētia multa id n̄ pati ſcim⁹. Cognoui hoīem ſeptuagenariū ſecularē et valde crapuloſum/q̇ nunꝗꝫ ſe pollutū fuiſſe dormiendo teſtabať ⁊ hoc in alijs mirabatur Aliū vidi religioſum ⁊ ſobriū/qui p decēniū ⁊ amplius/fere quotidiana hac paſſione vexabať. Quidā vix ſomniāt dormientes/alios ſomnia iugiter exagitant. Sed omittam⁹ hec ⁊ ſimilia. quoꝝ determinatio/medicos plus aſpicit ⁊ ſimiliter remedia.q̄nqꝫ mihi faſſus fuerit vnus ex medicis famatiſſim⁹.ſe pridē ad medendū tali nocturno fluxu ī alijs ſtuduiſſe diligēter ſed fruſtra laboraſſe. Nos aūt moralia ſeu theologica loquētes declarem⁹ quo pacto poſſit ex merito ꝓcedēte pollutio nocturna cōtingere. ¶ Primo quidē ex arta abſtinentia in pane ⁊ aqua.hoc euenire ꝑſpicuū fecit experientia. Ampli⁹ volēs aliquis hoc vitiū carnis/ꝑdicādo deteſtari. nōne ſup illo cogitare poſſet. aut ſimiliter cōfeſſiones audiēdo.poſſet vtiqꝫ ⁊ cum merito magno. Nihilomin⁹ occurrere videbit in ſomno nōnunꝗꝫ ꝓcogitatoꝝ impudiciciarū ſimulacra.⁊ ipm ex illis ſicut ī alijs ad pollutionē ꝯcitari poſſe q̇s negauerit. Addūt ſancti pr̄es q̄ꝝ fuerit ocul⁹ mētis aptus ⁊ terſus/ad fallaces inſidias demonis intuēdas/nōnūꝗꝫ has ſordes fieri illuſione ſua. vel ad terrendū ⁊ inq̇etandū timoroſe cōſcie puritatē. vel p boni opis(vt celebrationis)impedimēto. vel vt vigilanti placeat/qđ ſomniās ꝑtulit. vel vt abſtinētiā ꝑiculoſam ⁊ indiſcretū vite rigorē ſuadeat. ⁊ in inſaniā ꝓcipitet. vel vt deo ꝓpicio ⁊ ꝑmittēte/deuotā mentē ſic exerceat: et ex tali feditate ſtimulatā/in humilitate cuſtodiat. ¶ Hoc in loco duo ſunt dicta Greg. mēoranda. Primū eſt ꝙ ſepe tales illuſiones ſeu polluciones/anim⁹ neſciēs ꝑtuliſſe magis dolēdus eſt ꝗꝫ feciſſe. Secundū ꝙ bonaꝝ mētiū eſt ibi culpā agnoſcere vbi culpa nō eſt. ſic tn̄ agnoſcať culpa/vt nō indiſcrete impediať oꝑatio iuſta neqꝫ corꝑis debita ſuſtentatio deſerať. Nec ꝑterea aliquis cōſciam ſibi fabricet et nutriat erroneas.ne cadat in ſcillā/cupiēs vitare caribdim. ¶ Patiet̄ fortaſſis aliquis heſitationes varias/dū ad comedendū vł dormiendū acceſſerit.dicetqꝫ ſic.pollueris ſi hoc ⁊ hoc nō omiſeris. ſi nō tibi ꝓcauebis.cōtēnat talia neceſſe ē q̇ diſcrimē magis imminere circūſpicit/ſi nō parē cum alijs viuendi formā prudēter inſequitur.

Scrupuloſis ergo cōtra ſcrupulos agen
dū eſt. ⁊ fixo opis pede certādū. ¶ Hac ar
te prudēter vſus eſt ille q̄ turbato cuidam
iugiter ſup repetitione horaꝝ ſuaꝝ ſi non
aſſidue ⁊ actualiter attēderet ad eas. Iniū
xit pniaꝫ hāc/ad tempꝰ/ne quolibꝫ horas
ſemel dictas iteraret. Neqꝫ ei reqrit̄ actua/
lis ſp attētio. ſufficit habitualis ſeu virtua
lis nō interrupta ſciēter ⁊ a ꝓpoſito ꝑ deli/
beratā attētionē circa aliud penitꝰ incōpa
tibile. Mille ſurgūt apud aliq̄s tales ſcru
puli/more canū oblatrātes ⁊ lacerare mi/
nātes/ipos ambulātes ꝑ viam mādatoꝝ
dei. quos euincere ⁊ cōpeſcere meliꝰ q̄3 per
cōtemptū neqmꝰ. Tantūmodo ſit cōtem/
ptus iſte timoratꝰ. et regulariter nō abſqꝫ
ꝑuio alterius preſertim ſupioris conſilio:
alioquin/timor immoderatꝰ/facit caſum
aut p̄cipitat inconſulta p̄ſumptio.

y ¶ Septima cōſide.

Nulla corpalis immūdicia/de ꝑ
ſe impeditiua eſt celebrationis
ſed bn̄ de ꝑ accidēs. rōe cōcomi
tantie alicuiꝰ vel ſequele in aīa.
¶ Hāc cōſiderationē deducit Bonauēt.
iiij. ſniaꝝ. di. xij. q. iij. Et patet ſatis prima
ps ex verbis xp̄i ſi bn̄ ꝑpendat̄ dicēdi rō.
Math. xv. Non lotis manibꝫ mādūcare/
nō coinq̄nat hoīeꝫ. ⁊ rō eſt. q2 nulla paſſio
talis aut immūdicia exterior/de ꝑ ſe pecca
tū eſt. aut de neceſſitate peccato ꝯiūcta vel
inducēs ad peccatū. Preterea q̄lis eſt im/
mūdicia ſordidior ⁊ abomīabilior corpa/
lis vt corpalis ē/q̄3 ſanies leproſoꝝ. hec tn̄
nō impedit celebrationē. p̄ſertim ſi fiat in
occulto. Idē ſentiūt doctores de mēſtruis
mulieꝝ. ⁊ de fluxu ꝑpetuo viroꝝ aliquoꝝ.
Scd̄a ps declarat̄. diſtinguēdo. q2 quedā
immūdicia corpalis/cōiuncta ē immūdi/
cie ſpūali/ſm veritatē. ſicut in vigilia hn̄t
fornicātes. Alia eſt ꝯiūcta tali immūdicie
ſpūali/tantūmodo ſm quādā ſimilitudi/
nem aut ꝯformitatē. put eſt ī ſomniis ſor/
didis ⁊ impuris. q̄n nō peccatū eſt. ſed ſili
tudo peccati. Aliā videmuſ imūdiciā que
horrorem ⁊ abominatiōem quandā/viſa
vel recogitata generat. vt in leproſo ⁊ aliis
plurimis. q̄uis nullam ſciamꝰ eſſe pecca
ti veritatē aut effigiem. Poſtremo alia in
differens. ſicut in pedibus lutoſis aut fa/
cie puluerulenta ⁊ ſudante. ¶ Prima ⁊ ſe
cūda/generant vt frequēter in aīa/hebetu
dinem quandam/diſcraſiatiōem ⁊ deordi
natiōem atq̄ indeuotiōem. q2m ſicut gu/
ſtato ſpū deſipit oīs caro. ſic ecōtra. ⁊ am/
plius guſtata carne/deſipit ſpūs. et fit car
nalis ad tempus. longiꝰ aut breuiꝰ ſm di/
uerſas habituatiōes atq̄ cōplexiōes. De
his in figura dictū eſt antiquis. vt taliter
immūdi/ſepentur ab aliis vſq̄ ad veſpas
et veſtimētoꝝ lotiōem. Hoc Greg. ſic expo
nit. vt niſi prius ignis tentationis receſſe
rit/reū ſe quaſi vſq̄ ad veſpeꝝ cognoſcat
Conſtat eni nullas tales inſtitutiōeſ que
cerimonioniales erant atq̄ figurales vlla
tenus ad obligatiōes nr̄as trahendas eē:
niſi iudaiſare velimus. Propterea veſpe/
ra in hoc loco/⁊ lotio materialis/nō ad lit
teram accipiēde ſunt. ſed tamdiu reputet
ſe homo immundū vt extra caſtra ſancto
rum miſterioꝝ ſecedat/q̄3diu tales ī eo vi
gent peccati reliquie. hebetudo. ſ. mentis:
carnalitas ⁊ deordinatio atq̄ indeuotio:
Purgant̄ alii tardius. alii cōfeſtim lugēt:
humiliati et ꝓmptis. lacrimis diluūt ⁊ ex/
terminant quicquid carnalitatis cōtreiū
erat. et omne eius veſtigiū/breui lamento
delent ⁊ abolent. ¶ Sordes tertie ꝓpter
ſcandalū vel horrorem. q̄ꝝ vtrūq̄ de ꝑ ac
cidens nocere pōt deuotioni anime. Poſ
ſunt de ꝑ accidens celebratiōem impedi/
re dum vicꝫ ſcandalū vel horror/et ex con
ſequenti indeuotio celebrantis aut aſſiſtē
tium/vehemēter p̄ſumūtur acceſſure. Se
cus vbi ſunt hoīes exercitati ⁊ ꝑfecti. apō
quos tale nihil timendum eſt.

Octaua conſidera.

Poſſibile eſt abſq̄ vlla rep̄heſio
ne et cuꝫ merito/aliquē ſomno
pollutū/ſacroſācta miſteria cō/
tingere atq̄ celebrare. Pꝫ con/
ſideratio ex deductione p̄cedētiū/ Ad di/
gnā itaq̄ celebratiōem ſufficit ꝑparatio ta/
lis/que nō relinquat cōſcientiā pctī mor/
talis. aut impedimēti legitimi. et que de/
uotiōem atq̄ reuerentiā ad ſacramentum
penitus nō excludat. Sed pollutū modo
dicto poſſibile eſt iſta in ſe ſentire/nō lōge
poſt talē paſſionē. imo q̄ humilior deuoti
or ⁊ ordinatior ⁊ reuerentior/ad ſacramē
tū accedet. Conſtat eni q̄ obſcenitas hu/
moris iſtius cū ſuis reliquiis/nō ꝑpetuo
durant. nec ꝑpetuo a celebratione impedi
unt. etſi dat̄ ſpaciuꝫ. xxiiij. horaꝝ ſicut Al

bertus determiare videt̃/poterit aliq̃s vna
x hora purgatioꝛ effici q̄ȝ ali⁹ in centū. Cur
nō ita fiat ad celebrandū ſimiliter aptioꝛ:
Porro ſi timeat̃ reuerſio taliū illecebrarū
et paſſionū tp̄e celebrationis. Pōnt vtiqȝ
et in oīb⁹ contingere. vel ex aſpectib⁹ ſolis
prioꝛib⁹. vel ex coꝛruptela nature. vel dia/
bolica oꝑatione. ¶ Hec nr̄a conſideratio
maxime locū habet ī religioſis viris ⁊ cō/
templatiuis. quoꝝ eſt ad deū facilis cōuer
ſio. ꝓpter foꝛtē habituationē. ꝓpter etiā car
nis ſubiectionē dū vigilāt. Raro aūt apō
ſeculariter viuētes aut nouā bene viuēdi
foꝛmā inchoātes/ talis repētina ſeu leuis
recollectio deuotōnis inuenitur. Ceſſare
eos idcirco aut tardi⁹ accedere ad ſacramē
tum hoc reuerēdiſſime tractādū/cōuenit.
¶ Habet p̄terea locū nr̄a ꝯſideratio/vbi
illuſio demonis nr̄aꝫ deuotionē impedi/
re volentis/ꝑſpicit̃ aliquib⁹ indicijs. neqȝ
cedere debem⁹ eidē ſed obniti poti⁹. Vbi
ſubinde timet aliq̃s ſacerdos de ſcandalo
ſi nō celebret. Vbi deinceps tenet̃ aliquis
celebrare vel ex ſuſcepto officio. vel ex cō/
miſſione. vel mutua viciſſitudine ⁊ cōfoꝛ
mitate ad reliquos cū quib⁹ viuit. quēad/
modū ſunt religioſi pene oēs. ¶ Attendē
dū hic ꝙ nullus palā tenet̃ ꝓpriū defectuꝫ
vel infirmitatē occultos prodere. vt pluri
mū cautius eſt atqȝ diſcretius contegere.
Prodit aūt ſeipm̄ talis nō celebrās. ſcāda
liſatqȝ frequēter. ⁊ cogitatōes varias aſcē/
dere facit in coꝛda alioꝝ. ¶ Nolo tn̄ p̄iu/
dicare nec poſſum nec debeo ꝑ hec dicta
mea quibuſcūqȝ inſtitutionib⁹ religioſoꝝ
ſi aliqui ſint ad oppoſitū. verū eſt nempe
illud apl̄i. Quilibet in ſuo ſenſu abundet.
Sed dixi interim q̄d mihi dicendū poſſe
videt̃ ſi nuda cogitet̃ veritas apud haben
tes libertatem legis xp̄i. ¶ Opponat foꝛ
ſan aliq̃s de foꝛnicarijs/ꝙ ſimiliter in bre
ui poſſent recolligere ſe ⁊ ab omnib⁹ pecca
ti reliquijs aīam extergere. poſſent igit̃ ſta
tim celebrare. Opponeret ali⁹ de cōiuga/
tis. apud q̃s poſſibile eſt peccatū in ſua cō
iunctōe nō ꝯmitti. qui tn̄ de coīone ſepa/
randi vident̃. Ad hec dicere poſſum⁹. Pri
mo ad vltimū ꝙ doctoꝝ famoſoꝝ ſenten/
tia eſt/tales cōiugatos ſi accedant ex deuo
tione/p̄ſertim dieb⁹ ſolēnib⁹/non peccare.
quādo vel affectu prolis gignēde. vel red
dendi debiti/ aut incōtinētie vitāde cauſa
cōmixti ſunt. nec obſtaculū aliud eſt. Ad
primū nō aliud pro nunc dicimus. niſi ꝙ
rariſſimū hoc eſſet. de his aūt que vix aut
nunq̄ȝ eueniūt/doctores parū tractāt. Si
tamē immineret graue ſcandalū pro omiſ
ſione. ſi p̄terea grādis cōtritio cōcurreret:
ſi deniqȝ magis ex ſurreptione diabolica
aut vehemēti temptatione tale flagitium
apud ſe rarū cōmiſiſſet. audeat q̄ ꝓfundi⁹
ſapit/talē prohibere. fateoꝛ nō audeo: In
hoc caſu ⁊ alijs (ſicut ꝑſpicuū eſt ex p̄miſ/
ſis) relinquēdi ſunt multi ſue conſcie ⁊ iu
dicio/circūſtantijs omnib⁹ quas pruden
tia circūſpicit indagatis.

Nona conſideratō ꝛ

Precipue ex diuino munere ⁊ nō
ex noſtra induſtria ſeu preꝑatō
ne/reddimur digni myſterioꝝ
ꝑticipatōe ſacramētoꝝ. ¶ Hec
conſideratio ſi cū ſapoꝛe intimo maſticet̃
humiliabit nos vehemēter. Et ꝑfecto hu
militas ſola eſt q̄ diſponit ad dignificatio
nem ⁊ preꝑationē pro talis tantiqȝ hoſpi
tis in aīe cenaculo ſuſceptione. ¶ Scio
hominē qui taliter in veritate cōperit/nū
q̄ȝ potuiſſe ad quietā ⁊ ſerenā diſpoſitionē
celebrādi pertigiſſe/quouſqȝ diffidens de
omni ſua induſtria ⁊ laboꝛe ⁊ ſolicitudine
et p̄paratione ꝑ confeſſionē aut alias/im/
molauit in ara coꝛdis/bouē ſupbie. dixit
qȝ in animo cōtrito ⁊ humiliato cum Da
niele. Dn̄e nō in iuſtificationib⁹ meis pro
ſterno p̄ces meas an̄ te. ſed in tuis miſera
tionib⁹ multis ⁊ magnis. Et rurſus cū ꝓ/
pha. Ego aūt in multitudīe miſericoꝛdie
tue introibo in domū tuā. adoꝛabo ad tē/
plū ſanctū tuū in timoꝛe tuo. ⁊ ſilia quedā
quoꝝ aliqua ſcriptis inſeruit. ¶ Plane ī
duſtria nr̄a ⁊ preꝑatio quales agere cōue/
niēter poſſumus/req̄runt̃. eis tn̄ ſi inniti/
mur/fallimur ⁊ cadim⁹. aut tāq̄ȝ ſiq̄s bacu
lo arūdineo ſuſtētet̃/vacillam⁹. neqȝ habi
tamus ī adiutoꝛio altiſſimi. dū nr̄is meri
tis fidim⁹. vel ī peccatoꝝ ſola recoꝛdatōe
toꝛq̄mur. Mimirū ſi tūc in ꝓtectōe dei celi
nequaq̄ȝ ꝯmoꝛemur. q̄ deficiēte ꝓtectōne
q̄s ſubſiſteret. ¶ Fuit cuidā ꝑ ſomniū oſ̄ſa
viſio talis. Precipitat⁹ in cloacā erat. ⁊ a q̄
dā baculo ſtercoꝛib⁹ infixo ſuſtētari ne ꝓ/
fundaret̃ ſatagebat. At vero bacul⁹ ille fun
do ten⁹ demittebat̃ aſſidue cū fetoꝛe intole
rabili. ſentiēs ille ꝑiculū/tota mēte ad do/
minū cōuerſus/relicto baculo/ confeſtim

ereptus eſt. Sane ꝯſcia nr̄a quantūlibet
mūda/eſt cloaca quedā plena ſtercoribꝫ fe
dis defectuū quotidianoꝝ. ba culꝰ ille/nr̄a
eſt induſtria ꝑ quā emergere q̄rimꝰ. ſed ꝑ
culdubio quouſqꝫ leuemꝰ oculos in celū
vn̄ veniat auxiliū nobis/quouſqꝫ fiduciā
nr̄am totā in deū iactemꝰ/quāto plus in/
nitimur ſolo nr̄e induſtrie baculo/tāto in
ꝓfundiorē abyſſū nr̄e prauitatis demer/
gimur ⁊ nō niſi fetorē tetrū ⁊ horridum re
portamꝰ. ¶ Quid ergo: (diceret aliq̄s) tē/
ptabimꝰ ne deū: aut pleni ꝯſcia peccatoꝝ/
indeuoti ſordidi diſtracti ⁊ diſſipati ad ſa
cramentū hoc ſalutiferū ſub ſpe miſericor
die ſoliꝰ accedamꝰ? Dixi iā. vt agat nr̄a in
duſtria qđ poterit. vt ſit abſqꝫ ꝯſcia pecca
ti mortalis. Sed in illa nequaqꝫ ſperemꝰ
alioq̄n ſupbimꝰ. alioq̄n maledictionē in/
currimꝰ. qui ponimꝰ fiduciā in hoīe ⁊ car/
nem brachiū nr̄m. Agnoſcamꝰ ꝙ oēs iu/
ſticie nr̄e ſunt vt pānus mēſtruate aut ve
lut leproſi faſcie. ſuꝑ quibꝫ ſtillamꝰ quoti/
die ſaniē peccatoꝝ. Qua fronte igit̄ q̄ ve
audacia/infectionē ad placādū deū aude/
bimus oñdere. Caueamꝰ ne potiꝰ irritet̄.
Plane ſic ē. Si mille annis valeret aliq̄s
ſe diſponere ad dignitatē celebratōis/nec
ſic ꝑ ſe attingeret. Quid idcirco in breui
morula facere poteris ꝯiectura? ¶ Inter/
rogat ſe frequēter ille cuiꝰ ſupra memini. ſi
dignꝰ eſt accedere. ſi ſufficiēter prepatꝰ. he
ſitat primū. tremiſcit reformidatqꝫ. Tādē
ſic reſpōdet ſibiipſi. Interim quātū in me
eſt nihil deo ꝓpicio de certo mihi ſum con
ſcius ſuꝑ peccato mortali. aut peccandi ꝓ
poſito. peccata etiā venialia nō cōfeſſa ne
quaqꝫ obſiſtunt. Scio etiā ex aduerſo ꝙ
iuſtus eſt dn̄s. qui ſi velit exq̄rere vehemē
ter debita mea. ſi iniquitates obſeruare. ſi
mecū in iudicio contēdere. neqꝫ ſuſtinebo
neqꝫ potero reſpōdere vnū ꝓ mille. quātū/
libet lotus fuero/attritus/confeſſus/lacri
moſus. Quid iſta ſunt? ve mihi ſi nō cum
miſericordia magna valde/diiudicer. q̄d
ſcire poſſum/ſi forte lateant me vicia mea
merui quidē excecari/qui viſu meo ſpūali
primitus ſupra modū abuſus ſum. dū vi
dens bonū id adiplere ꝯtēpſi. ¶ Hoc vnū
ſcio. ꝙ apud dn̄m miſcōia eſt/et copioſa
apud eū redēptio. ꝙ pietatis eiꝰ fontē nul
la pōt nr̄a iniq̄tas euincere vel ſiccare. ꝙ
ſi decreuerit ſaluare/nemo eſt qui cōdem/
net. Precipit vt ſperem in eo. ⁊ me totū in

ſuas manus ꝓijciā. obedio vt poſſum. Nō
eſt crudelis aut mēdax. venientē ad eum/
nō eijciet foras. prouolutū ſuis pedibꝫ nō
indignāter abijciet. ꝑuenit me demū in be
nedictionibꝫ dulcedinis/dum mihi diſpli
ceo. Spero equidē ipe qui cepit/ꝑficiet. ⁊
illuminabit abſcōdita tenebraꝝ/ne vnqꝫ
obdormiā i morte. ¶ Fornicata es o ani/
ma mea cū amatoribꝫ tuis. Iubet pius
ſponſus ꝑ os ꝓpheticū vt reuertaris mo/
do etiā te ſuſcipiet. Etſi milies abſceſſeris
cōtempſeris. irriſeris. te venientē nō repu
diabit. penitentē nō aſpernabit̄. Si q̄s ex
hominibꝫ talia diceret/crederes et aſpira/
res ⁊ accederes. deus hoc dicit. deus h̄ pol
licetur. imo deus hoc impat. ⁊ tu diffidēs
nō accedes? Nō eſt aliud conſiliū o anima
mea. In ſua igit̄ veritate nō tua vanitate
fidens/volūtarie ſibi ſacrifica. ¶ Immū
da es accede mūdāda. ad fontē puritatis
incōtaminabilē. Eſuris. accede paſcenda
ad panē viuificū ⁊ indefectibilē. Egrotas
erit hoc efficaciſſimū tue inualitudini me
dicamentū. Fluxū pateris nec ſanari po/
tes a medicis tuis ſcꝫ exercitijs. tange ple/
na fide cum emorroiſſa Martha ſm Am
bro. fimbriā veſtimenti Ihu. ſacroſanctā
videlicet hoſtiā. vt purgeris. Si ꝑcuſſam
te ſentis a ſerpentibꝫ ꝑuerſarū temptatio/
nū: quid reſtat niſi vt ſerpentē xp̄m eleua/
tum inſpicias? Si dicis cum ꝓpha. Quo
niam vnica ⁊ pauꝑ ſum ego. ꝑticeps eſto
ſacroſancti huiꝰ miſterij/habebis xp̄m co
mitem fidū ⁊ hoſpitē ditiſſimū. Eccam te
fortaſſis debilē ⁊ claudā ꝯquereris. memi
neris q̄m tales ad cenā magni regis inui
tantur ⁊ intrare cōpellūtur. Lubrica ſum
inquies ⁊ inſtabilis. ſed hic panis confir/
mat cor. Triſtis es ⁊ anxia. ſed vinū hoc
letificat. Inquietāt te ⁊ turbant plurima:
adhere ei q̄ turbidos fluctus ſedat. qui eſt
pax nr̄a. qui ait. In mūdo preſſurā. in me
pacem habebitis. Peregrinaris a dn̄o. ſed
in fortitudīe cibi huiꝰ ambulabis vſqꝫ ad
montē dei. Quid ergo tandem formidas:
Quid expaueſcis o aīa mea. Quare et q̄/
uſqꝫ cōturbas me? Spera in deo ⁊ libera
bit te. enutriet te. non cōfundet te. ¶ Su
ſpirabūda forte queris. vbi eſt deus tuus
In h̄ certe cōuiuio. in q̄ xp̄s ſumit̄. recoli/
tur memoria paſſionis. mēs implet̄ grā. ⁊
future glorie nobis pignus dat̄. Crede h̄
bona ⁊ ſimplici fide. nec curioſa diſcuſſeris

eriſtentie modũ. ſufficiat tibi ꝙ nõ ẽ hic modo alioꝝ corpoꝝ/ſuis locis ꝯmẽſuratoꝝ. ꝓpterea vane ne dicã ſtulte querũt aliqui. vbi caput. vbi pedes. qualis ſitus. q̃lis ad hoſtia᷑ partiũ coordinatio vbi xp̃s eſſe dicitur. quare ꝛ quõ? Quoniã facta eſt in eius corpus trãſſubſtantia panis: omnipotenti virtute diuinitatis. Si nõ hoc ꝯprehendis. neqꝫ pfecto q̃ntulãcũqꝫ reꝫ aliã/quo ad infinitas eius habitudines ꝛ ꝓprietates cõprehendis. da locum fidei vt meritũ habeas. ꝛ eã quã ſine merito das nature fidẽ: da cũ laude reuelatori ꝛ in eiꝰ obſequiũ volens te captiua.

Decima cõſidera.

Non ꝓpter timorẽ cõtaminationis corporis xp̃i/illud cũ mundicia corꝑali monemur cõtrectare. ſed ad indeuotionẽ aut ſcandalum in nobis vel alijs deuitandũ. Conſideratio iſta/parũ etiã inſtructis manifeſta ẽ. valꝫ tamẽ nõ mediocriter apud ſcrupuloſos: vt ſi forte corꝑalis aliqua ſordicies/ipſis nolentibus aduenerit. recogitent ad xp̃i corpus nihil hanc attinere. ſeruata in animo mũdicia ꝛ reuerẽtia ſanctitatis. Fuerũt q̃ dixerant ipſam hoſtiã cõſecratã nullo modo in ventrẽ nr̃m comedendo demitti. ſed ſtatim in celũ rapi contra experientiã quotidianam atqꝫ catholicã veritatem q̃ ponit corpus xp̃i vere comedi. Fefellit eos hm̃õi cõſiderationis obliuio dum putant indignũ ſentire vt corpꝰ xp̃i vel hoſtia ſacra in feculẽtũ ſtomachũ nr̃m deueniat. q̃ſi videlicet polluat᷑ aut fedetur/pluſqꝫ radius ſolaris aut ſpũalium ſubſtantiaꝝ aliqua. Dicãt ergo ſi ſic iudicãt more carnaliũ iudeoꝝ/aut paganoꝝ cur xp̃i corpꝰ ĩ maternis viſceribꝰ ꝛ ſecũdina pellicula menſibus nouẽ obſeruatum ꝛ obuolutũ fuerit? Debet vtiqꝫ ratio corrigere ſenſuale iudicium ne blaſphemiam impiã reputemus ipaꝫ rei ſinceriſſimã veritatẽ. Caueamꝰ a tali ſpurcicia recogitãda ꝑ timorẽ crebrũ. q̃m inficit hec rememoratõ pluſqꝫ purget. Aſſueſcat hõ ſpũaliter ſpũalia diiudicare ꝛ ſentire. ſic enĩ mł'tis ꝛ varijs fantaſmatũ inquietantiũ impudicitijs ſemet abſoluet. Sic ea minus curabit q̃ reuera minꝰ curãda ſunt. corꝑales loquor ſordes. Sic deniqꝫ magis ĩ cõſcie q̃ꝫ corporis puritate ꝯfidet. ¶ Concludamus tandẽ epilogãtes. vt nemo celebraturus/euidentẽ ſibi querat certitudinẽ ſuꝑ dignificatione ſua. vexaret᷑ in caſſũ. habeat illã q̃ dicta eſt preꝑationẽ ꝛ ſufficit. Nõ cõfidat in multitudine virtutis ſue ꝛ in repetitione cõfeſſionis aut deuotõis aut recollectionis ſerenitate. Poteſt enĩ fieri vt cõfeſſio crebra ſuꝑ venialibꝰ/obſit de ꝑ accidẽs. Quõ ſic? Dicã. Reddit quippe aĩaꝫ plus iuſtõ ſolicitã ꝛ pauidã ꝛ oĩa etiã minima timentẽ. vt de ipſa etiã cõfeſſionis impfectione trepidet ꝛ vrgeat᷑ iteꝝ cõfiteri. Dabo tñ documentũ ꝑ quod nulla cõfeſſionis mł'tiplicatio inquietationis cauſa erit. Si videlicet fiat nõ tanqꝫ reputet᷑ pro tũc ad ſalutẽ neceſſaria aut ad celebratõis illius diſpoſitionẽ requiſita. Sed quia ẽ opus bonũ ꝛ priuilegiatũ. ad indulgentiã q̃ꝫ/aut grẽ augmentationẽ nõ parũ ꝓficiens. Porro diligat aĩa deũ aliq̃n neceſſe eſt et ſe in manus eius ꝓijciat alioquin ſe expelli a facie dñi ꝛ repelli/iugiter timẽdo. ꝛ habendo deũ de ſeueritate ſuſpectũ. iugiter recurua erit ad ꝯmodũ ſuũ nec vnqꝫ ad alta ſe ſubuehet. Quãobrẽ aſcenſura in montẽ aĩa/ꝛ gaudiũ ſuũ imolatura cũ abraam/relinquat inferius aſinũ ſuũ cũ pueris ſuis. Rudiat ibi aſinus. ꝑſtrepent pueri. feda ſint illic oĩa. nihil ad ſe q̃ in mõte ſtat (hoc eſt in vertice rõnis) pertinebit. ¶ Non imptinenter hoc loco viſionẽ inſeremꝰ quã btõ petro Celeſtino mõſtraſſe memoratur/ille q̃ docet hoĩes etiã ꝑ ſomnia ſciam. viſũ eſt eidẽ prĩ ſoporanti/ꝙ aulaꝫ regiã ꝓcellentiſſimã cũ aſino ſuo inuitatꝰ aſcenderet. Hic aſinus tributũ ventris ꝑ viã ſoluit. exhorruit vir puriſſimus ꝛ abominatus eſt hãc nõ iniq̃tatem ſed inquinationẽ. ꝛ ꝓgredi formidãs regredi moliebat᷑. quouſqꝫ benigniter ammonitus ẽ voce de throno lapſa. nihil ad ſui vel aule regie ſpũalis cõtaminationẽ ptinere id ꝙ ſe non cõſcio/naturalia neceſſaria que ſuus aſellus corpulẽtus ꝛ irrationabilis expulerat. ¶ Plane ſic ẽ. ꝛ dicã amplius. Euenit nonunqꝫ. vt turbatões pugne deordinatões ꝛ feditates/inferius ſẽſualiter agitate/ſuccreſcere faciãt ſuꝑius meritũ nr̃m ſicut ecõtra magna vtrobiqꝫ ſerenitas/ſuperbie vẽtũ oĩa fũditꝰ euertẽtẽ. repente nõ nunqꝫ ĩducit. Immõ exinaniat ſe aĩa q̃ꝫtũ poterit. nec ob aliõ contemplationi vł' ſtudio aut q̃eti cuilibꝫ ĩſiſtat niſi vt apõ ſe

eralteꝛ deus. ac ꝑinde magis ac magis hu
milieꝛ. ⁊ in ſuā paruitatē imo nihileitatē
reſiliat. ⁊ reſiliens cadat. et deus ſuſcipiet
eā. Hec via tuta eſt. regia ⁊ ſecura. ¶ De
mū finem loquēdi omnes pariter audia/
mus. Deū time. de te deſperās. in ſe fidēs.
et mādata eius obſerua. quod in te eſt nō
omittens. hoc eſt omnis homo.

¶ Finit.

a **Incipit tractatus**
eiuſdem de pollutione diurna.

Scripſi pridē aliqua ſuꝑ ꝑpa
tione ad miſſam ſub decē cō
ſiderationibꝫ. occaſione ſum
pta principaliter ex materia
pollutionis nocturne. Nūc
autē de pollutionibꝫ q̄ videnꝛ accidere vi/
gilādo. queſita ſunt a me aliqua. q̄ ſolēt ti/
moratas cōſciētias plurimū turbare. ſicut
frequēter ex diuerſis ꝑſonis vtriuſq₃ ſexꝰ/
tā in cōfeſſione q̄₃ extra potui ꝑpendere. ꝓ
pterea cōſului nedū doctores i ſcriptis eo
rū ſuꝑ hac re. ſed etiā colloquiū habui cū
exercitatis ⁊ diſcretis in cōfeſſionis mate/
ria. immo ⁊ a medicis hmōi multiplicis ⁊
varie pollutionis cām inq̄ſiui. Deniq₃ ꝓ/
paret ſe lector audire caſte/ id qđ ꝓ caſtita
tis cognitione/ neceſſitas cogit aperire.

Primum notabile

Preſupponēdū eſt igiꝛ i primis
ꝙ a corꝑe hūano/ defluit multi
plex humor. ꝑ meatꝰ membroꝝ
pudēdoꝝ q̄ generationi deputata
ſunt. Vnꝰ eſt vere ſeminalis. aliꝰ vere
vrinalis. aliꝰ quodāmodō mediꝰ. qui pōt
appellari ſaliualis vel ſputalis. aliꝰ additꝛ
humor ꝑſertim in mulieribꝫ q̄ noīaꝛ men
ſtrualis. ⁊ huic ſil'is quādoq₃ maſculo accidit
ex infirmitate. ¶ Porro facile eſt ſatis co
gnoſcere patiētibꝫ ſcdm̄ ⁊ vltimū fluxū quē
ſcilicet ille eſt vere vrinalis vel vere men/
ſtrualis. Habet enī ſuam diſtinctionē in
colore ⁊ liquiditate ⁊ talibꝫ/ exeunt ꝑterea
vt cōmuniter ſine multa delectatione i mē
bris genitalibꝫ. ꝑſertim niſi cōiungantur
alie cauſe delectationis. ſicut infra docebi
tur. ¶ Ceterum humor ꝓprie ſeminalis/ ⁊
humor ille medius/ nō ita faciliter ſecernū
tur: propter ſimilitudinē in albedine ⁊ vi
ſcoſitate ſeu tenacitate ⁊ quadā ſpiſſitudi/
ne. habent nihilominꝰ diſtinctas ꝓprieta/
tes ⁊ diuerſos ortus ⁊ meatus vn̄ defluūt
quod dearticulatiꝰ cognoſcere/ ſpectat ad
medicos. ¶ Eſt itaq₃ humor ſemialis ſu/
perfluū vltime digeſtionis. ſuꝑfluū nō in
qualitate ſed in quātitate. Habens enī na
tura ſufficientē cibū pro alimento corpo/
ris/ mittit ex omnibꝫ mēbris qđ ſuꝑeſt/ ad
vaſa genitalia. nūc plus. nunc minus. Et
quādo ſuꝑabundat ipi nature conatur ex
pellere tandē illud ſuꝑfluum. qđ fit vel in
actu generatōis ſeu cōcubitus. vel ꝑ eua/
poratōnes ſil'es ſudoribꝫ. vel ꝑ aliquas fe
das diſtillatōes. qñq₃ i ſomno cū ſomnijs
qñq₃ ſine ſomnijs. aliquādo cū delectatōe
aliquādo impceptibiliter. nōnunq̄₃ in vi/
gilia ſimiliter quibuſdā euenit. tā volunta
rie q̄₃ inuoluntarie modis valde multis.
nunc ex vicio nature. nunc ex vicio culpe.
¶ Rurſus humor ille medius/ fit ex qua/
dam ſuꝑfluitate alimēti/ nedū in quātita/
te/ ſed ⁊ in qualitate. q2 ſc₃ ineptꝰ eſt nutri/
tioni. ineptꝰ ſimiliter generatōni. velut in
ſaliua videmꝰ ⁊ alijs ſuꝑfluitatibꝫ defluen
tibꝫ a cerebro. tam ꝑ os q̄₃ ꝑ nares. iſtis pa
rū ⁊ rarius. ⁊ alijs abūdantius ⁊ crebrius
Immiſcet aūt ſe talis humor medius ali/
quādo cū vrinatōe. aliqn̄ ꝑ ſe defluit ſine
cogitatōe ⁊ ſenſu. qñq₃ vero fit cū delecta/
tione ⁊ pruritu quodā/ plus q̄₃ in vrina. q̄
tamē vrina qñq₃ cū inordinatōne quadā
exit. Puto etiā nihilominꝰ/ ꝙ vix aut nun
q̄₃/ cauſat iſte fluxus humoris medij/ talē
modū delectatōis ⁊ cōcuſſionis q̄ſi totius
corꝑis/ ſpecialiter in pudēdis nec ita ꝑſtri
git aut obnubilat in ſuo exitu iudiciū ra/
tionis/ ſicut venit in humore vere ſemina
li. qm̄ ⁊ ille humor ſeminalis/ magis dige
ſtus eſt ⁊ ad cauſationē libidinoſe delecta
tionis/ niſi ꝑ infrigidatōe₃ aut aliūde cor
ruptus ſit/ ꝓportionabilior inueniꝛ. Ha/
bet inſuꝑ humor iſte medius/ ꝙ ex leuiori
bus cauſis ac maiori facilitate moueꝛ ad
exitū q̄₃ ſeminalis. ꝑſertim in mulieribus.
adeo ꝙ ex leuiſſimo motu corꝑis de loco
ad locū/ vel inclinatōe/ abſq₃ aliqua cogi/
tatione ⁊ abſq₃ ſenſu ꝓueniat. Ex effectu
vero ꝑcipiꝛ. ꝑ ſordidationē/ quandā viſco
ſam in carne ſua vel in pānis. Euenit aūt
facilius ⁊ nō ſine aliquo ſenſu cōcomitan
te vel ꝑuio. dum ꝑſonā dilectā ſiue pulcrā
ſiue turpē/ ſiue iuuenē ſiue ſenē/ ſiue ſecu/
larem ſiue religioſam ⁊ qñq₃ deuotā aſpi/
ciunt aut tangūt aut ei arrident aut confa